

הראל גמל והשתלמות בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2015

הראל גמל והשתלמות בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2015

פרק 1 דוח תיאור עסקי התאגיד

פרק 2 דוח הדירקטוריון

פרק 3 דוחות כספיים

הראל גמל והשתלמות בע"מ

פרק 1

דוח תיאור עסקי התאגיד

תיאור עסקי התאגיד

- חלק זה כולל את תיאור עסקי החברה נכון ליום 31 בדצמבר 2015 ואת השינויים שחלו בעסקי החברה בשנת 2015. הדוח נערך בהתאם לחוזר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר, מיום 1 בנובמבר 2015. למעט אם צוין אחרת, המידע הכלול בדוח זה נכון ליום 31 בדצמבר 2015.
- פרק זה מהווה חלק בלתי נפרד של הדוח התקופתי ויש לקרוא את הדוח התקופתי כולו כמקשה אחת.
- פרק זה בדוח התקופתי, העוסק בתיאור החברה, התפתחותה, עסקיה ותחומי פעילותה, כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה שקיימת בחברה במועד הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה, נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על-ידי הופעת מילים כגון: "החברה / הקבוצה מעריכה"; "החברה/הקבוצה סבורה"; "צפויה" וכדו', אך ייתכן, כי הופעת מידע צופה פני עתיד יופיע גם בניסוחים אחרים. מידע צופה פני עתיד המופיע בדוח זה מתייחס אך ורק למועד בו הוא נכתב. החברה אינה מתחייבת לעדכן או לשנות מידע זה ככל שמידע נוסף או שונה בקשר למידע כאמור יגיע לידיעתה.
- להסרת ספק מובהר, כי התיאור המובא בדוח לגבי תנאי מוצרי הגמל השונים הינו תיאור תמציתי לצרכי הדוח בלבד, וכי תנאיהם המחייבים הם כנקבע בחוק קופות גמל, בתקנות קופות גמל ובתקנוני קופות הגמל.

תוכן

1.	חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה	7
1.1	פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה	7
1.1.1	שנת התאגדות החברה וצורת ההתאגדות	7
1.1.2	תרשים מבנה האחזקות של הקבוצה	7
1.1.3	אופיו ותוצאותיו של שינוי מבני, מיזוג או רכישה מהותיים	8
1.1.4	רכישה, מכירה או העברה של נכסים בהיקף מהותי שלא במהלך העסקים הרגיל	9
1.1.5	אופיים ותוצאותיהם של הליכי פירוק, כינוס נכסים, הסדר נושים וכיוצא בזה	9
1.1.6	שינויים מהותיים שאירעו באופן ניהול עסקי החברה	9
1.2	תחומי פעילות	9
1.3	השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה	9
1.4	חלוקת דיבידנדים	10
2.	חלק ב' - תיאור עסקי החברה לפי תחומי פעילות	10
2.1	מוצרים ושירותים	10
2.1.1	סוגי קופות הכלולים בתחום הפעילות	10
2.1.2	שינויים מהותיים צפויים בחלקה של החברה	16
2.1.3	מוצרים חדשים	17
2.1.4	מידע מרוכז לפי סוג הקופות	18
2.1.5	ניתוח התפתחויות ושינויים שחלו בקופות	21
2.2	תחרות	22
2.2.1	קופות גמל לחיסכון, לתגמולים וקופות אישיות לפיצויים	22
2.2.2	קרנות השתלמות	23
2.2.3	תחומי הפעילות האחרים: קופות גמל מרכזיות לפיצויים, קופה מרכזית לפנסיה תקציבית וקופה לדמי מחלה	25
2.3	לקוחות	25

26	קופות גמל לא משלמות לקצבה, לתגמולים וקופות אישיות לפיצויים	2.3.1
26	קרנות השתלמות	2.3.2
27	תחומי פעילות אחרים: קופות גמל מרכזיות לפיצויים, קופה מרכזית לפנסיה תקציבית וקופה לדמי מחלה	2.3.3
28	חלק ג' - מידע נוסף ברמת כלל החברה	3
28	מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה	3.1
39	חסמי כניסה ויציאה	3.2
39	חסמי כניסה	3.2.1
39	חסמי יציאה	3.2.2
39	גורמי הצלחה קריטיים	3.3
40	השקעות	3.4
41	הון אנושי	3.5
42	שיווק והפצה	3.6
44	ספקים ונותני שירותים	3.7
45	רכוש קבוע	3.8
45	עונתיות	3.9
46	נכסים בלתי מוחשיים	3.10
47	גורמי סיכון	3.11
48	הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה	3.12
49	תחזיות אחרות והערכות לגבי עסקי החברה	3.13
50	חלק ד' - היבטי ממשל תאגידי	4
50	הדירקטורים של החברה המנהלת	4.1
53	נושאי משרה	4.2
56	מדיניות תגמול בחברה מנהלת	4.3
59	מבקר פנים	4.4
60	רואה חשבון מבקר	4.5

אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי	4.6
61	
החלטות החברה	4.7
61	

הגדרות

לנוחיות הקורא מובאים להלן המונחים או הקיצורים הבאים, להם בפרק זה המשמעות המובאת לצידם, אלא אם כן נאמר אחרת.	
מבטח או חברה מנהלת.	"גוף מוסדי"
הסכומים שמפקיד עמית (או שמופקדים עבורו) בקופת גמל.	"דמי גמולים"
הראל גמל והשתלמות בע"מ או הראל גמל.	"החברה"
המפקח על הביטוח כמשמעותו בחוק הפיקוח, או הממונה כמשמעותו בחוק קופות הגמל, לפי העניין.	"המפקח או הממונה"
הראל חברה לביטוח בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הראל השקעות והחברה האם של החברה.	"הראל ביטוח"
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.	"הראל השקעות"
הראל השקעות והחברות המוחזקות על ידה.	"הקבוצה"
חוק החברות, התשנ"ט - 1999.	"חוק החברות"
חוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, שיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה - 1995.	"חוק ייעוץ השקעות"
חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה - 2005.	"חוק ועדת בכר"
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק ביעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה - 2005.	"חוק ייעוץ ושיווק פנסיוני"
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981.	"חוק הפיקוח"
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005.	"חוק קופות גמל"
חברה שעיסוקה ניהול קופות גמל ואשר קיבלה רישיון לכך מאת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, בהתאם לסעיף 4 לחוק קופות גמל.	"חברה מנהלת"
כמשמעותו בחוק ייעוץ השקעות (ניירות ערך), מוצרים מובנים ויחידות השתתפות בקרנות נאמנות).	"נכס פיננסי"
כמשמעותו בחוק ייעוץ ושיווק פנסיוני (קופות גמל, קרנות פנסיה, קרן השתלמות, פוליסות ביטוח שהינן קופות גמל להון או לקיצבה, תכניות ביטוח מפני סיכון מוות או אובדן כושר עבודה הכלולה בתכניות דלעיל או נמכרות אגב אחת מהן).	"מוצר פנסיוני"

<p>נכסים הכוללים את נכסי קופות הגמל וקרנות הפנסיה, למעט קרנות ותיקות, נכסים המוחזקים על-ידי מבטח לכיסוי התחייבויות תלויות תשואה בביטוח חיים, נכסים המוחזקים על-ידי מבטח לכיסוי התחייבויותיהם לפי תכניות ביטוח חיים המעניקות למבוטח תשואה מובטחת ושהמבטח אינו זכאי בשל הכספים המופקדים בהם או בשל חלק מהם לאגרות חוב מיועדות.</p>	<p>"נכסי החיסכון לטווח ארוך"</p>
<p>הראל עתידית קופות גמל בע"מ. חברה בשליטה מלאה, בעקיפין, של הראל ביטוח. החל מיום 1 בינואר 2016 הראל עתידית קופות גמל בע"מ מוזגה לתוך החברה.</p>	<p>"הראל עתידית גמל"</p>
<p>פקודת מס הכנסה [נוסח חדש].</p>	<p>"פקודת מס הכנסה"</p>
<p>קופת גמל כמשמעותה בחוק קופות גמל שאינה קרן פנסיה.</p>	<p>"קופת גמל"</p>
<p>קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ. חברה בשליטה מלאה של הראל ביטוח.</p>	<p>"קחצ"ק"</p>
<p>תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד - 1964.</p>	<p>"תקנות קופות הגמל"</p>
<p>בדוח "תיאור עסקי התאגיד" ובדוח "סקירת ההנהלה" פעיל הינו עמית שבאחד מחשבונותיו הופקדו דמי גמולים ברבעון האחרון שקדם למועד הדוח ושעומדת בו יתרה נכון לאותו מועד. (בהתאם להוראות חוזר 2016-9-3 "הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי השנתי של קופות גמל וקרנות פנסיה חדשות")</p>	<p>"עמית פעיל"</p>
<p>מי שאינו עמית פעיל.</p>	<p>"עמית לא פעיל"</p>

1. חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

1.1 פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

1.1.1 שנת התאגדות החברה וצורת ההתאגדות

החברה התאגדה ביום 14 בספטמבר 1995, כחברה פרטית בישראל, בהתאם לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983, בשם אייל גמל בע"מ. ביום 11 באפריל 1999 שינתה החברה את שמה ל"הראל גמל בע"מ". ביום 15 במאי 2011 שינתה החברה את שמה לשמה הנוכחי.

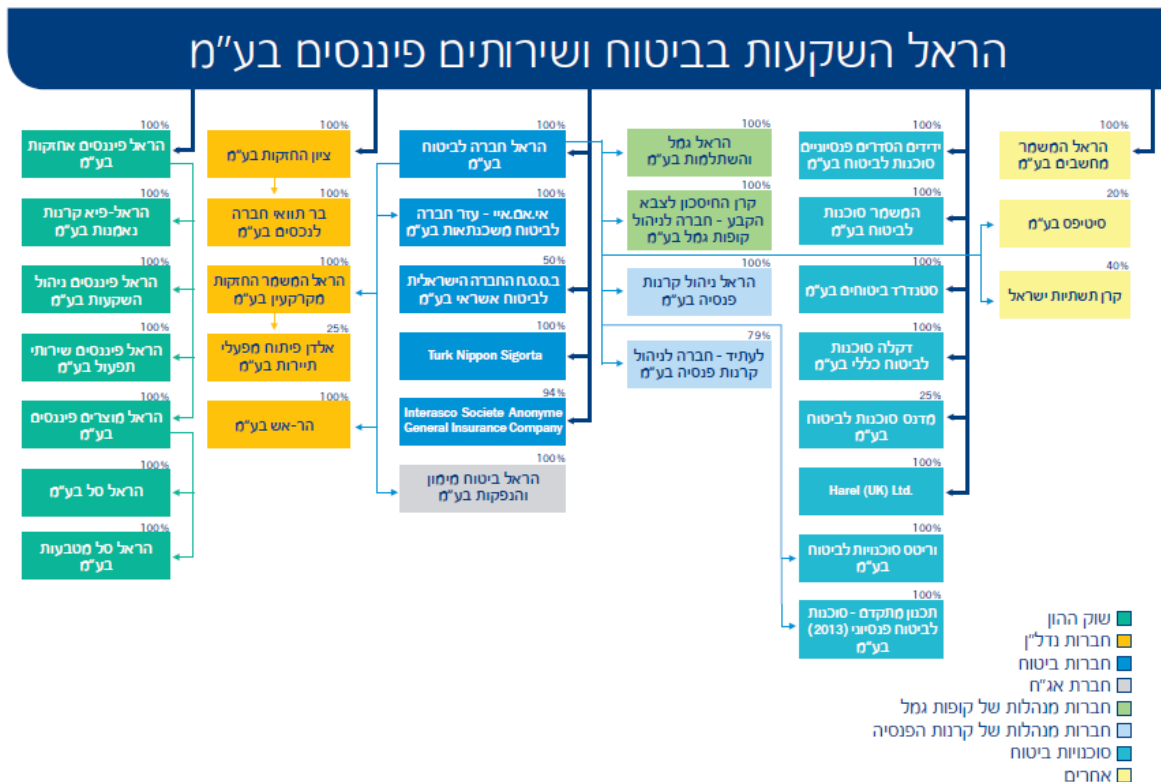
החברה הינה חברה שאושרה כחברה מנהלת של קופות גמל, על ידי המפקח.

לחברה אין חברות מוחזקות.

החברה הינה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן: "הראל השקעות"), בהיותה מוחזקת ב-100% בידי הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "הראל ביטוח"), חברה בבעלות מלאה של הראל השקעות שהינה חברה ציבורית, אשר מניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

נכון למועד פרסום הדוח, משפחת המבורגר (יאיר המבורגר, גדעון המבורגר ונורית מנור) מחזיקה- בעיקר באמצעות ג.י.ן. ייעוץ כלכלי וניהול בע"מ, שהינה חברת החזקה בשליטתם המלאה, בכ- 50.07% מזכויות ההצבעה בחברה ובכ- 49.62% מהון המניות המונפק של החברה.

1.1.2 תרשים מבנה האחזקות של הקבוצה

השינויים שחלו במבנה ההחזקה:

ביום 1 בינואר 2016 מוזגה הראל עתידית קופות גמל בע"מ (להלן: "הראל עתידית") לתוך החברה, ראה פירוט לעניין זה בסעיף 1.1.3.2 להלן. כמו כן, באותו יום מוזגה מנוף ניהול קרנות פנסיה בע"מ לתוך הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ. בנוסף, מוזגה דקלה חברה לביטוח בע"מ לתוך הראל חברה לביטוח בע"מ. כמו כן, החלה לפעול דקלה סוכנות לביטוח כללי בע"מ, שהינה בבעלות מלאה של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

1.1.3 אופיו ותוצאותיו של שינוי מבני, מיזוג או רכישה מהותיים**1.1.3.1 רכישת קופות הגמל של לאומי על ידי הראל ביטוח**

ביום 27 בדצמבר 2006 הושלמה עסקה במסגרתה רכשה הראל ביטוח מבנק לאומי לישראל בע"מ ("בנק לאומי") ולאומי שירותי שוק ההון בע"מ (לשעבר: לאומי גמל), את הפעילות של 5 קופות גמל (ביניהן קופת גמל מסלולית) שהעיקריות שבהן הינן קופות הגמל עצמה ותעוז (להלן: "קופות לאומי"). במסגרת ההסכם התחייבה הראל ביטוח, כי ניהול קופות הגמל על-פי חוק קופות גמל, יועבר בד בבד עם השלמת העסקה לחברה מנהלת, כמשמעות מונח זה בחוק קופות גמל, וכי החברה תהיה החברה המנהלת שתבצע עבור הראל ביטוח את ניהול קופות הגמל.

בהתאם לתנאים שנקבעו על ידי המפקח במסגרת האישור שניתן להראל ביטוח לרכישת פעילות קופות גמל מאת בנק לאומי, נדרשה הראל השקעות להעביר את מלוא החזקותיה של הראל פיננסיים (לשעבר: הראל בית השקעות בע"מ) (שהינה חברה בת בבעלות מלאה של הראל השקעות) בחברה, להראל ביטוח. בהתאם להנחיה זו, אישרו הדירקטוריונים של חברות הקבוצה הרלבנטיות את שינוי המבנה בהחזקות בחברה והחברות הגישו בקשה לרשות המסים לאישור ביצוע שינוי המבנה כאמור, בהתאם לחלק ה(2) לפקודת מס הכנסה. ביום 31 בדצמבר 2008 התקבל אישור רשות המסים, בתוקף מיום 31 בדצמבר 2007 ושינוי המבנה בוצע באותו מועד. עם השלמת הליך שינוי המבנה, החברה הינה חברה בת בבעלות מלאה של הראל ביטוח.

במועד השלמת רכישת קופות לאומי על ידי הראל ביטוח נכנס לתוקף הסכם בין הראל ביטוח לבין לאומי שירותי שוק ההון בע"מ, לפיו מעניקה לאומי שירותי שוק ההון בע"מ שירותי תפעול עבור קופות לאומי.

ביום 23 בינואר 2007 נחתם הסכם בין הראל ביטוח (כבעלים של קופות לאומי) לבין החברה, בקשר עם ניהולן של קופות לאומי עבור הראל ביטוח.

1.1.3.2 מיזוג הראל עתידית לחברה

במסגרת החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 בוצע תיקון בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 שתכליתו למנוע מתן היתר שליטה לגוף שמחזיק יותר מחברה מנהלת אחת, אלא בהתאם לכללים שיקבע הממונה, זאת ברוח העיקרון הקבוע בסעיף 2(ג) לחוק קופות הגמל לפיו כל חברה תנהל רק קופה אחת מכל סוג.

בהתאם לכך, הראל עתידית מוזגה לתוך החברה תוך חיסולה ללא פירוק. כמו כן מוזגו קופות הגמל שבניהול הראל עתידית בהתאם לפירוט להלן:

- גילעד גמל מוזגה, מיזוג טכני, לתוך הראל עצמה ומנוהלת על ידי הראל גמל.
- גילעד השתלמות מוזגה, מיזוג טכני, לתוך הראל השתלמות ומנוהלת על ידי הראל גמל.
- קופת הגמל לדמי מחלה "דקל" מנוהלת על ידי הראל גמל.

בנוסף למיזוג החברות מיזגו את הקופות המרכזיות לפיצויים שלה כד "הראל גמל לפיצויים" על כל מסלוליה מוזגה ל-"הראל קופה מרכזית לפיצויים". מדובר במיזוג טכני בלבד.

ביום 28 ביוני 2015 אישר דירקטוריון החברה את השינוי המבני האמור. השינוי המבני אושר על ידי בית המשפט ביום 26 בנובמבר 2015 על ידי הממונה על שוק ההון במשרד האוצר ביום 27 בדצמבר 2015 ורשם החברות ביום 31 בדצמבר 2015.

המיזוגים כאמור נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2016.

1.1.3.3. מיזוג צפוי של החברה לתוך הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ (להלן: "הראל ניהול")

ביום 22 במרץ 2016 החליטו הדירקטוריונים של החברה ושל הראל ניהול על שינוי מבני המיועד להיכנס לתוקף מיום 1 ביולי 2016, במסגרתו תמוזג החברה לתוך הראל ניהול וקופות הגמל שבניהולה של החברה יועברו לניהול הראל ניהול. השינוי המבני כפוף לאישור הגורמים המוסמכים לרבות אישור הממונה.

1.1.4 רכישה, מכירה או העברה של נכסים בהיקף מהותי שלא במהלך העסקים הרגיל

החברה לא הייתה מעורבת בהליכי רכישה, מכירה או העברה של נכסים בהיקף מהותי שלא במהלך העסקים הרגיל, אשר להם השפעה על פעילותה של החברה בשנת הדוח.

1.1.5 אופיים ותוצאותיהם של הליכי פירוק, כינוס נכסים, הסדר נושים וכיוצא בזה

החברה לא הייתה מעורבת בהליכי פירוק, כינוס נכסים, הסדר נושים וכיוצא בזה, אשר להם השפעה על פעילותה של החברה בשנת הדוח.

1.1.6 שינויים מהותיים שאירעו באופן ניהול עסקי החברה

בהמשך להודעתה של גב' חגית ציטיאט – לויין על סיום כהונתה כמנכ"ל החברה וקחצ"ק, החליט דירקטוריון החברה, ביום 25.1.2016, למנות את מר דודי לייזנר, המשמש בתפקידו כיום כמנכ"ל חברות הפנסיה בקבוצת הראל (הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ולעתיד ניהול קרנות פנסיה בע"מ), למנכ"ל החברה וקחצ"ק. מינוי זה ייכנס לתוקף החל מיום 1.4.2016, לאחר שאושר על ידי המפקח ביום 22 בפברואר 2016.

1.2 תחומי פעילות

תחומי פעילות החברה, הנגזרים מסוגי קופות הגמל אותן היא מנהלת, הינם כדלקמן:

- **קופות גמל לחיסכון, לתגמולים ואישיות לפיצויים** - קופות גמל שנועדו לשם חיסכון ארוך טווח לעמיתים עצמאיים ולעמיתים שכירים.
- **קרנות השתלמות** - קופות גמל שנועדו לחיסכון לשם יציאה להשתלמות המיועדת לשמירת רמתו המקצועית של העובד כאשר סכומי החיסכון ניתנים למשיכה לכל מטרה לאחר צבירת ותק של 6 שנים.
- **קופות גמל מרכזיות לפיצויים** - קופות גמל המיועדות לצבירת סכומים על-ידי המעביד לשם הבטחת זכויות עובדיו לקבלת פיצויי פרישה. תיקון 3 לחוק קופות הגמל ביטל את אפשרות ההפרשה לקופות מרכזיות לפיצויים החל מתום שנת 2010.
- **קופה מרכזית לפנסיה תקציבית** - קופה המיועדת לצבירת הסכומים שינוכו ממשכורתו של עובד אצל מעסיק שהסדר הפנסיה החל לגביו הוא הסדר פנסיה תקציבית, בהתאם לחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), התשס"ג-2003.
- החל מיום 1.1.2016, החברה מנהלת קופה לדמי מחלה - קופה המיועדת למעסיק לצורך הפקדת כספים לתשלום דמי מחלה לעובדיו.

1.3 השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה

במהלך השנים 2014-2015 לא בוצעו כל השקעות בהון החברה. כמו כן, אין לחברה התחייבויות להשקעות נוספות.

1.4 חלוקת דיבידנדים

לחברה אין מדיניות חלוקת דיבידנד.

למידע אודות מגבלות לחלוקת דיבידנד ודיבידנדים שחולקו, ראה באור 10 בדבר הון עצמי ודרישות הון, בדוחות הכספיים של החברה.

2. חלק ב' - תיאור עסקי החברה לפי תחומי פעילות**2.1 מוצרים ושירותים****2.1.1 סוגי קופות הכלולים בתחום הפעילות****2.1.1.1 קופות גמל לחיסכון, לתגמולים וקופות אישיות לפיצויים**

נכון ליום 31 בדצמבר 2015 החברה ניהלה קופת גמל לחיסכון, לתגמולים ופיצויים אחת, הראל עצמה תעוז. ביום 1 בינואר 2016 בהמשך למיזוג שבוצע (ראה סעיף 1.1.3.2 לעיל), שינתה הקופה את שמה להראל גמל.

קופת הגמל שבניהול החברה הינה מיזוג של מספר קופות גמל וביניהן, הראל עצמה והראל תעוז שנרכשו על ידי הראל ביטוח מאת בנק לאומי בדצמבר 2006 והראל גמל שהוקמה על ידי החברה (אשר החל מיום 1.1.2016 כוללת גם את הקופות שהועברו במסגרת המיזוג וביניהן, הראל גילעד שבעלות הראל ביטוח).

המוצרים בתחום פעילות זה מיועדים לשכירים, לעצמאים וללקוחות המפקידים באופן פרטי (ללא קשר לעיסוקם). הפקדות שכירים או עצמאים, בחלק מן המוצרים, מזכות אותם בהטבות מיסוי בשלושה מישורים: במועד ההפקדה זיכוי/ ניכוי ממס, פטור ממס על רווחים בעת צבירת הכספים והטבות מיסוי בקבלת הכספים.

בקופה גם קופות אישיות לפיצויים ששימשו עד ליום 31 בדצמבר 2007 להפקדת כספים על ידי המעסיק לצורך הבטחת זכויות עובדיו לפיצויי פיטורין. החל מינואר 2008 ניתן להפקיד כספים בגין זכויות העובדים לפיצויי פיטורין לרכיב הפיצויים בקופת הגמל לחיסכון (לשעבר, קופת גמל לא משלמת לקצבה).

מבנה הרווחיות בתחום

רווחיות החברות המנהלות קופות גמל נובעת מהמרווח בין דמי הניהול הנגבים מהעמיתים לבין הוצאות התפעול והשיווק של קופות הגמל.

תקנון הקופה

היחסים בין קופת הגמל לבין עמיתה מוסדרים בעזרת תקנון המעגן את הכללים לקביעת הזכאות לתשלום, שיעור התשלום וכיוצ"ב וכללים המסדירים את החברות בקופה. כאשר נדרשים שינויים בתקנון, החברה מתאימה את התקנון וכפועל יוצא מכך את זכויות העמיתים, וכל זאת בכפוף לאישור המפקח. זכויות העמית בקופה או זכויות מוטביו יהיו בהתאם לתקנון המתוקן כפי שיהיה בתוקף במועד האירוע הרלוונטי.

ביום 8 ביולי 2015 פורסם מכתב למנהלי החברות המנהלות של קופות גמל שעניינו "התאמת תקנוני קופת גמל לחוזר מסלולי השקעה". למכתב צורף נוסח תקנון תקני לקופות גמל שעל גביו נדרשות החברות המנהלות קופות גמל להגיש לאישור הממונה את התיקונים הנדרשים בתקנוניהן אגב יישום הוראות חוזר "מסלולי השקעה בקופות גמל". החברות המנהלות רשאיות לסטות מנוסח התקנון האמור, תוך סימון התיקונים בהם הן מעוניינות על גבי הנוסח האמור. ביום 6 באוגוסט 2015 פורסם תיקון 12 לחוק קופות הגמל בו, בין השאר, ניתנה סמכות למפקח לקבוע הוראות בדבר זכויות וחובות עמיתים בקופת גמל, על מנת ליצור אחידות בתקנונים. בהמשך לכך הוגש למפקח תקנון הקופה המעודכן, אושר ונכנס לתוקף החל מיום 1 בינואר 2016.

להלן עיקרי השינויים:

- הותאמו מסלולי השקעה המתמחים להוראות הממונה
- נפתחו מסלולי השקעה מותאמי גיל
- נערכו התאמות לתקנון התקני של הפיקוח בהתאם להוראות הממונה.
- בוטל הסדר הערבות לעמיתים.

ביום 24 בפברואר 2016 אושר תיקון נוסף לתקנון הקופה שייכנס לתוקפו ביום 1 במאי 2016 כך שמסלול אג"ח שונה למסלול אג"ח עד 20%.

מסלולי השקעה

עד ליום 31.12.2015 נוהלו בקופה 8 מסלולי השקעה: הראל עצמה תעוז, הראל עצמה שקלי קצר, הראל עצמה ללא מניות, הראל קופות גמל, הראל גמל שחף (עד 10% מניות), הראל גמל בז (מנייתי), הראל עצמה שקלי, הראל עצמה אג"ח.

בהתאם להוראות המפקח (לפרטים ראה סעיף 3.1.6 להלן), החל מיום 1.1.2016, הוקמו מסלולי השקעה חדשים מותאמי גיל שמהווים מסלולי ברירת מחדל למבוטחים שהצטרפו לקרן החל מאותו יום.

בהתאם לאמור, כיום מנהלת החברה 13 מסלולי השקעה: הראל גמל לגילאי 50 ומטה, הראל גמל לגילאי 50 עד 60, הראל גמל לגילאי 60 ומעלה, הראל גמל אג"ח ללא מניות, הראל גמל אג"ח עד 10% מניות, הראל גמל אג"ח עד 25% מניות, הראל גמל שקלי טווח קצר, הראל גמל מסלול שקלי, הראל גמל אג"ח עד 20% מניות (לעניין זה ראה שינוי מדיניות השקעה שבוצע בתיקון התקנון שאושר ביום 24 בפברואר 2016), הראל גמל מסלול חו"ל, הראל גמל אג"ח קונצרני, הראל גמל מסלול כהלכה והראל גמל מסלול מניות.

הראל ביטוח הינה בעלים של מספר מסלולי השקעה בתוך קופת "הראל קופת גמל": הראל גמל מסלול אג"ח עד 25% מניות (לשעבר הראל עצמה תעוז - מסלול ברירת מחדל), הראל גמל מסלול שקלי טווח קצר (לשעבר הראל עצמה שקלי קצר), הראל גמל מסלול אג"ח ללא מניות (לשעבר הראל עצמה תעוז ללא מניות), הראל גמל אג"ח (לשעבר הראל - גילעד גמל כללי), הראל גמל מסלול כהלכה (לשעבר הראל - גילעד גמל כהלכה), הראל גמל לגילאי 60 ומעלה (לשעבר הראל גילעד גמל ניב (עד 10% מניות), הראל גמל מסלול חו"ל (לשעבר הראל גילעד גמל אג"ח).

תחליפיות

למוצרים בתחום הפעילות קיימת תחליפיות עם מוצרים אחרים בתחום חיסכון ארוך טווח כגון, פוליסות ביטוח חיים הכוללות חיסכון והמוכרות כקופות גמל (להלן: "קופות ביטוח") וקרנות פנסיה זאת כיוון שמוצרים אלו מספקים פתרונות לחיסכון ארוך טווח המיועד לגיל הפרישה. הפרמטרים העיקריים היוצרים את ההבחנה בין המוצרים בתחום הפעילות לבין קרנות הפנסיה וקופות הביטוח הינם, בין היתר, מהות והיקף הכיסויים הביטוחיים, שיעור דמי הניהול הנגבים, היקף הסבסוד הממשלתי באגרות חוב מיועדות, אופי ההתקשרות וקיומו או היעדרו של מקדם קצבה מובטח מפני שינויים בתוחלת החיים. התחליפיות בין מוצרי תחום הפעילות למוצרים פיננסיים אחרים, כגון פיקדונות לטווח ארוך, קיימת אולם ברמה נמוכה יותר, שכן מוצרים אלו אינם כוללים בדרך כלל את הטבות המס שהינו רכיב מהותי שקיים במוצרים בתחום.

מגמות ושינויים בתחום הפעילות

תחום קופות הגמל עובר בעשור האחרון שינויים מקיפים, וזאת לאור שינויים במדיניות הממשלתית בתחום שהביאו לחקיקת חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה - 2005, חוק קופות הגמל, חוק ייעוץ ושיווק פנסיוני ותיקון חוק הפיקוח

("חקיקת בכר", שנכנסו לתוקפם בחודש נובמבר 2005), וכן התקנת שורה ארוכה של תקנות והוראות של הממונה שנועדו, בין היתר, לעודד חיסכון לקצבה, להגביר את התחרות והשקיפות בשוק קופות הגמל, להפחית את שיעור דמי הניהול ולהגביר את מעורבות הלקוחות בבחירת החיסכון הפנסיוני שלהם.

• עידוד החיסכון לקצבה

בבסיס מדיניות אגף שוק ההון בשנים האחרונות עומדת השאיפה לעידוד חיסכון קצבתי בקרב כלל האוכלוסייה, על מנת להבטיח יכולת קיום בכבוד של האזרחים לאחר גיל הפרישה והגברת התחרות בתחום הפעילות, לרבות בדרך של צמצום ההבדלים בין המוצרים ומתן אפשרות לניוד כספי החיסכון הפנסיוני בין המוצרים.

שינויים אלה באו לידי ביטוי בשנים האחרונות בשינוי מבנה המוצרים שהיו קיימים בתחום ובשינויים בהטבות המיסוי הניתנות לחוסכים לטווח ארוך, לרבות השינוי במסגרת תיקון 3 לחוק קופות הגמל תוך העדפת החוסכים במסלול קצבה וקביעת החובה לתשלום קצבה בסכום קצבה מזערי לכל מוצרי החיסכון הפנסיוני לטווח ארוך. במסגרת זו אף הושאו הטבות המס בין מוצרים אלה בכל הנוגע לכספים שהופקדו עבור עמיתים החל מיום 1 בינואר 2008.

עד לאותו מועד, המוצרים השונים בתחום חיסכון ארוך טווח- ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל - נחלקו לשני אפיקים עיקריים: אפיק המבטיח תשלומי קצבה ("פנסיה") ואפיק המבטיח תשלום הוני, תוך מתן אפשרות לשילוב אפיקים אלה. בתיקון האמור בוטלה החלוקה בין אפיק הוני ואפיק קצבתי ביחס לכספים שיופקדו החל מינואר 2008, כאשר כספים אלה ניתנים למשיכה כרובד ראשון (עד לסכום קצבה מזערי) רק בדרך של קצבה. משיכת הכספים שנצברו מעבר לסכום הדרוש לתשלום הקצבה המזערית תעשה בדרך של היוון קצבה או בדרך של תשלום קצבה, בהתאם להחלטת העמית או המבוטח.

כמו כן, בשנת 2012 נכנס לתוקף תיקון מס' 190 לפקודת מס הכנסה אשר, בין היתר, ערך שינויים מהותיים בכל הנוגע להטבות המס בקבלת קצבה ממוצר פנסיוני. במסגרת זו, כחקיקה משלימה לתיקון 3 לחוק קופות הגמל, הורחב הפטור ממס בעת קבלת קצבה בגיל פרישה (ולנכים בשיעור 75% לצמיתות) באופן מדורג עד לשנת 2025 והוחל גם על היוון קצבה מעבר לקצבה המזערית, הורחב הפטור ממס על קצבת שאירים ונערכו שינויים בנוסחת השילוב אשר נועדה להוות תמריץ להותרת כספי הפיצויים בקופה עד לגיל הפרישה.

ביום 5 בנובמבר 2015 פורסם תיקון 13 לחוק קופות הגמל במסגרתו הורחבה הגדרת הקצבה גם לתשלומים המשולמים מקופת גמל, לפי תקנונה, במשך תקופה מוגדרת, אשר לאחריה ישולמו תשלומים ממבטח לפי פוליסת ביטוח הכוללת כיסוי לאריכות ימים או תשלומים מקופת גמל אחרת, לפי תקנונה, המשולמים במשך כל ימי חייו של העמית.

• הגברת התחרות בתחום

בהמשך למגמות שנסקרו לעיל, פורסמו בשנים האחרונות הוראות שונות שתכליתן הגברת אפשרות ניוד הכספים בין המוצרים השונים וביצוע התאמות בין המוצרים השונים (קופות גמל, קרנות פנסיה וביטוח חיים), לרבות בנושאי הכיסויים הביטוחיים הנמכרים במסגרת מוצרי החיסכון הפנסיוני והחלת מודל אחיד של גביית דמי ניהול תוך הפחתת שיעור דמי הניהול המרביים שניתן לגבות בקופות הגמל ובקופות הביטוח. במסגרת זו בחודש אוקטובר 2008 נכנסו לתוקף תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח-2008 (להלן: "תקנות הניוד") שמטרתן לאפשר לצרכן לנייד בכל עת את החיסכון הפנסיוני שלו (למעט חיסכון בקרן פנסיה ותיקה) בין מוצרי החיסכון הפנסיוני ובכך להביא להגברת התחרות.

במסגרת תיקון מספר 12 לחוק קופות הגמל נכנסה לתוקפה, בחודש פברואר 2016, ההוראה לפיה מעסיק לא יוכל להתנות את שיעור ההפקדות משכר העובד שהמעסיק נדרש להפקיד לקופת גמל למרכיב תשלומי המעסיק, לרבות השיעור משכר העובד שמשולם לרכישת אובדן כושר עבודה מכספי המעסיק ולמרכיב התשלומים בעבור פיצויים, בהפקדה לקופה מסוימת, לסוג מסוים של

קופה או לקופה שיבחר העובד מתוך רשימה מסוימת של קופות. כמו כן נקבע כי אם נקבעה בדין או בהסכם התניה על שיעור ההפקדות לקופת הגמל בניגוד להוראות כאמור, יהיה העובד זכאי לשיעור ההפקדות הגבוה מבין השיעורים המרביים שהמעסיק עשוי להפקיד לזכות העובד לפי הוראות הדין או ההסכם, עד לתיקון הדין או ההסכם. השוואת גובה ההפקדה לה זכאי העובד בין המוצרים השונים נועדה להבטיח כי העובד יבחר את המוצר הפנסיוני המתאים לו מבין מוצרי החיסכון הפנסיוני.

הרפורמות האמורות מעלה ורפורמות נוספות כמפורט בסעיף 3.1 שחלו בתחום הפעילות הגבירו והעצימו את התחרות בתחום הפעילות. התחרות במוצרים השונים באה לידי ביטוי, בין היתר, בשיעור דמי הניהול כמפורט להלן, ובאיכות השירות לסוכנים וללקוחות.

פעולות להפחתת דמי הניהול

במהלך שנת הדוח נכנסו לתוקף מספר הוראות חקיקה אשר נועדו, בין היתר, להפחית את דמי הניהול המשולמים על ידי המבוטחים והעמיתים במסגרת מוצרי החיסכון הפנסיוני.

ביום 1 בדצמבר 2015 פורסם תיקון 6 לחוק ייעוץ ושיווק פנסיוני (להלן: "תיקון 6 לחוק ייעוץ ושיווק פנסיוני") אשר במסגרתו נקבע שסוכן פנסיוני אינו רשאי להעניק שרותי תפעול למעסיק שהוא מקבל ממנו עמלה בעד שיווק פנסיוני לעובדיו אלא אם הסוכן הפנסיוני יגבה מהמעסיק דמי סליקה בעד עובדיו בשיעור של 0.6% מההפקדות כל עובד או 10.5 ₪ לפי הגבוה בתוספת מע"מ, הגוף המוסדי יפחית סכום זה מעמלת ההפצה של בעל הרישיון ויפחית בהתאם את דמי הניהול שישלם אותו עובד, ובתנאי שהמעסיק יבחר קרן ברירת מחדל בהתאם לסעיף 20 לחוק קופות הגמל לביטוח הפנסיוני של עובדיו. בנוסף עוגנה במסגרת תיקון זה זכות העובד לקבל ייעוץ פנסיוני מבעל רישיון לפי בחירת העובד וכן נקבע כי לסוכן ביטוח האפשרות לבחור בין קבלת עמלת הפצה מגוף מוסדי לבין קבלת תשלום מהלקוח ישירות (לפרטים נוספים - ראה סעיף 3.6 להלן).

להוראות החדשות עשויות להיות השלכות על הכנסות החברה ועל היקף הפעילות שלה, אולם בשלב זה, לנוכח ריבוי השינויים, העובדה שישומום טרם החל ולנוכח קיומן של השפעות מנוגדות ומקוזזות, לא ניתן להעריך את היקף ההשפעה שיהיה ליישום בפועל של השינויים המתוארים.

כמו כן, ביום 13 במרס 2016 פורסם חוזר הממונה הקובע הוראות לעניין בחירת קופת ברירת מחדל ואת התנאים הנדרשים מחברה מנהלת של קופת גמל המצרפת עמיתים בהתאם להוראות סעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל. במסגרת החוזר נקבע כי צירוף לקופת גמל ייעשה על ידי בחירה אקטיבית של העובד או באמצעות המעסיק לקופת גמל שנבחרה על ידי המעסיק באמצעות הליך תחרותי. לעניין קופת גמל שאיננה קרן השתלמות, ככל שלא נבחרה על ידי העובד קופת גמל ולא נבחרה על ידי המעסיק קופת גמל בהתאם לסעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל, יצרף המעסיק את העובד לקופת הגמל שתבחר על ידי הממונה מבין קרנות הפנסיה המקיפות החדשות. עוד נקבע כי בחירת קופת ברירת מחדל על ידי מעסיק תיעשה לפי הליך תחרותי בהתאם לקריטריונים שנקבעו על ידה לרבות קריטריון של שיעור דמי ניהול שמשקלו לא יפחת מ- 50% ממשקל הקריטריונים הכולל, אלא בנסיבות שנקבעו בחוזר. הסדרי ברירת מחדל קיימים יישארו בתוקף עד מרס 2019 לכל המאוחר.

מועד תחילתו של החוזר הינו ביום פרסומו למעט ההוראות לעניין ההליך התחרותי לבחירת קופת ברירת מחדל ע"י מעסיק או ארגון עובדים, אשר יכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2016.

ליישום החוזר עלולות להיות השלכות על החברה, בשלב זה אין ביכולת החברה להעריך את ההשפעה הכוללת של יישום חוזר זה.

לעניין שינויים מהותיים צפויים, ראו סעיף 2.1.2 להלן.

לעניין מוצרים חדשים, ראו סעיף 2.1.3 להלן.

2.1.1.2 קרנות השתלמות

נכון למועד הדוח, החברה מנהלת קרן השתלמות אחת, הראל קרן השתלמות. קרן ההשתלמות שבניהול החברה הינה מיזוג של מספר קרנות השתלמות וביניהן, הראל גילעד שנרכשו ע"י הראל ביטוח והראל השתלמות שהוקמה על ידי החברה.

קרנות ההשתלמות מיועדות לשכירים ולעצמאיים.

קרנות ההשתלמות מוגדרות הן כמוצר פנסיוני (בחוק השיווק והייעוץ הפנסיוני), והן כנכס פיננסי (בחוק ייעוץ השקעות). למרות זאת, אין לקרנות ההשתלמות מוצרים תחליפיים, המאפשרים קבלת הטבות מס דומות בגין הפקדות להם.

הביקוש של קרנות ההשתלמות הינו בהתאם להטבות המס, הסדרי עבודה במשק, גובה השכר הממוצע במשק.

לקוחות קרנות ההשתלמות, שסך החיסכון שנצבר בקרן ההשתלמות שלהם עולה על 10,000 ש"ח או שהם מפקידים בכל חודש לפחות 500 ש"ח לקרן ההשתלמות שלהם, יכולים לרכוש פוליסת ביטוח חיים בגובה 120,000 ש"ח. המבטח בפוליסה זו הינה הראל חברה לביטוח בע"מ ודמי הפרמיה נגבים מהחיסכון בקרן.

מבנה הרווחיות בתחום

רווחיות החברות המנהלות קרנות השתלמות נובעת מהמרווח בין דמי הניהול הנגבים מהעמיתים לבין הוצאות התפעול והשיווק של קרנות ההשתלמות.

תקנון הקופה

היחסים שבין החברה לעמיתים מעוגנים בהתאם לתקנון (לפרטים ראה סעיף 2.1.1.1 לעיל), ובכפוף להוראות הדין החלות על היחסים שבין החברה לעמיתים.

מסלולי השקעה

עד ליום 31.12.2015 נוהלו בקופה 6 מסלולי השקעה: הראל גמל שלדג (עד 10% מניות), הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות), הראל השתלמות נץ (מניית), הראל השתלמות שקלי, הראל השתלמות אג"ח והראל השתלמות כללי.

החל מיום 1.1.2016, מנוהלים בקופה 11 מסלולי השקעה: הראל השתלמות אג"ח קונצרני, הראל השתלמות כהלכה, הראל השתלמות לטווח ארוך, הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות, הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות, הראל השלמות חו"ל, הראל השתלמות מסלול מניות, הראל השתלמות מסלול שקלי, הראל השתלמות אג"ח ללא מניות, הראל השתלמות כללי פאסיבי והראל השתלמות כללי.

מגמות ושינויים בתחום הפעילות

תחום קרנות ההשתלמות מתאפיין בחוסכים לטווח הבינוני ובמובן זה מושפע רק באופן חלקי מהשינויים המקיפים שהתרחשו בתחום חיסכון ארוך טווח בשנים האחרונות. עיקר ההשפעה הינה בהגברת המודעות של הלקוחות והמעורבות שלהם בבחירת המוצרים וכן בהגברת התחרות בדרך של ניווד בין קרנות השתלמות וצמצום ניגודי עניינים פוטנציאליים בין השחקנים השונים בענף.

לעניין זה נציין כי בחודש אוקטובר 2008 נכנסו לתוקף תקנות הניוד במסגרת ההסדרה האמורה התאפשר גם ניווד בין קרנות השתלמות וניוד מקרנות השתלמות לקופות גמל לקצבה בתנאים מסוימים. למידע נוסף ראה סעיף 2.1.1.1 לעיל וסעיף 3.1 להלן.

כמו כן, ביום 1 בדצמבר 2015 פורסם תיקון 6 לחוק ייעוץ ושיווק פנסיוני. למידע נוסף ראה סעיף 2.1.1.1 לעיל, וסעיף 3.1 להלן.

כמו כן, ביום 13 במרס פורסם חוזר הוראות בחירת קופת גמל. למידע נוסף ראה סעיף 2.1.1.1 לעיל.

לעניין שינויים מהותיים צפויים, ראו סעיף 2.1.2 להלן.

2.1.1.3 קופות אחרות

- **קופות גמל מרכזיות לפיצויים**

עד ליום 31.12.2015, נוהלו בחברה שתי קופות מרכזיות לפיצויים, הראל גמל לפיצויים מסלולית והראל מרכזית לפיצויים. החל מיום 1.1.2016 מנוהלת בחברה קופה מרכזית אחת לפיצויים, הראל פיצויים.

בנוסף, קיימת קופה מרכזית לפיצויים פרופיל אישי למעסיק המיועדת למעסיק המעוניין להשקיע את כספי הפיצויים המיועדים לעובדיו בהתאמה להעדפותיו והנחיותיו.

קופה מרכזית לפיצויים מיועדת למעסיק, המבקש לצבור כספים להבטחת פיצויי פיטורין לעובדיו בעת סיום עבודתם ובהתאם לזכאותם. הקופה אינה קופה אישית, העמית הינו המעסיק וצבירת הכספים היא במרוכז על שם המעסיק, עבור עובדיו. ההפרשות לקופה מוכרות כהוצאה למעסיק והכספים נמצאים בבעלותו עד לשחרורם לטובת עובדיו.

ביום 23 בינואר 2008 התקבל בכנסת תיקון 3 לחוק קופות הגמל אשר במסגרתו נקבע, בין היתר, כי הממונה לא ייתן אישור לקופת גמל מרכזית לפיצויים אלא לגבי קרן שפעלה כדין כקופת גמל מרכזית לפיצויים בשנת המס 2007 לגבי כספים שהופקדו בקרן עד לתום שנת המס 2010, ובלבד שההפקדה היא של עמית-מעסיק אשר היה עמית בקופה בחודש דצמבר 2007 והפקדת הכספים היא בשל עובד של עמית-מעסיק כאמור שהופקדו עבורו כספים בקופה עבור חודש דצמבר 2007. החל משנת 2011 לא ניתן להפקיד הפקדות נוספות לקופות מרכזיות לפיצויים.

מסלולי השקעה

כאמור, עד ליום 31.12.2015 נוהלו בחברה שתי קופות מרכזיות לפיצויים: הראל פיצויים והראל מרכזית לפיצויים. בקופה הראל פיצויים נוהל מסלול כללי ובקופה הראל מרכזית לפיצויים נוהלו ארבעה מסלולים: מסלול כללי, מסלול שקלי, מסלול מדד ומסלול מניות.

החל מיום 1.1.2016, מנוהלת בחברה קופה מרכזית אחת לפיצויים, הראל פיצויים במסגרתה מנוהלים חמישה מסלולי השקעה: כללי, אג"ח עד 15% מניות, מסלול שקלי, מסלול צמוד מדד ומסלול מניות.

בקופה מרכזית לפיצויים פרופיל אישי למעסיק, מדיניות ההשקעה משתנה בהתאם לבחירת תמהיל ההשקעה שבוחר כל מעסיק בנפרד.

- **קופה מרכזית לפנסיה תקציבית**

נכון למועד הדוח, החברה מנהלת קופת גמל מרכזית אחת להשתתפות בפנסיה תקציבית. הקופה מיועדת למעסיק בסקטור הציבורי המפריש לפנסיה תקציבית על פי "חוק שירות המדינה (גמלאות) תש"ל 1970".

בחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), התשס"ג-2003 (להלן: "חוק התכנית להבראת כלכלת ישראל"), נקבע כי ממשכורתו הקובעת של עובד שמועסק אצל מעסיק כהגדרתו בסעיף 88 לחוק האמור, שהסדר הפנסיה החל לגביו הוא הסדר פנסיה תקציבית, ינוכו בעד שנת 2004 - 1% ממשכורתו הקובעת ובעד התקופה החל מיום 1 בינואר 2005 ואילך - 2% מהמשכורת הקובעת. עוד נקבע בחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל כי הסכומים שנוכו ישמשו למטרת תשלום קצבה או להחזר תשלומים אם העובד סיים את עבודתו ואינו זכאי לתשלום קצבה מקופת המעסיק (להלן: "החזר תשלומים").

בסעיף 92 לחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל, אשר תוקן בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2007), התשס"ז-2007, נקבע כי הסכומים האמורים, למעט תשלומים שנוכו על ידי המדינה או אחד מהגופים המפורטים בסעיף 92 לחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל, ינוהלו בחשבון נפרד של המעסיק בקופת גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית או בקופת גמל מרכזית לקצבה.

עוד נקבע בסעיף האמור כי כל סכום המנוהל בקופות האמורות ושנמשך בידי המעסיק שלא באמצעות הוראה לתשלום של אותו סכום לעובדו יופקד בחשבון בנק נפרד שהמעסיק יפתח למטרה זו בלבד ואשר לא יופקדו בו כספים אחרים זולת אותם סכומים (להלן: "החשבון הנפרד").

בסעיף 93 לחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל נקבע כי הסכומים המנוהלים בקופות האמורות או בחשבון הנפרד, לא יהיו ניתנים לשעבוד או לעיקול על פי כל דין, למעט עיקול על כספים שנוכו ממשכורתו של עובד שסיים את עבודתו ושנמצאים בחשבון הנפרד בשל תביעה של העובד לתשלום קצבה או להחזר תשלומים.

בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 נקבע, כי קופת גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית היא קופת גמל מרכזית המיועדת לשם השתתפות במימון תשלום קצבה לעובדים של עמית-מעסיק.

קופה לדמי מחלה

החל מיום 1.1.2016, בעקבות המיזוג המתואר בסעיף 1.1.3 לעיל, החלה החברה לנהל קופת גמל אחת לדמי מחלה, הראל דקל, בעלת מסלול השקעה יחיד.

הקופה הוקמה בספטמבר 2003 והחלה את פעילותה בדצמבר 2003 בניהול הראל עתידית קופות גמל בע"מ.

הקופה מיועדת למעסיקים בלבד.

בקופה, המעסיק מפקיד כספים לתשלום דמי מחלה לעובדיו. המעסיק יכול להפקיד בה עד 2.5% מתקציב השכר השנתי לקופה כהוצאה מוכרת לצרכי מס, כאשר הצבירה הכוללת לא תעלה על 7.5% מתקציב השכר הכולל השנתי לכלל העובדים.

היחסים שבין החברה לעמיתים מעוגנים בהתאם לתקנון (לפרטים ראה סעיף 2.1.1.1 לעיל), ובכפוף להוראות הדין החלות על היחסים שבין החברה לעמיתים. ביום 1.1.2016, עברה הקופה להיות מנוהלת על ידי החברה והשינוי האמור קיבל ביטוי בתקנון הקופה.

הביקוש של קופת מחלה הינו בהתאם להטבות המס, הסדרי עבודה במשק, גובה השכר הממוצע במשק.

מבנה הרווחיות בתחום

רווחיות החברות המנהלות קופות מרכזיות לפיצויים, קופות מרכזיות לפנסיה תקציבית וקופות לדמי מחלה, נובעת מהמרווח בין דמי הניהול הנגבים מהעמיתים לבין הוצאות התפעול והשינוק של הקופות.

תקנון הקופות

היחסים שבין החברה לעמיתים מעוגנים בהתאם לתקנון (לפרטים ראה סעיף 2.1.1.1 לעיל), ובכפוף להוראות הדין החלות על היחסים שבין החברה לעמיתים.

2.1.2 שינויים מהותיים צפויים בחלקה של החברה

ככלל, מתאפיין תחום הפעילות ברגולציה רבה, והוא מושפע מהחלטות המפקח. בתחום קיימת תחרות מתמדת ועזה מצד החברות המנהלות קופות גמל. שוק ההון מתאפיין בתנודתיות גבוהה כתוצאה מאירועים פוליטיים וכלכליים בישראל ובעולם, המשפיעים על שערי ניירות ערך בבורסות ובשווקים המוסדרים, משפיעים על היקף הנכסים המנוהלים, וכתוצאה מכך משפיעים על תוצאות פעילות החברה, נכסיה, ותוצאותיה העסקיות.

החקיקה הרבה בתחום בשנים האחרונות, כמתואר לעיל, מחוללת שינויים רבים בתחום, וצפויה לחולל שינויים רבים נוספים על פעילות החברה.

לעניין ההשפעות האפשריות של תיקוני החקיקה המתוארים לעיל על חלקה של החברה בשווקים - ראה סעיף 2.1.1 לעיל.

לפירוט אודות הוראות דין נוספות שעשויה להיות להם השפעה על תחום הפעילות ראו סעיף 3.1.

2.1.3 מוצרים חדשים

החברה פועלת בתנאי שוק משתנים ומתאימה את המוצרים לצרכים המשתנים של הלקוחות, בהתאם לתנאי השוק והרגולציה. בתוך כך, בין השאר, החברה הקימה קופת גמל בניהול אישי וקרן השתלמות בניהול אישי.

הקמת קופת גמל בניהול אישי וקרן השתלמות בניהול אישי (IRA)

ביום 14 בינואר 2015 אישר המפקח להראל גמל הקמת קופת גמל בניהול אישי והקמת קרן השתלמות בניהול אישי. בקופת גמל בניהול אישי מנוהלים כספים של עמיתים עצמאיים, שניתן למשוך אותם כדין (לפי תקנה 38(א)(2) או 38(א)(6) לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964 או כספים שהופקדו בהתאם להכנסה לפי סעיף 22(2) לפקודת מס הכנסה). כל הכספים המופקדים בקופת הגמל בניהול אישי ובקרן השתלמות בניהול אישי, מושקעים לפי הנחיותיו של העמית או באמצעות מנהל תיקים שמונה על-ידו ובכפוף להוראות הדין. עד מועד פרסום הדוחות, טרם הופקדו כספים בקופות כאמור.

בעניין שינויים במסלולי השקעה - ראה סעיף 2.1.1 לעיל.

בעניין שינויים בתקנון החברה - ראה סעיף 2.1.1 לעיל.

2.1.4 מידע מרוכז לפי סוג הקופות

להלן מידע ונתונים לפי סוגי קופות עבור קופות המנוהלות על ידי החברה (כולל קופות בבעלות הראל ביטוח):

2013				2014				2015				
סך הכל	אחר*	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים**	סך הכל	אחר*	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	סך הכל	אחר*	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	
מספר עמיתים:												
103,265	65	52,622	50,578	114,913	65	66,364	48,484	123,544	73	75,841	47,630	פעילים
283,394	1,293	26,161	255,940	271,988	1,316	31,844	238,828	265,125	1,283	41,109	222,733	לא פעילים
386,659	1,358	78,783	306,518	386,901	1,381	98,208	287,312	388,669	1,356	116,950	270,363	סה"כ
מספר חשבונות עמיתים:												
142,593	65	65,790	76,738	154,454	64	79,695	74,695	164,377	73	90,932	73,372	פעילים
332,881	1,596	30,844	300,441	320,473	1,604	38,351	280,518	313,051	1,562	48,189	263,300	לא פעילים
475,474	1,661	96,634	377,179	474,927	1,668	118,046	355,213	477,428	1,635	139,121	336,672	סה"כ
נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח):												
6,535,876	10,828	2,551,644	3,973,404	7,096,078	14,731	3,096,875	3,984,472	7,488,265	25,900	3,530,004	3,932,361	פעילים
13,370,351	561,900	1,086,039	11,722,412	13,962,069	542,589	1,358,339	12,061,141	13,927,992	565,468	1,535,792	11,826,732	לא פעילים
19,906,227	572,728	3,637,683	15,695,816	21,058,147	557,320	4,455,214	16,045,613	21,416,257	591,368	5,065,796	15,759,093	סה"כ
נתונים תוצאתיים (באלפי ש"ח):												
237,739	28	217,515	20,196	289,444	40	265,419	23,985	346,426	1,119	269,584	75,723	דמי גמולים משונתים עבור מצטרפים חדשים
863,409	2,743	576,350	284,316	968,726	3,909	692,483	272,334	1,150,604	3,116	811,382	336,106	תקבולים מדמי גמולים
899,130	110,392	347,997	440,741	1,040,287	40,806	429,696	569,785	898,135	93,642	335,525	468,968	העברות צבירה לקופה
609,285	26,051	161,034	422,200	632,051	41,600	167,309	423,142	941,342	38,374	290,974	611,994	העברות צבירה מהקופה
960,984	27,017	242,182	691,785	1,020,193	30,116	267,360	722,717	1,082,106	29,269	303,400	749,437	תשלומים: פדיונות

2013				2014				2015				
סך הכל	אחר*	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים**	סך הכל	אחר*	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	סך הכל	אחר*	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	
1,524,706	33,795	251,082	1,239,829	795,151	19,237	130,021	645,893	332,819	4,933	58,049	269,837	עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לתקופה
דמי ניהול שנגבו מנכסים (אלפי ש"ח):												
160,736	3,918	35,052	121,766	176,208	3,976	41,480	130,752	169,407	3,751	45,435	120,221	פעילים ולא פעילים
דמי ניהול שנגבו מהפקדות (באלפי ש"ח):												
3,725	-	-	3,725	3,441	-	-	3,441	2,775	-	-	2,775	
שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (באחוזים):												
	0.04	1.11	0.77		0.08	1.03	0.74		0.05	0.97	0.71	פעילים
	0.74	1.09	0.86		0.68	0.99	0.80		0.63	0.93	0.77	לא פעילים
שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מהפקדות (באחוזים):												
	-	-	1.36		-	-	1.28		-	-	0.96	
שיעור הוצאות ישירות ממוצע (באחוזים):												
	0.028	0.021	0.018		0.016	0.017	0.015		0.026	0.016	0.014	עמלת קניה ומכירה של ניירות ערך
	0.006	0.006	0.006		0.004	0.006	0.005		0.004	0.006	0.005	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
	-	0.026	0.009		-	0.002	0.001		-	0.002	0.001	בגין השקעות לא סחירות
	0.029	0.067	0.099		0.046	0.090	0.116		0.043	0.089	0.102	עמלות ניהול חיצוני
	-	-	-		-	-	-		0.001	-	-	עמלות אחרות
	0.029	0.092	0.108		0.046	0.092	0.117		0.043	0.090	0.103	הצאות מוגבלות***

* כולל קופות מרכזיות לפיצויים, קופה לפיצויים רב מסלולית, בניהול אישי וקופה מרכזית לפנסיה תקציבית.

** נתונים תוצאתיים לשנת 2013 בגין קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים, כוללים בתוכם לתקופה ינואר עד יוני 2013, עבור קופת הראל ניב, אשר מוזגה ביום 1 ביולי 2013 לתוך קופת הראל גילעד גמל, קופה בניהול הראל עתידית.

*** שיעור הוצאות מוגבלות הינו לידיעה בלבד, כולל בעמלות ניהול חיצוני ובעמלות בגין השקעות לא סחירות.

2.1.5 מידע בדבר עמיתים לא פעילים

להלן מידע לגבי חשבונות מנותקי קשר, כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשע"ב-2012. הגדרת מנותק קשר הינה נכון לסוף תקופה.

2013			2014			2015						
סך הכל	אחר*	קרנות השתלמות	קופות גמל אישית לתגמולים ופיצויים	סך הכל	אחר*	קרנות השתלמות	קופות גמל אישית לתגמולים ופיצויים	סך הכל	אחר*	קרנות השתלמות	קופות גמל אישית לתגמולים ופיצויים	
חשבונות מנותקי קשר:												
106,085	231	3,876	101,978	82,625	242	3,314	79,069	54,341	219	1,667	52,455	מספר חשבונות
1,192,447	37,526	87,183	1,067,738	1,082,892	55,024	53,201	974,667	473,328	8,995	19,090	445,243	נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח)
15,746	272	979	14,495	9,104	227	632	8,245	4,251	127	211	3,913	דמי ניהול שנגבו מנכסים (באלפי ש"ח)
	1.12	1.24	1.08		0.73	1.26	0.91		1.34	1.00	0.80	שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים

* כולל קופות מרכזיות לפיצויים, קופה לפיצויים רב מסלולית, בניהול אישי וקופה מרכזית לפנסיה תקציבית.

2.1.6 שיעורי דמי הניהול בהתאם להוראות הדין

להלן שיעורי דמי הניהול שרשאית החברה לגבות בהתאם להוראות הדין החלות עליה:

2013			2014			2015		
אחר*	קרנות השתלמות	קופות גמל אישית לתגמולים ופיצויים	אחר*	קרנות השתלמות	קופות גמל אישית לתגמולים ופיצויים	אחר*	קרנות השתלמות	קופות גמל אישית לתגמולים ופיצויים
שיעור דמי ניהול מהפקדה ושיעור שנתי דמי ניהול מנכסים שרשאית החברה לגבות לפי הוראות הדין (באחוזים):								
פעילים	2% מנכסים	4% מהפקדה ו-1.1% מנכסים	2% מנכסים	2% מנכסים	4% מהפקדה ו-1.05% מנכסים	2% מנכסים	2% מנכסים	4% מהפקדה ו-1.05% מנכסים
לא פעילים:	0.3% מנכסים	0.3% מנכסים	0.3% מנכסים	0.3% מנכסים	0.3% מנכסים	0.3% מנכסים	0.3% מנכסים	0.3% מנכסים
אחר	2% מנכסים	4% מהפקדה ו-1.1% מנכסים	2% מנכסים	2% מנכסים	4% מהפקדה ו-1.05% מנכסים	2% מנכסים	2% מנכסים	4% מהפקדה ו-1.05% מנכסים

* כולל קופות מרכזיות לפיצויים, קופה לפיצויים רב מסלולית, בניהול אישי וקופה מרכזית לפנסיה תקציבית.

2.1.7 הוראות דין רלוונטיות לעניין דמי ניהול

ביום 21 ביוני 2012 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), התשע"ב - 2012, שעניינן החלת מודל אחיד לתקרת דמי ניהול במוצרי חיסכון פנסיוני על ידי גביית דמי ניהול מהפקדות שוטפות ומהצבירה. במסגרת התקנות נקבעו, בין היתר, ההוראות הבאות: (א) דמי הניהול המקסימאליים בקופות גמל לא יעלו בשנת 2013 על 1.1% (שנתי) מהצבירה ו- 4% מההפקדות ובשנת 2014 ואילך לא יעלו על 1.05% (שנתי) מהצבירה ו- 4% מההפקדות השוטפות, כאשר מקבלי קצבאות ישלמו עד 0.6% (שנתי) מיתרת התחייבויות הקופה כלפיהם; (ב) דמי הניהול בחשבונות של עמיתים שהקשר עימם נותק, בחלוף שנה לאחר ניתוק הקשר, לא יעלה על 0.3% לשנה מן היתרה הצבורה בחשבון העמית בקופת הגמל, או על השיעור החודשי שגבה הגוף במועד בו נותק הקשר או במועד שנודע לגוף המוסדי על פטירת העמית, לפי הנמוך מבניהם.

ביום 24 במרס 2014 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול) (תיקון), התשע"ד-2014, במסגרתן נקבעה הוראה לפיה קופת גמל שאינה קופת ביטוח תהיה רשאית לגבות מעמית אשר באחד מחשבונותיו קיימים כספים ממרכיב תשלומי העובד או ממרכיב תשלומי המעסיק אשר הופקדו בשל שנות המס שקדמו לשנת המס 2008 דמי ניהול על פי הגבוה מבין דמי הניהול המקסימאליים הקבועים בתקנות עובר לתיקון או סכום שלא יעלה על 6 ש"ח לחודש, וזאת החל מיום 1 בינואר 2016.

ביום 27 באפריל 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו דרך גביית דמי ניהול מיתרה צבורה על-ידי גוף מוסדי במסגרתו נקבעה דרך אחידה לחישוב ודיווח של דמי ניהול מיתרה צבורה החל מיום 1 בינואר 2016.

2.1.8 ניתוח התפתחויות ושינויים שחלו בסוגי הקופות

מספר העמיתים בסוך שנת הדוח הסתכם ב- 388,669 עמיתים, גידול של כ-0.46% לעומת אשתקד. בין השנים 2014 ו-2013 שינוי אפסי (בשנת 2014 386,901 עמיתים ובשנת 2013 386,659 עמיתים).

הגידול בכמות העמיתים נבע מעמיתי קרנות ההשתלמות שהסתכמו ב- 116,950 עמיתים גידול של כ- 19% מאשתקד ומנגד קיטון במספר עמיתי קופות הגמל לתגמולים קיטון של כ- 6% מאשתקד.

הנכסים המנוהלים עבור העמיתים הסתכמו לסך של כ-21,416 מליוני ש"ח בסוף שנת הדוח, גידול של כ- 1.7% לעומת אשתקד. בין השנים 2014 ו-2013 גידול של כ-5.8% (בשנת 2014, כ-21,058 ובשנת 2013 כ-19,906 מליוני ש"ח).

עיקר הגידול בנכסים נובע מנכסי קרנות ההשתלמות שעלו מ- 4,455 מליוני ש"ח בשנת 2014 ל- 5,066 מליוני ש"ח בשנת 2015, עליה זו קווצה על ידי קיטון בנכסי קופות הגמל לתגמולים מסך של 16,045 מליוני ש"ח בשנת 2014 לסך של 15,759 מליוני ש"ח בסוף שנת 2015.

יחס נכסי העמיתים הפעילים בקופות הגמל מתוך סך נכסי העמיתים (הפעילים והלא פעילים) בקופות הגמל הינו כ-25% בכל השנים, בקרנות ההשתלמות יחס נכסי העמיתים הפעילים מתוך סך נכסי עמיתי קרנות ההשתלמות, בשנים 2013-2015, הינו כ- 70%.

דמי הגמולים הסתכמו לסך של כ- 1,151 מליוני ש"ח בשנת הדוח, גידול של כ- 18.8% לעומת 2014 (בין השנים 2014 ו-2013 גידול של כ- 12.2%).

ניוד נטו בקופות שבניהול החברה בשנת הדוח היה שלילי והסתכם לכ- 43 מיליוני ש"ח. (בשנת 2014 ו-2013 ניוד נטו חיובי של 408 מיליוני ש"ח ו- 290 מיליוני ש"ח בהתאמה). הניוד נטו שלילי השנה נבע בעיקר מניוד שלילי בקופות הגמל לתגמולים שקווצו מניוד נטו חיובי בקרנות ההשתלמות ובמרכזיות לפיצויים.

פדיונות בקופות שבניהול החברה הסתכמו בשנת הדוח לכ- 1,082 מיליוני ש"ח. גידול של כ-6% לעומת אשתקד. בין השנים 2014 ו-2013 גידול של כ-6% (בשנת 2014, כ- 1,020 ובשנת 2013 כ- 961 מיליוני ש"ח).

דמי הניהול שנגבו מהעמיתים בשנת הדוח הסתכמו לסך של כ- 172.2 מיליוני ש"ח, קיטון של כ-4% לעומת אשתקד. בין השנים 2014 ו-2013 גידול של כ-3% (בשנת 2014, כ-179.6 ובשנת 2013 כ-174.4 מיליוני ש"ח).

ניתן להבחין בשחיקת שיעורי דמי הניהול בין השנים הן בעמיתים פעילים והן בעמיתים לא פעילים.

2.2 תחרות

בתחום קופות הגמל קיימת תחרות מתמדת ועזה. הרפורמות שחלו בתחום הפעילות שעיקרן: הרפורמות בתכניות ביטוח חיים שבוצעו בשנת 2004, הרפורמות בקרנות הפנסיה בשנים 2003 ו-2004, ובעקבותיהן כניסת חברות הביטוח לפעילות בשוק הפנסיה, שהביאה להרחבת מערך ההפצה של הפנסיה באמצעות סוכנים, לצד ביטול החסמים על מעברים בין המוצרים השונים (רפורמת הניוד), כמו גם הרפורמה בשוק ההון (חקיקת בכר), שבעקבותיה רכשו קבוצות הביטוח ובתי ההשקעות נתח משמעותי משוק ניהול קופות הגמל, תיקון 3 לחוק קופות הגמל שהשווה את מדיניות המיסוי של המוצרים הפנסיונים השונים וקבע כי כל ההפקדות לקופות גמל החל מיום 1 בינואר 2008 הינן למטרות קצבה בלבד, רפורמת פנסיית החובה, הפחתה של שיעור דמי הניהול במוצרי החיסכון הפנסיוני וכניסת בתי ההשקעות לתחום הביטוח, הגבירו והעצימו את התחרות בתחום הפעילות.

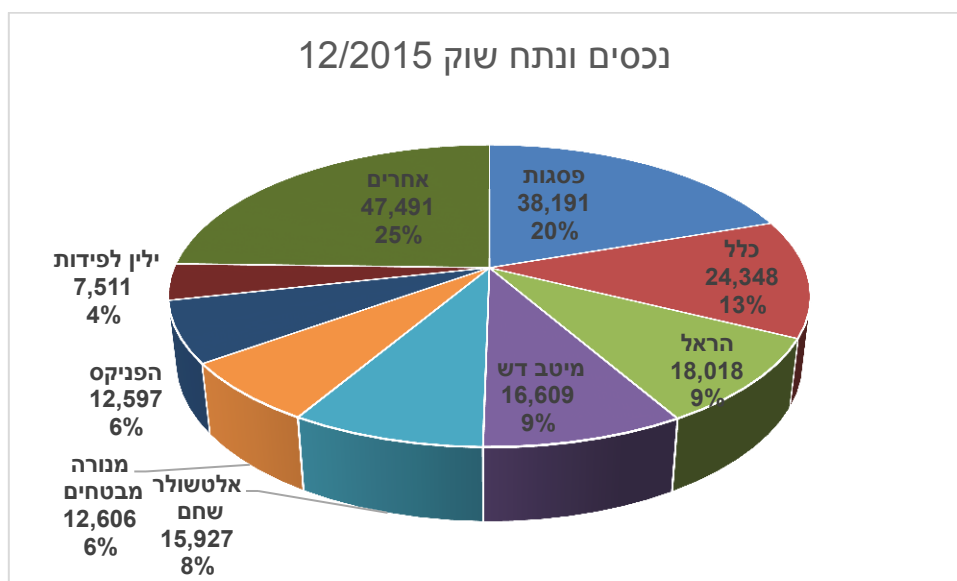
2.2.1 קופות גמל לחיסכון, לתגמולים וקופות אישיות לפיצויים

קופות הגמל המנוהלות בקבוצה מתחרות בקופות המנוהלות על ידי קבוצות הביטוח ובקופות המנוהלות על ידי בתי השקעות.

התחרות באה לידי ביטוי, ביו היתר, ברמת השירות לעמיתים, על מסלולי ההשקעה השונים, על התשואות המושגות על נכסי העמיתים בקופות ועל שיעור דמי הניהול הנגבים מהעמיתים.

המתחרים העיקריים בשוק קופות הגמל הינם: פסגות, כלל, מיטב דש, אלטשולר שחם, מנורה מבטחים, הפניקס (כולל אקסלנס) וילין לפידות.

להלן תרשים התפלגות נכסי קופות הגמל המנוהלות על-ידי החברות המנוהלות העיקריות הפועלות בתחום (נכון ליום 31.12.2015, בהתאם לנתונים המפורסמים באתר משרד האוצר, כולל עתידית):

גורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה

הגורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה בתחום ניהול קופות הגמל הינם, בעיקר: המוניטין של הקבוצה, הניסיון בתחום הפעילות, החוסן הפיננסי, תשואות הקופות, רמת השירות ללקוחות ולסוכנים, קשרים ארוכי טווח עם סוכנים הפועלים בתחום זה ומיקומה של החברה במודלים של דירוג קופות במערכי הייעוץ של הבנקים.

דרכי התמודדות החברה עם התחרותיות

ההתמודדות עם התחרות בתחום ניהול קופות הגמל נעשית במספר רבדים:

- פעילות לשימור לקוחות בתיק הקיים - החברה עושה מאמצים לשימור לקוחות קיימים באמצעות מערך שימור לקוחות ייעודי המטפל בלקוחות החברה בהתאם לפרמטרים שנקבעו על ידי החברה.
- סינרגיה בין חברות הקבוצה - אפשרות מתן פתרונות משולבים ללקוחות בכל אפיקי החיסכון ארוך הטווח וכן צירוף מוצרים ביטוחיים נלווים.
- התייעלות תפעולית - באמצעות שיפור תהליכי ושיטות עבודה, מערכות מחשוב ומיכון, איחוד יחידות מטה ומערכות מטה במסגרת חטיבת החיסכון ארוך הטווח תוך מיקוד בשיפור השירות, השקיפות וזמן התגובה ביחד עם חסכון בעלויות.
- שיפור השירות והקשר עם הלקוח לרבות באמצעות ממשקים דיגיטליים ואתר האינטרנט, מוקד שירות לקוחות יעיל ומהימן וכן סניפי קבלת קהל העומדים לשירות הלקוח.
- פעילות לגיוס לקוחות חדשים באמצעות מערכי ההפצה והשיווק הקיימים, חיזוק המערך הישיר גיוס סוכנים חדשים ומתן תמריצי מכירות, חיזוק הקשר עם מערך הייעוץ בבנקים והפעלת מבצעי קידום מכירות. לפרטים ראה סעיף 3.6 להלן.
- שיפור המוצרים הקיימים לרבות פתיחת מסלולי השקעה בהתאם לטעמי הציבור וכמענה לתחרות בשוק (מסלולים סולידיים, מניתיים וכו'). לפרטים אודות מסלולי השקעה ראה סעיף 2.1.1 לעיל.

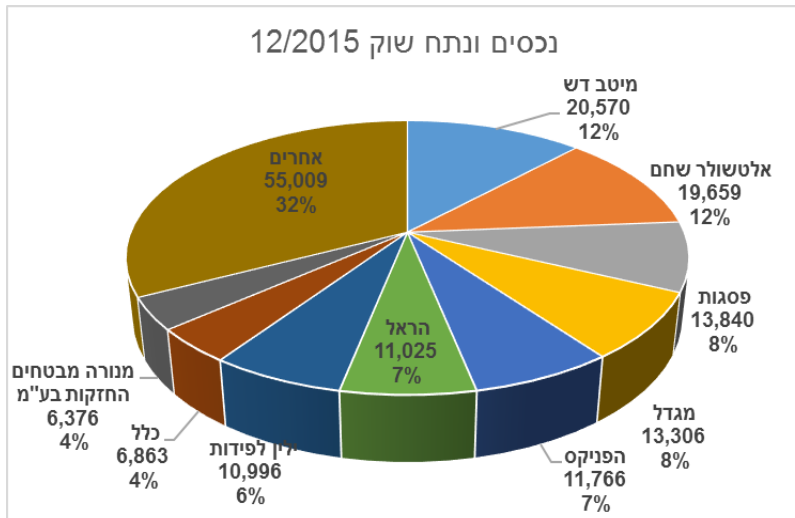
2.2.2 קרנות השתלמות

קרנות השתלמות המנוהלות בקבוצה מתחרות בקרנות המנוהלות על ידי קבוצות הביטוח ובקרנות המנוהלות על ידי בתי השקעות.

התחרות העיקרית הינה, בין היתר, על רמת השירות לעמיתים, על מסלולי ההשקעה השונים, על התשואות המושגות על נכסי העמיתים בקרנות ועל דמי הניהול הנגבים מהעמיתים.

המתחרים העיקריים בשוק קופות הגמל הינם: מיטב דש, אלטשולר שחם, ילין לפידות, פסגות, כלל, מנורה והפניקס.

להלן תרשים התפלגות נכסי קרנות ההשתלמות המנוהלות על-ידי החברות המנהלות העיקריות הפועלות בתחום (נכון ליום 31.12.2015, בהתאם לנתונים המפורסמים באתר משרד האוצר):

גורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה

הגורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה בתחום ניהול קופות הגמל הינם, בעיקר: המוניטין של הקבוצה, הניסיון בתחום הפעילות, החוסן הפיננסי, תשואות הקופות, רמת השירות ללקוחות ולסוכנים וקשרים ארוכי טווח עם הסוכנים הפועלים בתחום זה ומיקומה של החברה במערכי הייעוץ של הבנקים.

דרכי התמודדות החברה עם התחרותיות

ההתמודדות עם התחרות בתחום ניהול קופות הגמל נעשית במספר רבדים:

- פעילות לשימור לקוחות בתיק הקיים - החברה עושה מאמצים לשימור לקוחות קיימים באמצעות מערך שימור לקוחות ייעודי המטפל בלקוחות החברה בהתאם לפרמטרים שנקבעו על ידי החברה.
- סינרגיה בין חברות הקבוצה - אפשרות מתן פתרונות משולבים ללקוחות בכל אפיקי החיסכון ארוך הטווח וכן צירוף מוצרים ביטוחיים נלווים.
- התייעלות תפעולית - באמצעות שיפור תהליכי ושיטות עבודה, מערכות מחשוב ומיכון, איחוד יחידות מטה ומערכות מטה במסגרת חטיבת החיסכון ארוך הטווח תוך מיקוד בשיפור השירות, השקיפוץ וזמן התגובה ביחד עם חסכון בעלויות.
- שיפור השירות והקשר עם הלקוח לרבות באמצעות ממשקים דיגיטליים ואתר האינטרנט, מוקד שירות לקוחות יעיל ומהימן וכן סניפי קבלת קהל העומדים לשירות הלקוח.
- פעילות לגיוס לקוחות חדשים באמצעות מערכי ההפצה והשיווק הקיימים, חיזוק המערך הישיר גיוס סוכנים חדשים ומתן תמריצי מכירות, חיזוק הקשר עם מערך הייעוץ בבנקים והפעלת מבצעי קידום מכירות. לפרטים ראה סעיף 3.6 להלן.
- שיפור המוצרים הקיימים לרבות פתיחת מסלולי השקעה בהתאם לטעמי הציבור וכמענה לתחרות בשוק (מסלולים סולידיים, מניתיים וכו'). לפרטים אודות מסלולי השקעה ראה סעיף 2.1.1 לעיל.
- השתלמות פלוס - חיזוק החיסכון בקרן ההשתלמות באמצעות שילוב אופציונאלי של ביטוח חיים יחד עם החיסכון בקרן. לרשות עמיתי הקרן העומדים בתנאי הסף כפי שקובע התקנון האפשרות לשלב ביטוח חיים קולקטיבי בגובה 120,000 ₪, בעלות נמוכה במיוחד ובכך לקבל ערך מוסף מהקרן.

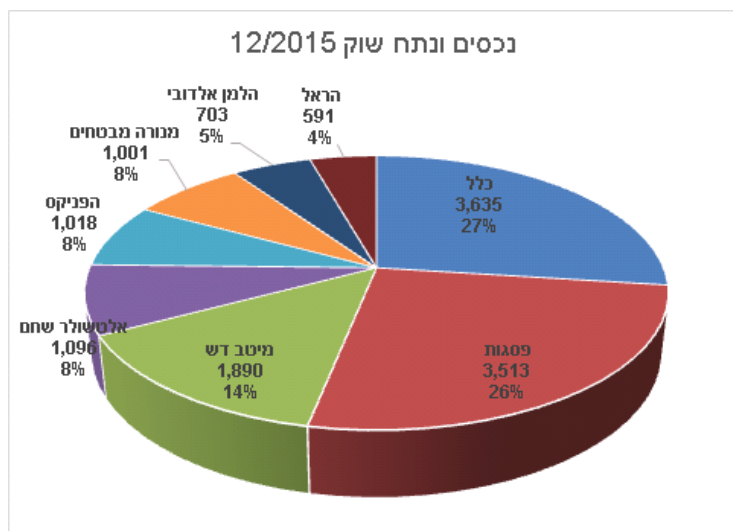
2.2.3 תחומי הפעילות האחרים: קופות גמל מרכזיות לפיצויים, קופה מרכזית לפנסיה תקציבית וקופה לדמי מחלה.

קופות מרכזיות לפיצויים וקופות פנסיה תקציבית המנוהלות בקבוצה מתחרות בקופות המנוהלות על ידי קבוצות הביטוח ובקופות המנוהלות על ידי בתי השקעות.

התחרות באה לידי ביטוי, ביו היתר, ברמת השירות לעמיתים ולמעסיקים, על מסלולי ההשקעה השונים, על התשואות המושגות בקופות ועל שיעור דמי הניהול הנגבים מהעמיתים.

המתחרים העיקריים בתחום זה הינם: כלל, פסגות, מיטב דש, אלטשולר שחם, הפניקס, מנורה מבטחים והלמן אלדובי.

להלן תרשים התפלגות נכסי קופות מרכזיות לפיצויים ופנסיה תקציבית המנוהלות על-ידי החברות המנהלות העיקריות הפועלות בתחום (נכון ליום 31.12.2015, בהתאם לנתונים המפורסמים באתר משרד האוצר):

גורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה

הגורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה בתחום ניהול קופות מרכזיות לפיצויים ופנסיה תקציבית הינם, בעיקר: המוניטין של הקבוצה, הניסיון בתחום הפעילות, החוסן הפיננסי, תשואות הקופות, רמת השירות ללקוחות, למעסיקים ולסוכנים וקשרים ארוכי טווח עם הסוכנים הפועלים בתחום זה.

דרכי התמודדות החברה עם התחרותיות

ההתמודדות עם התחרות בתחום ניהול קופות הגמל נעשית במספר רבדים:

- פעילות לשימור לקוחות בתיק הקיים - החברה עושה מאמצים לשימור לקוחות קיימים באמצעות מערך שימור לקוחות ייעודי המטפל בלקוחות החברה בהתאם לפרמטרים שנקבעו על ידי החברה.
- סינרגיה בין חברות הקבוצה - אפשרות מתן פתרונות משולבים ללקוחות בכל אפיקי החיסכון ארוך הטווח וכן צירוף מוצרים ביטוחיים נלווים.
- התייעלות תפעולית - באמצעות שיפור תהליכי ושיטות עבודה, מערכות מחשוב ומיכון, איחוד יחידות מטה ומערכות מטה במסגרת חטיבת החיסכון ארוך הטווח תוך מיקוד בשיפור השירות, השקיפוץ וזמן התגובה ביחד עם חסכון בעלויות.
- שיפור השירות והקשר עם הלקוח לרבות באמצעות ממשקים דיגיטליים ואתר האינטרנט, מוקד שירות לקוחות יעיל ומהימן וכן סניפי קבלת קהל העומדים לשירות הלקוח.

- פעילות לגיוס לקוחות חדשים באמצעות מערכי ההפצה והשיווק הקיימים, חיזוק המערך הישיר גיוס סוכנים חדשים ומתן תמריצי מכירות, חיזוק הקשר עם מערך הייעוץ בבנקים והפעלת מבצעי קידום מכירות. לפרטים ראה סעיף 3.6 להלן.
- שיפור המוצרים הקיימים לרבות פתיחת מסלולי השקעה בהתאם לטעמי הציבור וכמענה לתחרות בשוק (מסלולים סולידיים, מניתיים וכו'). לפרטים אודות מסלולי השקעה ראה סעיף 2.1.1 לעיל.

2.3 לקוחות

2.3.1 קופות גמל לא משלמות לקצבה, לתגמולים וקופות אישיות לפיצויים

- בתחום קופות הגמל חברים עמיתים ומעסיקים בפיזור ניכר. קיימים 2 מעסיקים שסך הנכסים המנוהלים בגין עובדיו עולה על 1% מסך הנכסים המנוהלים בתחום וסך נכסיהם מהווים כ- 5.6% מנכסי התחום. למעסיקים האמורים הסכם עם קופת הגמל במסגרתו זכאים העובדים להטבות בדמי ניהול ובחלק מהמקרים מהווה הקופה קופת גמל לצורך הפקדת תשלומים כמשמעותה בסעיף 20 (ב) לחוק קופות גמל. ההכנסות ממעסיקים אלו בשנת הדוח הסתכמו לסך של כ- 4.9 מיליוני ש"ח. למידע נוסף אודות מעסיקים גדולים איתם התקשרה החברה, ראה סעיף 3.3. בדוח סקירת ההנהלה של הקופה.
- החברה מגדירה כאחד מגורמי ההצלחה הקריטיים שלה את היכולת להצליח לשמר את הלקוחות הקיימים. החברה משקיעה רבות בשיפור שיעורי ההצלחה בנושא זה, ראה בנוסף סעיפים 3.6 ו-3.10 להלן. להלן מספר מדדים הנוגעים לעניין:

שנת 2014	שנת 2015	
7.22%	8.56%	שיעור פדיונות (כולל ניווד החוצה)
48	48	גיל ממוצע של העמיתים (בשנים)
14.97	14.94	ווקת ממוצע של העמיתים הפעילים (בשנים)

2.3.2 קרנות השתלמות

- בתחום ההשתלמות חברים עמיתים ומעסיקים בפיזור ניכר. קיימים 6 מעסיקים שסך הנכסים המנוהלים (בגין כל אחד מהם) בגין עובדיו עולה על 1% מסך הנכסים המנוהלים בתחום וסך נכסיהם מהווים כ- 14.2% מנכסי התחום. למעסיקים האמורים הסכמים עם קרן ההשתלמות במסגרתם זכאים העובדים להטבות בדמי ניהול ובחלק מהמקרים מהווה הקופה קופת גמל לצורך הפקדת תשלומים כמשמעותה בסעיף 20 (ב) לחוק קופות גמל. ההכנסות ממעסיקים אלו בשנת הדוח הסתכמו לסך של כ- 4.9 מיליוני ש"ח. למידע נוסף אודות מעסיקים גדולים איתם התקשרה החברה, נא ראה סעיף 3.3. בדוח סקירת ההנהלה של הקופה.
- החברה מגדירה כאחד מגורמי ההצלחה הקריטיים שלה את היכולת להצליח לשמר את הלקוחות הקיימים. החברה משקיעה רבות בשיפור שיעורי ההצלחה בנושא זה, ראה סעיפים 3.7 ו-3.11 בדוח זה.

להלן מספר מדדים הנוגעים לעניין:

שנת 2014	שנת 2015	
10.74%	12.49%	שיעור פדיונות (כולל ניווד החוצה)
45	44	גיל ממוצע של העמיתים (בשנים)
4.60	4.75	וوتק ממוצע של העמיתים הפעילים (בשנים)

2.3.3 תחומי פעילות אחרים: קופות גמל מרכזיות לפיצויים וקופה מרכזית לפנסיה תקציבית

בתחום פעילות אחרים קיימים 12 מעסיקים שסך הנכסים המנוהלים (בגין כל אחד מהם) בגין עובדיו עולה על 1% מסך הנכסים המנוהלים בתחום וסך נכסיהם מהווים כ- 47.5% מנכסי התחום. למעסיקים האמורים הסכמים עם הקופות במסגרתם זכאים להטבות בדמי ניהול. ההכנסות ממעסיקים אלו בשנת הדוח הסתכמו לסך של כ- 820 אלפי ש"ח.

3. חלק ג' - מידע נוסף ברמת כלל החברה

3.1 מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה

להלן תמצית ההסדרים החוקיים והוראות הדין העיקריים המשפיעים באופן מהותי על כלל פעילות החברה.

3.1.1 פעילות החברה כפופה למספר חוקים שהעיקריים שבהם הם:

- חוק החברות - לרבות התקנות שהותקנו על פיו;
- חוק הפיקוח - לרבות התקנות שהותקנו מכוחו והחוזרים שמפרסם המפקח מכוח סמכותו על פי חוק הפיקוח;
- חוק קופות גמל - לרבות התקנות שהותקנו מכוחו וההנחיות שמפרסם המפקח מכוח סמכותו על פי חוק קופות גמל;
- חוק ייעוץ ושיווק פנסיוני.
- חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 - לרבות הצווים שפורסמו מכוחו (בעיקר צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטח וסוכן ביטוח), התשס"ב-2001 וצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של קופות גמל וחברה המנהלת קופת גמל), התשס"ב-2001);
- חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006;
- חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 - המעניק, במקרים המוגדרים בחוק, הגנה לעובד במקרה שהמעביד אינו מעביר את ההפרשות לקופת גמל כמשמעה בפקודת מס הכנסה;
- חוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981;
- חוק החוזים האחידים, תשמ"ג-1982;
- חוק ה-FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act)

בחודש מרס 2010 חוקק בארה"ב חוק הידוע בשם FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act) ("FATCA"), שלפיו מחויבים מוסדות פיננסיים זרים להעביר מידע אודות חשבונות המנוהלים על ידי לקוחות אמריקאים. החוק הרחיב באופן ניכר את דרישת הגילוי והדיווח המוטלת על מוסדות פיננסיים זרים ביחס לחשבונות שבבעלות אמריקאים. בחודש ינואר 2013 פורסמו תקנות על ידי משרד האוצר האמריקאי ורשות המיסוי האמריקאית בהן הנחיות ליישום החוק. על פי הוראות החוק והתקנות, על מוסדות פיננסיים זרים להתקשר בהסכם עם ה-IRS שבמסגרתו יתחייב הגוף הפיננסי הזר, בין היתר, לאתר חשבונות אמריקאים, לדווח עליהם ל-IRS ולנכות מס מלקוחות שיסרבו לספק את המידע והמסמכים הנדרשים. גוף פיננסי זר שלא יתקשר בהסכם כאמור עם ה-IRS יחויב בעצמו בניכוי מס בגין הכנסות ממקורות אמריקאים והכנסות מתקבולים על מכירה של נכסים שעשויים לייצר הכנסות ממקורות אמריקאים. הוראות החוק לא יחולו, באופן כללי, על התחייבויות (obligations) שהונפקו לפני 1 ביולי 2014.

ביום 30 ביוני 2014 נחתם הסכם בין ממשלת ישראל לבין ממשלת ארה"ב לשיפור אכיפת מס בינלאומית ויישום הוראות חוק ה-FATCA במסגרתו נקבעו הוראות להעברת מידע ממוסדות פיננסיים בישראל ל-IRS, באמצעות רשות המסים בישראל.

במהלך שנת 2013 ו-2014 בוצע מיפוי של חברות הקבוצה אשר יהיו כפופות ל-FATCA, מופו הפעולות שיידרשו מכל אחת מחברות אלו על-מנת לעמוד בדרישות החוק וכן בוצע מיפוי הפעילות התפעולית והמיכונית הנדרשת מחברת הביטוח לצורך יישום הוראות החוק וכן מונו Responsible Officers מטעם חברות בקבוצה, לצורך עמידה בדרישות תקנות ה-FATCA.

ביום 11 באוקטובר 2015 פרסם המפקח מכתב למנהלי הגופים המוסדיים שעניינו "היערכות ליישום הוראות הסכם FATCA", הקובע, בין היתר, סיווג הישויות וסוגי החשבונות הפיננסיים שתחת פיקוח אגף שוק ההון, לעניין הוראות ההסכם (ישויות פטורות וישויות חייבות), וכן הבהרות לעניין החובות החלות על הגופים הפיננסיים מכוח ההסכם בעת ביצוע בחינת נאותות.

במקביל, פורסם תזכיר חוק לתיקון פקודת מס הכנסה, כאשר החוק המוצע נועד לאפשר למדינת ישראל ליישם את הסכם ה-FATCA ולחתום על הסכמים נוספים לחילופי מידע בהתאם למקובל היום בעולם, וליישם.

כמו כן, תזכיר החוק מציע גם תיקון לחוק איסור הלבנת הון לצורך יישום הסכם ה-FATCA וההסכמים ליישום חילופי מידע המבוססים על התקן לחילופי מידע אוטומטיים שפרסם ה-OECD.

החל מחודש נובמבר 2015 תזכיר חוק בעניין תיקון פקודת מס הכנסה, התשע"ה 2015 נמצא בשלבי דיון בממשלה ובכנסת.

להלן תמצית ההסדרים החוקיים והוראות הדין העיקריים בעלי השלכה על הדוחות הכספיים של החברה שפורסמו בשנת הדוח או אחריה - עד למועד פרסום דוח זה. להוראות אלו עשויה להיות השלכה על פעילות החברה מבחינה עסקית, מיכונית ותפעולית. לעניין הוראות דין מהותיות וההשפעה האפשרית שלהם על פעילות החברה, ראה סעיף 2.1.1 לעיל.

3.1.2 חוקים

ביום 30 בנובמבר 2015 פורסם ברשומות חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ו-2015, אשר במסגרתו תוקנה פקודת מס הכנסה כך שהופחתה תקרת הטבות ניכוי מהכנסה בעד הפקדות מעסיק לקופת גמל כך שתעמוד על 7.5% מהשכר המבוטח של העובד או משכר בגובה פעמיים וחצי מהשכר הממוצע במשק.

ביום 30 בנובמבר 2015 פורסם ברשומות חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ה-2015, במסגרתו תוקן חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 (להלן: "חוק הייעוץ") ונקבע, בין היתר, כי עוסק בשיווק פנסיוני או גוף קשור בו לא ייתנו שירותי תפעול למעביד שבעבור עובדיו הם נותנים שיווק פנסיוני, אלא בהתקיים התנאים המפורטים בחוק לפיהם סוכן הביטוח הפנסיוני יגבה מהמעביד בכל חודש דמי סליקה בגין שירותי התפעול בעבור כל עובד שלא יפחתו מ-0.6% מסך ההפקדות לקופת הגמל עבור העובד בתוספת מע"מ או מ-10.5 ש"ח בתוספת מע"מ, על פי הגובה מבניהם; עמלת ההפצה שמשלם הגוף המוסדי לסוכן הביטוח הפנסיוני תפחת בשיעור דמי הסליקה כאמור, ודמי הניהול שישלם העובד יפחתו בשיעור הפחתת עמלת ההפצה; ונבחרה בעבור העובדים קופת ברירת מחדל לפי סעיף 20 לחוק הפיקוח על קופות גמל. עוד נקבע במסגרת החוק, כי לא יידרש ייעוץ או שיווק פנסיוני בעת ביצוע עסקה לגבי מוצר פנסיוני, על-ידי הלקוח במישרין מול הגוף המוסדי ביוזמת הלקוח (למעט אם הלקוח הוא מבוטח פעיל בקרן ותיקה, מבוטח פעיל בקופת ביטוח, ביצוע העסקה יכול לחרוג בשל מצב בריאותי לקוי של הלקוח, או אם התקיימו תנאים נוספים כפי שיקבע הממונה); בעת הפקדת תשלומים בעבור עובד בקופת גמל על-ידי מעסיק אשר נתן לו הזדמנות לבחור קופת גמל אחרת, והלקוח לא בחר בקופה כאמור; ובעת ביצוע פעולות במוצר פנסיוני מכוח חובה על פי דין; כי סוכן ביטוח פנסיוני יהיה רשאי לקבל בקשר עם שיווק פנסיוני או ביצוע עסקה בעבור לקוח רק אחד מאלו: תשלום שכר או הוצאות ישירות מהלקוח או עמלת הפצה מהגוף המוסדי. כמו כן, תוקן במסגרת החוק חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל),

התשס"ה – 2005 ונקבע כי עובד יהיה רשאי לבחור בעל רישיון לשם מתן שיווק או ייעוץ פנסיוני או ביצוע פעולות בקופת גמל, למעט הפקדת כספים, וכי מעביד לא יתנה הפקדת כספים עבור עובד או מתן טובת הנאה אחרת לעובד במתן שיווק או ייעוץ פנסיוני או ביצוע פעולות אחרות עבור העובד על-ידי בעל רישיון מסוים.

ביום 23 בפברואר 2016 פורסמה טיוטת חוזר כללים לתפעול מוצר פנסיוני שמטרתו לקבוע הוראות לעניין אופן הדיווח לגוף המוסדי בדבר הצורך להפחית את דמי הניהול שישלם העובד ואת אופן הצגת המידע לעובד.

ביום 5 בנובמבר 2015 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 13), התשע"ה-2015, במסגרתו נקבע, כי יבוטל המונח "קופת גמל לא משלמת לקצבה" ושם קופת הגמל לקצבה שאיננה קרן פנסיה ואינה קופת ביטוח, ישונה ל"קופת גמל לחיסכון"; כי חוסכים יוכלו לבצע משיכה במישרין גם מקופת גמל לחיסכון; וכי ניתן יהיה לבצע תשלום קצבה מקופת גמל באמצעות שילוב של משיכה תקופתית (אנונה) ורכישת ביטוח אריכות ימים ממבטח חיצוני או המשך תשלום מקופת גמל אחרת במשך כל ימי חייו של העמית.

ביום 5 באוגוסט 2015 פורסם ברשומות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 12), התשע"ה-2015, במסגרתו נקבע כי המפקח רשאי לקבוע הוראות בדבר זכויות וחובות עמיתים בקופות גמל שייקבעו בתקנון קופת גמל וניסוחן, כי מעסיק לא יוכל להתנות תשלום כספים לקופת הגמל ואת שיעור הפקדות מרכיב תשלומי המעסיק לקופת הגמל בהפקדה לקופה מסוימת, לסוג מסוים של קופה או לקופה שיבחר העובד מתוך רשימה מסוימת של קופות וכי אם נקבעה בדין או בהסכם התניה על שיעור הפקדות לקופת גמל בניגוד להוראות החוק, העובד זכאי לשיעור ההפקדות הגבוה מבין השיעורים המרביים שהמעסיק עשוי להפקיד לזכות העובד, עד לתיקון הדין או ההסכם (תחילתה של הוראה זו שישה חודשים מיום הפרסום).

כמו כן, נקבע כי עמיתים יהיו רשאים, במועדים ובתנאים שיקבע השר באישור ועדת הכספים, למשוך כספים מקופת גמל לא משלמת לקצבה ומקרן ותיקה, אם סך הכספים בחשבונותיהם באותה קופת גמל אינו עולה על 8,000 ש"ח (בכך עוגנה הוראת השעה שהיתה בתוקף עד ליום 30 ביוני 2015).

ביום 26 בינואר 2016 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (משיכת כספים מקופת גמל) (סכומים קטנים), התשע"ו-2016, אשר קובעות את התנאים בהתקיימם יוכל עמית, אשר באחד מחשבונותיו שהם קרן ותיקה, קופת גמל לתגמולים, קופת גמל לחיסכון וקופת גמל אישית לפיצויים, שאינן קופות ביטוח, קיימים כספים, למשוך אותם בסכום חד פעמי, וכן חובת חברה מנהלת של אותה קופת גמל לשלוח לעמית הודעה בדבר זכותו למשיכת הכספים בנוסח ובמועד שיקבע המפקח.

ביום 23 בפברואר 2016, נחתם "הסכם קיבוצי כללי להגדלת הפרשות לביטוח פנסיוני במשך בין נשיאות הארגונים העסקיים לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה" שבו נקבע, בין היתר, כי החל מיום 1 בינואר 2017 יהיה שיעור התשלומים למרכיב תשלומי המעביד אחיד לכל המוצרים הפנסיוניים ויעמוד ככלל על שיעור של 6.5%.

לאור ההסכם, **ביום 7 במרס 2016 פורסם תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' ___), התשע"ו-2016** בו מוצע לקבוע כי אם נקבעה בדין או בהסכם התניה שלפיה

שיעור ההפקדה למרכיב תשלומי המעסיק בקופת ביטוח ובקופת גמל לחיסכון עומד על שיעור מסוים משכרו של העובד שכולל את תשלום המעסיק לביטוח מועדף, בשיעור הדרוש להבטחת 75% משכרו של העובד לפחות או בשיעור של 2.5% משכרו של העובד, לפי הנמוך, ושיעור ההפקדה לפי הדין או ההסכם למרכיב תשלומי המעסיק לסוג אחר של קופת גמל עומד על שיעור נמוך יותר, לא יראו בהוראות הדין או ההסכם כאמור כהתניה של מעסיק לגבי שיעור ההפקדה בעד עובד, בהפקדה לסוג מסוים של קופות והעובד יהיה זכאי לשיעור הפקדה למרכיב תשלומי המעסיק שלא יפחת מ- 6.25% החל מיום 1 ביולי 2016 ומ-6.5% החל מיום 1 בינואר 2017.

3.1.3 תזכירי חוק

- **ביום 2 במרס 2016 פורסמה טיוטות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' _____), התשע"ו-2016.** במסגרתה מוצע לאפשר לחברות מנהלות של קופות גמל להקים מוצר חיסכון חיסכון נוסף שיקרא "קופת גמל להשקעה". קופת גמל כאמור תאפשר לחסוך סכומים שחוסך יכול למשוך בכל עת, ללא הטבות מס בהפקדה, ומתן פטור ממס רווחי הון אם העמית יחליט לקבל כספים אלו כקצבה. מוצע כי סכום ההפקה השנתי על עמית לקופת גמל להשקעה לא יעלה על 100,000 ₪ בשנה, וזאת לתקנות שייקבעו על ידי שר האוצר.
- **ביום 22 בפברואר 2016, פורסמה הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון – ביטוח פנסיוני במסלול ברירת מחדל), התשע"ו-2016.** במסגרת הצעת החוק מוצע לחייב את שר האוצר לפנות להליך מכרזי, חברה שתציע מסלול חיסכון פנסיוני שיהווה מסלול ברירת מחדל שאליה יופקדו כספי החוסכים לפנסיה, אלא אם כן בחרו במסלול אחר או בחברה מנהלת אחרת.
- **ביום 16 בפברואר 2016 פורסם תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2016.** במסגרת התזכיר מוצע לתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005, ולקבוע, בין היתר, כי תוקם רשות עצמאית שתקרא "רשות שוק ההון וביטוח וביטוח", אשר תפעל כיחידה עצמאית ונפרדת ששר האוצר יהיה הממונה עליה, ושתפקידיה יהיו שמירה על עניינם של המבוטחים, העמיתים ולקוחות הגופים המפוקחים, הבטחת יציבותם וניהולם התקין של הגופים המפוקחים וקידום התחרות ועידוד חדשנות טכנולוגית ועסקית. כמו כן, מוצע לקבוע, כי הרשות תפקח גם על תאגידי אחזקה מוסדית, השולטים בגופים מוסדיים ואשר שלושים אחוזים מנכסיהם הינם אמצעי שליטה בגופים מוסדיים או מנוהלים באמצעות גופים מוסדיים, וכן כי חלק מן הסמכויות המוקנות לשר האוצר בחוקים האמורים לעיל יוקנו לממונה.
- **ביום 27 בינואר 2016 פורסם תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' _____), התשע"ו-2016, במסגרתו, מוצע בין השאר, לבטל את הסמכות שהוקנתה לשר לקבוע הוראות לעניין עיקול זכויות של עמית בקופת גמל, ותחת זו להסדיר את הנושא בחקיקה הראשית.**

3.1.4 תקנות

- **ביום 28 בדצמבר 2015 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופת גמל) (תיקון), התשע"ו-2015, אשר מתקנות את תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות**

גמל(תשלומים לקופת גמל), התשע"ד-2014, וקובעות תנאים בהתקיימם לא יהיה חייב מעביד למסור פרטים במועד הפקדת תשלומים לקופת גמל וכן דוחות את מועד התחילה של התקנות לגבי מעביד המעסיק פחות חמישים עובדים, ליום 1 בינואר 2017, לגבי מעביד המעסיק לפחות חמישים עובדים אך לא יותר ממאה עובדים, ליום 1 ביולי 2016 ולגבי מעביד המעסיק יותר ממאה עובדים- ליום 1 בפברואר 2016.

3.1.5 טיוטת תקנות

ביום 25 בינואר 2016 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(הגבלות על מינוי וכהונה של בעלי תפקיד מרכזי בגוף מוסדי), התשע"ו-2016, במסגרתה מוצע לקבוע, כי בעל שליטה בגוף מוסדי או קרובו, קרוב של דירקטור בגוף מוסדי וכן מי שהורשע בעבירה מהמנויות בתזכיר, או שנפתחו נגדו הליכים בגין עבירה כאמור, לא ישמש כנושא משרה (למעט דירקטור) בגוף מוסדי או כבעל תפקיד אחר מהסוג שעליו הורה הממונה שלפעילותו עשויה להיות השפעה משמעותית על פרופיל הסיכון של הגוף המוסדי או כספי החוסכים באמצעותו) בגוף המוסדי. עוד מוצע לקבוע במסגרת הטיוטה, כי אדם ימלא תפקיד מתפקידיו של בעל תפקיד מרכזי בגוף המוסדי רק אם מונה לתפקיד כדון, וכי לא יפגע אדם בשיקול הדעת העצמאי של בעל תפקיד מרכזי.

ביום 8 בנובמבר 2015 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(קופת גמל בניהול אישי)(תיקון), התשע"ו-2015. בטיטה מוצע, בין השאר, לתקן את הגדרת "מנהל תיקים" כך שיתאפשר לחוסך להשקיע את כספיו גם באמצעות מנהלי תיקים זרים שהם תושבי מדינת חוץ מאושרת ומורשים לעסוק בניהול תיקים באותה מדינה. כמו כן, מוצע לקבוע כי קופת ביטוח לא תוכל לשמש כקופת גמל בניהול אישי. בנוסף, מוצע לאפשר ניהול של סוגים נוספים של כספים נוסף על הכספים שניתן לנהל כיום. עוד מוצע להגביל את הפקדותיו של העמית בכל חשבונותיו של העמית בקרנות השתלמות אשר מנהלים בקופות גמל בניהול אישי לארבע פעמים הסכום הקובע. מוצע להוסיף רשימת מוצרים בהם ניתן להשקיע וכן לעדכן את הכללים להתרת הוצאות הנובעות מהשקעה של החוסך בתעודות סל וקרנות נאמנות בתנאי שהמנפיק אינו צד קשור למנהל התיקים או לחברה המנהלת.

ביום 20 בספטמבר 2015 פורסמה טיוטת צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, סוכני ביטוח וחברות מנהלות, למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ו-2015, אשר מטרתה לאחד ולהחליף את צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של קופות גמל וחברה המנהלת קופות גמל), התשס"ב-2001 ואת צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי דיווח וניהול רישומים של מבטח וסוכן ביטוח), התשס"ב-2001, ולקבוע, בין היתר, הוראות לעניין חובת הכרת הלקוח במקרים של התקשרות בחוזה ביטוח חיים (שאינו חוזה ביטוח חיים סיכון בלבד ושאינו קופת ביטוח) ובפתיחת חשבון קופת גמל; הוראות לעניין רישום פרטי זיהוי של נהנה ושל תאגיד; הוראות לעניין בקרה שוטפת על התהליכים הנדרשים ואחר פעולות מקבל השירות; דיווחים נוספים על פעילות בחשבון או בחוזה ביטוח חיים (שאינו קופת ביטוח) או בקשר להלוואה; חובת בדיקה אל מול הרשימה המרוכזת של ארגוני טרור מוכרים; חובת גוף מוסדי לקבוע מדיניות כלים וניהול סיכונים בעניין איסור הלבנת הון ומימון טרור, וכן הוראות לעניין ניהול רישומים ושמירתם. תחילתו של הצו, לכשיפרסם כמחייב, שישה חודשים מיום פרסומו, והוא יחול גם לעניין חשבונות קיימים וחוזי ביטוח חיים שבתוקף ביום התחילה, למעט הסייגים המפורטים בצו. ביום 18 באוקטובר 2015 פורסם

ברשומות תיקון לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970 אשר נכנס לתוקף ביום 15 בינואר 2016 וקובע הקלות לגבי דיווחים שונים של החברה ובין היתר: שינוי מועדי הדיווח; צמצום חובת הדיווח של החברה לגבי החזקות של בעלי עניין בתעודות הסל/תעודות הפיקדון; הגדלת אחוזי שינוי האחזקות של בעל עניין שאינו החברה, חברה בשליטתה, בעל השליטה בחברה, או נושא משרה בחברה המחייבים דיווח מיידית; בצמצום החובה להגיש דוח מיידית על מינוי או סיום כהונה של נושא משרה לנושאי משרה מסוימים לפרישתו הכרוכה בנסיבות שיש להביאן לידיעת מחזיקי התעודות והחלפתן בחובה להגשת דוח מצבת נושאי משרה, ביחד עם פרסום הדוח הרבעוני או הדוח התקופתי.

ביום 29 ביולי 2015 פורסמו טיוטות לתיקון תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה ומכירה של ניירות ערך), התשס"ט-2009 ולתיקון תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (קופת גמל בניהול אישי), התשס"ט-2009, אשר מציעות לערוך תיקונים דומים בתקנות, ובין היתר לקבוע, כי משקיע מוסדי לא יהיה רשאי למכור או לרכוש ניירות ערך, באמצעות צד קשור או באמצעות תאגיד בנקאי המתפעל את כספי העמיתים המנוהלים בחברה, כי החזקה של נייר ערך תעשה לפי הליך תחרותי, וכי תשלום עמלה בגין פעולת סליקה של ניירות ערך לא ייגזר כשיעור באחוזים מהיקפה הכספי של הפעולה.

3.1.6 חוזרים

ביום 13 במרץ 2016 פרסם המפקח חוזר הוראות לעניין בחירת קופת גמל. במסגרת החוזר נקבעו הוראות לעניין צירוף עובדים לקופת ברירת מחדל אשר תיקבע על ידי הממונה או על ידי המעסיק באמצעות הליך תחרותי. להרחבה ראה סעיף 2.1.1.1 תחת הכותרת "פעולות להפחתת דמי ניהול" לעיל.

ביום 17 בפברואר 2016 פרסם המפקח חוזר כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים המתקן חוזר קודם באותו נושא ומתאים אותו להתפתחויות בשוק ומבהיר את הדרישות החלות על הגופים המוסדיים בבואם להעמיד הלוואות לעמיתים כנגד כספי החיסכון הפנסיוני שלהם.

ביום 6 בינואר 2016 פרסם המפקח חוזר שעניינו דוח שנתי ודוח רבעוני לעמיתים ולמבוטחים בגוף מוסדי, אשר מתקן ומבטל את חוזר גופים מוסדיים 12-9-2014 באותו השם. תחילתו של החוזר בדוח השנתי לעמית בגין שנת 2015.

ביום 5 בינואר 2016 פרסם המפקח חוזר שעניינו תנאים לשליטה בחברה מנהלת של קרן פנסיה נוספת או בחברה מנהלת של קופת גמל נוספת. במסגרת החוזר נקבע, כי בעל היתר שליטה בחברה מנהלת של קרן פנסיה, יהיה רשאי לקבל היתר שליטה נוסף בחברה מנהלת של קרן פנסיה אחרת ובעל היתר שליטה בחברה מנהלת שאינה חברה מנהלת של קרן פנסיה, או בחברה מנהלת של קרן פנסיה שמנהלת גם קופת גמל שאינה קרן פנסיה, יהיה רשאי לקבל היתר שליטה נוסף בחברה מנהלת אחרת, זאת, לתקופה קצובה, בכפוף לכך שבתוך שנה ממועד הרכישה יועברו הנכסים המנוהלים על ידי החברה הקיימת ועל ידי החברה הנוספת לניהולה של אחת מהן, ורישיונה של החברה האחרת יבוטל. כמו כן, נקבעו בחוזר תנאים, אשר בהתקיים אחד מהם ניתן יהיה לקבל היתר שליטה בחברה הקיימת ובחברה הנוספת, ללא צורך בהעברת הנכסים המנוהלים.

- ביום 13 בדצמבר 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו ניהול סיכוני אשראי אגב פעילות השקעות,** במסגרתו נקבע כי מדיניות ההשקעות שמאשר הדירקטוריון תכלול גם מדיניות העמדת הלוואות מותאמות וכי ועדת השקעות של קופת גמל או ועדת השקעות תלויות תשואה של חברת ביטוח יאשרו מראש כל העמדת הלוואה מותאמת ושינויים בה; כי בגוף מוסדי העונד על התנאים הקבועים בחוזר תמונה גם ועדת משנה לאשראי אשר תפקח על יישום מדיניות הדירקטוריון וועדת השקעות רלוונטית לעניין העמדת אשראי, ותאשר מראש כל העמדת אשראי בסכומים ובשיעורים שקבעה ועדת ההשקעות וכן פרסם תיקון הוראות החוזר המאוחד העוסק מועדת אשראי פנימית, הרכבה, חובותיה ותפקידיה.
- ביום 1 בנובמבר 2015 פרסם המפקח חוזר דוח תקופתי של חברות מנהלות** שמטרתו לעדכן את דוח עסקי תאגיד ודוח דירקטוריון הכלולים בדוח התקופתי של חברות מנהלות, כך שיהיו ממוקדים, עדכניים ובמבנה אחיד. בנוסף, החוזר כולל הוראה לגבי דיווח לממונה במקרה בו התגלתה טעות מהותית בדוחות הכספיים של חברה מנהלת.
- ביום 7 באוקטובר 2015 פרסם המפקח חוזר, המתקן את חוזר מדיניות תגמול בגופים מוסדיים,** בו נקבעו, בין היתר, ההוראות הבאות: (1) תגמול של דירקטור (כולל יושב ראש דירקטוריון) שאינו דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי, לא יכלול רכיב משתנה; (2) תגמול של דירקטור, למעט יו"ר הדירקטוריון, ייקבע בהתאם להוראות לעניין תגמול דירקטור חיצוני בגוף מוסדי, לפי חוזר גופים מוסדיים 2009-9-4 ("חוזר תגמול דח"צים"); (3) תגמול יושב ראש הדירקטוריון ייקבע ביחס לתגמול דירקטור חיצוני בגוף מוסדי; (4) גוף מוסדי יישא בעלויות העסקת עובד או בעל תפקיד מרכזי בו בהתאם להיקף המשרה, הסמכות והאחריות באותו גוף, ולא יישא בעלויות העסקתו של עובד או בעל תפקיד מרכזי בו בשל כהונתו בתאגיד אחר, וכן גוף מוסדי יוודא כי עובד או בעל תפקיד מרכזי בו לא יקבל כל תגמול בשל כהונתו בגוף המוסדי, מגורם אחר; (5) מדיניות התגמול תקבע גם בהתחשב באסדרות צפויות שפורסמה טיטה שלהן, לרבות תזכירי חוק, וכן עמדות המפקח הרלוונטיות; (6) הורחבו הוראות חוזר מדיניות תגמול בגופים מוסדיים לעניין הוראות שיש לכלול במדיניות התגמול בקשר עם השבה לגוף המוסדי של כספים ששולמו לבעל תפקיד מרכזי כרכיב משתנה. לפרטים נוספים אודות מדיניות התגמול בחברה, ראה סעיף 4.3 להלן.
- ביום 21 בספטמבר 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו ביצוע פעולות על ידי גוף מוסדי עבור מעסיק,** אשר קובע הוראות לעניין הפעולות אשר גוף מוסדי יאפשר למעסיק לבצע; הרשאות מעסיק לגורם מתפעל מטעמו, תוקפה של הרשאת מעסיק וביטולה וכן הוראות לעניין נוהל אימות הרשאת מעסיק במוצרים פנסיוניים ובתכניות ביטוח מפני סיכון מוות או מפני סיכון אבדן כושר עבודה למעט תכנית ביטוח כאמור הכלולה במוצר ביטוח שאינו מוצר פנסיוני.
- ביום 6 באוגוסט 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו ייפוי כוח לבעל רישיון** (אשר מחליף את החוזר הקיים), במסגרתו נקבע, בין היתר, כי ייפוי כוח יהיה תקף גם לעניין טיפול בתכניות ביטוח מפני סיכון מוות או מפני סיכון אבדן כושר עבודה, שאינן כלולות במוצר פנסיוני ואינן נמכרות אגב אותו מוצר, למעט תכניות ביטוח כאמור הכלולות במוצר ביטוח שאינו מוצר פנסיוני; תוקנו ההוראות לעניין מילוי ואישור ייפוי כוח על ידי לקוח לבעל רישיון שהוא תאגיד, ונקבעו הוראות לעניין ביטול ייפוי כוח אשר נשלח באמצעות מערכת סליקה פנסיונית מרכזית.

- ביום 22 ביולי 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו אישור מראש להעברת ניהול של קופת גמל, אשר קובע את דרישות המפקח מהחברה המנהלת המעבירה ומהחברה המנהלת הקולטת לפני, במהלך ולאחר ביצוע העברת ניהול מרצון של קופת גמל מחברה מנהלת אחת לשנייה. כמו כן, נקבעו הוראות לעניין האחריות לערוך את דוחותיה הכספיים של הקופה.
- ביום 23 ביוני 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו מסמך ההנמקה, אשר קובע נוסח אחיד למסמך ההנמקה שיימסר ללקוחות על-ידי יועץ או סוכן שיווק פנסיוני אגב הליך שיווק או ייעוץ פנסיוני. החוזר קובע, בין היתר, באילו מקרים יידרש בעל רישיון להעביר ללקוח מסמך הנמקה מלא, מסמך הנמקה ממוקד או סיכום שיחה; כי מסמך ההנמקה יכול הצהרה של הלקוח המאשר שנמסר לו המסמך, ובמקרה של מסמך הנמקה מלא יידרש בעל הרישיון לפנות למסלקה לצורך בירור המוצרים הפנסיוניים של הלקוח. בנוסף, נקבע כי פעולה שאינה מתבצעת פנים מול פנים, תתאפשר בהתאם לשיקול דעתו של בעל הרישיון ולאחר שהסביר ללקוח את חשיבות הליך השיווק או הייעוץ הפנסיוני והשפעתו על הלקוח.
- ביום 10 בנובמבר 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו מסמך ההנמקה המחליף את החוזר מיוני 2015, וקובע, בין היתר, כי ההוראה לפיה במקרה של מסמך הנמקה מלא יידרש בעל הרישיון לפנות למסלקה לצורך בירור המוצרים הפנסיוניים של הלקוח, תיכנס לתוקפה ביום 1 בדצמבר 2015.
- ביום 28 במאי 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית. החוזר קובע את חובת ההתחברות למערכת סליקה פנסיונית מרכזית והגורמים אשר יערכו את ההכנות הדרושות להתחברות; כי המשתמש יישא בעלויות ההתחברות ודמי השימוש בהתאם להוראות המפקח; וכן את הפעולות שיבוצעו באמצעות מערכת סליקה פנסיונית מרכזית על-ידי גוף מוסדי ועל-ידי בעל רישיון.
- ביום 11 במאי 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד בפרק ניהול נכסי השקעה, במסגרתו נקבעו תנאים להמשך החזקה של משקיע מוסדי במעל 20% מאמצעי השליטה של תאגיד לווה עקב מימוש אמצעי שליטה שהיו ערובה לחיוב בידו.
- ביום 11 במאי 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד בפרק ניהול נכסי השקעה אשר קובע את התנאים להשתתפות של גוף מוסדי בעסקאות קונסורציום וסינדיקציה, וביניהם המידע שעל מארגן העסקה להעביר לגוף המוסדי; דרישות המינימום לעסקאות קונסורציום ותפקידי מארגן העסקה בקונסורציום ישראלי.
- ביום 10 במאי 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד בפרק ניהול נכסי השקעה בנושא מתן הלוואות מותאמות לתאגיד ולבעל שליטה בתאגיד שהיו בקשיים, אשר דן בתנאים אשר חלים על גופים מוסדיים בעת מתן הלוואות מותאמות לתאגיד אשר הוא או בעל השליטה בו היו בקשיים בשנים שקדמו למתן הלוואה.
- ביום 10 במאי 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד בפרק ניהול נכסי השקעה בנושא כללים למתן אשראי על-ידי גופים מוסדיים אשר מטרתו לקבוע הוראות לעניין הנהגת מגבלות פנימיות למתן אשראי ללווים, נהלי חיתום ואנליזה להלוואות מותאמות, תנאים להסתמכות

על ערבות, הנחיות בנוגע לדרך פעולה בעת הפרת תניה לפירעון מידי וחובת גילוי ביחס לאשראי שנלקח למימון רכישת מניות שליטה בתאגיד. תחילתן של הוראות החוזר ביום 1 באוגוסט 2015.

▪ **ביום 10 במאי 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו הלוואות ממונפות.** במסגרת החוזר נקבע, כי ועדת השקעות תדון לפחות אחת לשנה במדיניות הגוף המוסדי ביחס להלוואות ממונפות ובמצב התיק הכולל של ההלוואות הממונפות, וכן נקבעו הנושאים לגביהם יינתן לה דיווח אחת לשנה. תחילתן של הוראות החוזר ביום 1 באוגוסט 2015.

▪ **ביום 10 במאי 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו דיווח לממונה אודות הסדרי חוב בהם נטל חלק גוף מוסדי,** אשר קובע את אופן הדיווח, של גוף המשתתף בהסדר חוב במסגרתו בוצע שינוי בתנאי החוב המקוריים, למפקח על השתתפותו בהסדר. תחילתן של הוראות החוזר החל מהדיווחים בגין הרבעון השני של שנת 2015.

▪ **ביום 27 באפריל 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו דרך גביית דמי ניהול מיתרה צבורה על-ידי גוף מוסדי** במסגרתו נקבעה דרך אחידה לחישוב ודיווח של דמי ניהול מיתרה צבורה.

▪ **ביום 14 באפריל 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו דיווח לממונה על שיעורי דמי ניהול במוצרי חיסכון פנסיוני,** שקובע הוראות דיווח למפקח לגבי דמי הניהול הנגבים ממצטרפים חדשים, לצורך הצגתם במחשבון דמי הניהול שבכוונת משרד האוצר לפרסם. כמו כן, נקבע בחוזר כי גוף מוסדי לא יגבה ממצטרפים חדשים דמי ניהול בשיעור שעולה על דמי הניהול המדווחים ואת הפרמטרים לקביעת דמי הניהול המדווחים.

▪ **ביום 24 במרץ 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו הצטרפות לקרן פנסיה או לקופת גמל.** במסגרת החוזר נקבע נוסח אחיד לטופס הצטרפות לקרן פנסיה ולקופת גמל, תוכן המידע שחברה מנהלת נדרשת למסור לעמית המצטרף וכללים להעברת כספים מקרנות פנסיה בהן העמית אינו עמית פעיל לקרן הפנסיה אליה הוא מצורף. החוזר חל מיום 1 בינואר 2016. ביום 23 בדצמבר 2015 פרסם המפקח מכתב למנהלי קרנות הפנסיה וקופות הגמל, לפיו מועד התחילה של החוזר נדחה לתחילת שנת 2017.

▪ **ביום 4 במרץ 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו מידע נדרש באתר אינטרנט של גוף מוסדי,** אשר מעדכן את החוזר הקיים באותו הנושא. במסגרת החוזר, נוסף מידע שיש לכלול באתר אינטרנט של גוף מוסדי בדבר תגמולים שמציע גוף מוסדי לבעל רישיון בעד עמידה בתנאי מבצע קידום מכירות. תחילתן של הוראות החוזר ביום 1 ביוני 2015.

▪ **ביום 19 בפברואר 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו דיווח לציבור על הוצאות ישירות המנוכות מחשבונות החוסכים,** שמטרתו להתאים את הוראות הדיווח על ההוצאות הישירות לתיקון תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008, שבוצע בשנת 2014. החוזר קובע הוראות, בין היתר, לעניין מבנה הדיווח ומתכונתו ולעניין אופן הדיווח. כמו כן, החוזר קובע כי גוף מוסדי יציג את הדיווח כאמור למשך שנתיים ימים ממועד פרסומו של כל דיווח, כאשר התקופה הראשונה שתוצג לפי חוזר זה היא התקופה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2014. הדיווחים בגין תקופות קודמות ימשיכו להיות מוצגים על-פי החוזרים הקיימים, וחוזרים אלה יבוטלו ביום 1 בספטמבר 2016.

ביום 17 בפברואר 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו מסלולי השקעה בקופות גמל, אשר קובע כי גוף מוסדי ינהל בכל קופת גמל בניהולו, מסלולי השקעה המותאמים לגיל העמיתים (עד גיל 50, בין גיל 50 ל-60 ומעל גיל 60), בהם ינוהלו כספי עמיתים שלא בחרו במסלול השקעה אחר וכן מסלול ייעודי למקבלי קצבאות. כמו כן, ניתן לנהל בקופת גמל מסלולי השקעה מתמחים בהתאם למפורט בחוזר. כמו כן, בחוזר נקבעו הוראות לעניין מסלולי השקעה בקרנות השתלמות ופוליסות ביטוח שאינן קופות ביטוח; הוראות לעניין התאמת שם מסלול השקעה למדיניות ההשקעה במסלול, פרסום רשימת מסלולי ההשקעה באתר האינטרנט של אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון; הוראות לעניין שינוי מדיניות השקעה תקנונית במסלול השקעה; וכן הוראות לעניין חריגה ממדיניות השקעה תקנונית. ביום 16 בספטמבר 2015 פרסם המפקח תיקון לחוזר, הקובע, בין היתר, הוראות לעניין סגירת המסלולים הכלליים במוצרים הפנסיוניים למצטרפים חדשים; וכן הוראות לעניין מסלולים כלליים ומסלולים מתמחים בקרנות השתלמות ובמוצרי פרט, ולעניין הקמת מסלולי אירוח על-ידי גוף מוסדי, וכן תוקנה במסגרת זו רשימת מסלולי ההשקעה הנלווית לחוזר. הוראות החוזר יחולו החל מיום 1 בינואר 2016 (ולעניין פוליסות קופות ביטוח ששווקו לפני שנת 2004 ביום 1 בינואר 2017). עוד פרסם המפקח ביום 10 בספטמבר 2015 הוראות לעניין אופן הצגת תשואה עבור מסלול השקעה שמדיניותו שונתה לפרטים נוספים אודות השפעת החוזר, ראה סעיף 2.1.1.1 לעיל.

ביום 5 בינואר 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו העברת כספים בין קופות גמל, במסגרתו נקבעו תיקונים לחוזר הקיים בנושא, וביניהם - חובת צירוף צילום תעודת זהות לבקשת עמית להעברת כספים; הודעת דחייה תועבר בתוך חמישה ימי עסקים ממועד העברת הבקשה ותכלול את כל הנימוקים לדחייה; בקשת עמית לא פעיל תפקע בתוך 60 ימים אם לא התקבלה חתימת העמית; באיחור בהעברת הכספים יש להעביר פירוט לגבי גובה היתרה הצבורה והתשואה עד למועד ההעברה בפועל; חובת משלוח הודעת דרישה - על-ידי הקופה המקבלת - במקרה שבו על קופה מעבירה לשאת בהפרש שבין תשואת הקופה המקבלת לתשואת הקופה המעבירה, הגבוה מריבית הפיגורים.

3.1.7 טיוטות חוזרים

ביום 29 בדצמבר 2015 פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינו ניהול השקעות באמצעות סלי השקעה, במסגרתה מוצע למחוק את ההגבלה על החזקת מזומנים ושווי מזומנים בשיעור שלא יעלה על 5 אחוזים משווי הסל ולהחליפה באפשרות להחזקת מזומנים הנובעים מהפעילות השוטפת, לקבוע כי בסלים לא סחירים יכללו בנוסף להלוואות, אג"ח ופיקדונות, גם מניות לא סחירות, נכסי נדל"ן וקרנות השקעה וכן לקבוע הוראות לעניין שערוכם של נכסי הסל אחת לשנה, מועדו ומועדי שינוי הקצאת היחידות.

ביום 20 בדצמבר 2015 פורסמה טיוטת חוזר התקשרות גוף מוסדי עם בעל רישיון במסגרתה מוצע לתקן את החוזר הקיים בנושא זה לקבוע, כי גוף מוסדי ובעל רישיון יהיו אחראיים, ביחד ולחוד, לביצוע הוראות החוזר לעניין הסכם ההתקשרות ביניהם, וכי בעל רישיון וגוף מוסדי הפועלים באמצעות חשבונות נאמנות, יפעילו מנגנוני פיקוח ובקרה על מנת לוודא את תקינות העברת הכספים מחשבון הנאמנות ועמידה בהוראות החוזר.

ביום 11 באוקטובר 2015 פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה ניהול סיכוני אבטחת מידע בגופים מוסדיים. בטייטה מוצעות הוראות לעניין הגנת מידע וסייבר; שרותי מחשוב ענן; חובת מינוי ועדת היגוי בתחום אבטחת המידע; הגדרת תכנית לניהול הסיכון; ביצוע סקרי אבטחת מידע ותדירותם וכן הוראות לעניין אבטחת ערוצי קשר עם לקוחות ועם גורמים חיצוניים. הטייטה נמצאת בדיונים בין חברות הביטוח למפקח.

ביום 16 בספטמבר 2015 פרסם המפקח טיוטת נספח לחוזר בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור, המציעה לקבוע הוראות בעת יישוב תביעות, ובהן, לעניין מתן הודעות למבוטח או לתובע, המידע לפיו יש ליישב את התביעה, דחיית תביעה עקב אי גילוי וכוונת מרמה, אופן ברור תביעה בעזרת דוחות חקירה, דחיית תביעה, ויישוב תביעות סיעוד לרבות לעניין הגדרת מקרה הביטוח, אופן הגשת התביעה ואופן ביצוע הערכה תפקודית. ביום 9 בפברואר 2016 פורסמה טיוטה שנייה של הנספח המציעה לקבוע הוראות באותם נושאים. הטייטה השנייה נמצאת בדיונים בין חברות הביטוח למפקח.

ביום 12 ביולי 2015 פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה מסלול השקעה מתמחה מחקה מדד-פרסום מדדי ייחוס, שמטרתה להגביר את השקיפות בנוגע למסלולים מחקי מדד ולהתאמתם למדדי הייחוס באמצעות דיווח למפקח ולציבור על נתונים שונים לגבי מסלול מחקה מדד ולגבי מדד הייחוס והחובה לציין בכל פרסום לציבור כי אין במסלול התחייבות להשיג לחוסך תשואה זהה לזו של מדד הייחוס.

ביום 4 במאי 2015 פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה הפקדת כספים של עמית עצמאי, שאינם כספים שהופקדו בשל הכנסת עבודה, לקופת גמל בניהול אישי. בטייטה נקבע כי, הכספים כאמור שניתן יהיה להפקיד בקופת גמל בניהול אישי יהיו, בסכום שאינו עולה על פעמיים מכפלת סכום הקצבה המזערי במכפיל ההמרה להון (כהגדרתו בפקודת מס הכנסה), בכפוף לתנאים הקובעים בטייטה.

3.1.8 עמדת ממונה

ביום 8 במרס 2015 פרסם המפקח עמדת ממונה שעניינה הוצאות ישירות בשל השקעה בקרן של קרנות, במסגרתה נקבע, כי יש לכלול במסגרת המגבלה הקבועה בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) (תיקון מס' 2), התשע"ד-2014, ביחס לסך ההוצאות הישירות, אשר גוף מוסדי ראשי לגבות, במקרה של מבני השקעה בקרן של קרנות, בנוסף להוצאות שנובעות מהשקעה בקרן זו, גם את דמי הניהול שמשלם המשקיע המוסדי, במישרין או בעקיפין, בהתאם לחלקו, בכל אחת מהקרנות המשניות שמוחזקות על-ידי קרן של קרנות. תחילתה של העמדה ביום פרסומה.

ביום 18 בינואר 2015 פרסם המפקח עמדת ממונה שעניינה תשלום גוף מוסדי לבעל רישיון. לפרטים ראה סעיף 3.6 להלן.

3.2 חסמי כניסה ויציאה**3.2.1 חסמי כניסה**

- קבלת רישיון חברה מנהלת (בהתאם לחוק קופות הגמל ולתקנות ניהול קופות גמל) - על החברה המבקשת לעמוד בדרישות של הון עצמי, מהימנות וניסיון.
- היקף נכסים מנוהלים מינימאלי - דרוש על מנת לכסות את עלויות התפעול של החברה המנהלת.
- הון עצמי מינימאלי שנקבע בדין.
- הון אנושי בעל הכשרה, ידע, ניסיון ורישיונות מתאימים לפעילויות השונות.

3.2.2 חסמי יציאה

- קבלת אישור המפקח להעברת ניהול קופות הגמל לניהול חברות מנהלות אחרות. קבלת האישור כפוף לביצוע העברת הניהול בהתאם לנהלי המפקח ולהוראות חוק קופות הגמל.
- קבלת אישור המפקח למיזוג, פיצול, הפסקת ניהול או פירוק מרצון של חברה מנהלת.

3.3 גורמי הצלחה קריטיים

קיימים מספר גורמי הצלחה קריטיים, ביניהם:

- יכולות שיווק ומכירות - מערך הפצה ומכירות רחב ומותאם קהל יעד. לפרטים ראה סעיף 3.6 להלן.
- איכות ניהול ההשקעות- יכולת להשיג תשואות עודפות לאורך זמן ביחס למדדי השוואה וגופים מתחרים. לפרטים אודות מדיניות ההשקעות, ראה סעיף 3.4 להלן.
- ניהול סיכונים פיננסיים והתאמתם למצב הקופות והשוק. לפרטים אודות גורמי הסיכון בחברה ראה סעיף 3.11 להלן.
- מצב המשק, שוק ההון, תשואות ורמת התעסוקה.
- תמהיל ומגוון מוצרים – התאמת סל המוצרים של החברה לטעמי הציבור. ראה סעיף 2.1.1 לעיל.
- צמיחה הנובעת מגידול בלקוחות חדשים או כתוצאה מרכישת קופות גמל והשתלמות.
- התאמת סל המוצרים תוך התייחסות למודלים תומכי הייעוץ של הבנקים.
- שיפור מתמיד של איכות השירות ללקוח (מענה למגוון צרכים) ושאיפה להובלת השוק.
- שיפור ויעילות איכות השירות לסוכנים ולמפיצים.
- יכולת שימור לקוחות - הצלחה בשימור תיק לקוח תוך שאיפה להגדלת מספר המוצרים של כל לקוח החברה.
- שיעור דמי ניהול. לפרטים ראה סעיף 2.1 לעיל.
- מיתוג ופרסום.
- הוראות הרגולציה בקשר עם מאפייני וסוגי המוצרים בתחום. לפרטים ראה 3.1 לעיל.

3.4 השקעות

דירקטוריון החברה מתווה את מדיניות ההשקעה הכללית של החברה, וקובע מדרג סמכויות בקבלת החלטות – בין חטיבת ההשקעות, ועדת השקעות וועדת אשראי, והדירקטוריון.

חטיבת ההשקעות של הקבוצה מבצעת את פעילות ההשקעות עבור גופי החיסכון ארוך הטווח – ביטוח, פנסיה וגמל ועבור תיקי הנוסטרו של חברות הביטוח והחברות המנהלות בקבוצה, וזאת בהתאם להנחיות מוועדות ההשקעה השונות.

פעילות ניהול ההשקעות מבוצעת בחטיבת ההשקעות של הראל ביטוח, המרכזת את פעילות ההשקעה עבור הראל ביטוח, דקלה ביטוח, EMI, קרנות הפנסיה וקופות הגמל המנהלות בקבוצה. חטיבת ההשקעות כוללת כ-80 עובדים ומחולקת ליחידות משנה מתמחות, הכוללות את יחידת מניות ישראל, יחידת אג"ח סחיר ישראל, יחידת השקעות חו"ל, יחידת מחקר, יחידת נדל"ן, יחידת ניהול נכסי נדל"ן, יחידת השקעות פרטיות, יחידת אשראי עסקי, יחידת ניהול תיקים, יחידת בקרה, יחידת middle office, יחידה משפטית, יחידת ניהול סיכונים (אשר כפופה לחטיבת אקטואריה בחברה), ויחידת נוסטרו (אשר מנהלת את ההשקעות הסחירות בישראל של תיקי הנוסטרו).

פעילות ניהול ההשקעות בגופים השונים של הקבוצה, הכפופים לחוק הפיקוח ו/או לחוק קופות גמל, מבוצעת על פי תקנות ההשקעה וחוזרים של אגף שוק ההון במשרד האוצר, אשר מגדירות כללים, מגבלות ופרמטרים כלליים להשקעה כגון: חשיפות לתאגיד בודד ולקבוצת תאגידים, השקעה באמצעי שליטה של תאגיד, השקעה בזכות במקרקעין, השקעה בנכסים סחירים, השקעה מחוץ לישראל ועוד. עקרונות היסוד לפיהם פועלת חטיבת ההשקעות כוללים: נטילת סיכון באופן מחושב, מתוך מגמה לשפר את פרופיל התשואה של התיק, גיוון הפעילות על פני מגוון תחומי השקעה על מנת לשפר את פרופיל הסיכון בתיק, פעילות על סמך ניתוח כלכלי שעשוי להכתיב פעילות כנגד מגמה, הימנעות מתזמון שוק (Market Timing), הימנעות משינויים מהירים בתיק על פני זמן קצר וניצול יתרון לגודל בהשקעות לא סחירות, תוך התאמת הפרמיה על היעדר הניילות.

במהלך תקופת הדוח העמיקו הגופים המוסדיים בקבוצת הראל (ביניהם - החברה), את פעילות ההשקעה בשיטת "שלי השקעה" לפי סוגי ההשקעות. במסגרת זו נפתחו שני סלים חדשים – סל אשראי לא סחיר צמוד מדד וסל אשראי לא סחיר שקלי. בנוסף לשני הסלים החדשים, הסלים הפעילים הינם: סל אג"ח מדינה צמוד, סל אג"ח מדינה שקלי, סל אג"ח חברות צמוד, סל אג"ח חברות בדירוג נמוך, סל אג"ח חברות שקלי, סל מניות ישראליות, סל מניות חו"ל, סל אג"ח ומט"ח חו"ל וסל נזילות (בקשר עם כספי העמיתים). הפעילות באמצעות סלי השקעה מבטיחה פיצול אופטימלי ושיווינוני של ההשקעות בין הקופות והמסלולים ומאפשרת ביצוע השקעות אופטימלי גם עבור קופות ו/או מסלולים בעלי היקף נכסים קטן יחסית.

חטיבת ההשקעות פועלת לפיזור ההשקעות באפיקים השונים לחו"ל, הן מטעמי פיזור והקטנת הסיכון והן משיקולי תשואה. הפעילות מתבצעת בין השאר במניות בחו"ל, באג"ח בחו"ל, בנדל"ן בחו"ל, בהשקעות פרטיות בחו"ל, ובאשראי בחו"ל. למרות הגידול המתמיד בחשיפה לנכסים בחו"ל, מדיניות החברה היא לבצע גידורי מט"ח על מנת להתאים את חשיפת המט"ח נטו לרמה עליה מחליטה מעת לעת ועדת ההשקעות. גידורי המט"ח מבוצעים בעיקר בעסקאות פרוורד מול בנקים בישראל. בנוסף – מתבצעים גידורי מח"מ גידורי אינפלציה ואחרים, בהתאם להחלטות המתקבלות בוועדת השקעות עמיתים.

בשנת 2015 המשיכה חטיבת ההשקעות בהגדלת החשיפה להשקעות בתחומי הפעילות הלא סחירים – אשראי, השקעות פרטיות, תשתיות ונדל"ן. השקעות אלה מגדילות את הפיזור בתיקי ההשקעות, מקטינות את החשיפה לתנודתיות של שוקי ההון, ומשפרות את תוחלת התשואה לעמיתים בהינתן שיעורי הריביות הנמוכים הקיימים בשווקי האג"ח השונים בארץ ובחו"ל.

הסכם שיתוף פעולה עם בנק לאומי לישראל בע"מ - העמדת הלוואות לדיון

ביום 28 בפברואר 2016 התקשרו הגופים המוסדיים בקבוצה, ובהם החברה, בהסכם לשנים 2016 ו- 2017, עם בנק לאומי לישראל בע"מ ("הבנק"), וזאת לאחר שביום 14 בפברואר 2016 אישרו הדירקטוריונים של קבוצת הראל ביטוח, וביניהם החברה, ושל הבנק את ההתקשרות, לפיה הבנק וקבוצת הראל ביטוח ישתפו פעולה ביניהם, באופן שהצדדים יעמידו במשותף הלוואות לדיון, המובטחות, בין היתר, במשכנתאות ומשכונות על

זכויות חוזיות בקשר למקרקעין. שיעור ההשתתפות של קבוצת הראל ביטוח בכל הלוואה משותפת עם הבנק כאמור לא יעלה על 50%.

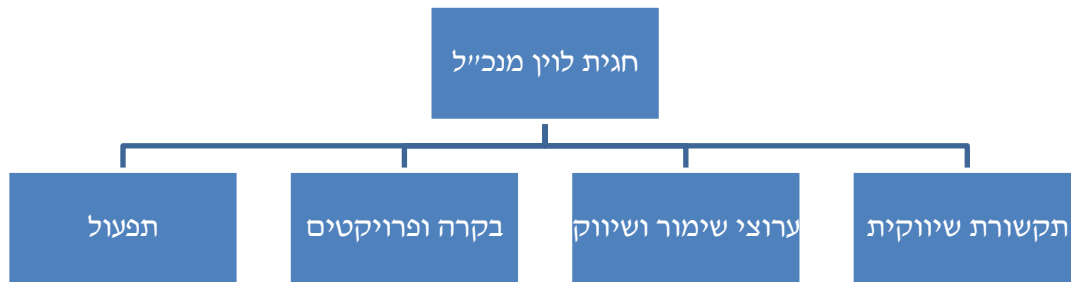
העמדת ההלוואות המשותפות כאמור וקביעת תנאי אישור הבקשות והתקשרות במסמכי האשראי, ייעשו על ידי הבנק לפי שיקול דעתו הבלעדי, בכפוף להוראות הדין ולתנאי סף שהוסכמו בין הצדדים. הבנק ינהל עבור הצדדים את ההלוואות המשותפות, ובתמורה תשלם קבוצת הראל ביטוח לבנק עמלת ניהול חודשית.

בהתאם להסכם, יעמוד חלקה על סך של 4.2 מיליארד ש"ח לכל היותר בשנת 2016 ולפחות סך של 4 מיליארד ש"ח בשנת 2017, כאשר מרבית הסכום יועמד על ידי נכסי העמיתים של קבוצת הראל ביטוח.

שיתוף הפעולה בין הצדדים ייכנס לתוקפו מיד עם סיום ההיערכות התפעולית של הצדדים ובכפוף לכך שלא תהיה במועד האמור כל מניעה רגולטורית הנובעת מהתנגדות איזה מהרגולטורים הרלוונטיים לשיתוף הפעולה, ובכל מקרה לא יאוחר מתום 90 יום ממועד חתימת ההסכם.

3.5 הון אנושי

תיאור המבנה הארגוני נכון ליום 31.12.2015:

הנהלות החברה והקבוצה מאמינות, כי עובדיהן הינם הנכס האסטרטגי העיקרי שלהן. למרות גודלה של הקבוצה, הנהלות החברה והקבוצה עושות כל שביכולתן על מנת להקנות בקרב עובדיהן אווירה של חברה משפחתית. החברה והקבוצה משקיעות רבות בהון האנושי שלהן ודואגות ליצירת בית חם לעובדיהן.

בסוף שנת 2015 העסיקה החברה 97 עובדים ישירים. בסוף שנת 2014 העסיקה החברה 96 עובדים. לחברה אין תלות בעובד מסוים. העובדים אינם מחולקים לפי תחומי פעילות ולא חלו שינויים מהותיים במצבת העובדים במהלך תקופת הדוח. כמו כן, נכון למועד הדוח, לא צפויים קיצוצים במצבת העובדים. כל העובדים מועסקים על בסיס הסכם עבודה אישי לתקופה בלתי קצובה ולא בהסכמי עבודה קיבוציים. משכורתו של כל עובד נקבעת בהסכם ההעסקה האישי שלו.

במידת הצורך החברה שולחת את עובדיה לקורסים מקצועיים בתחומים הנוגעים לתחומי עיסוקם. החברה מפעילה מערך הדרכה הפועל לפי תכניות הדרכה קבועות ותכניות הדרכה שנתיות.

תכניות הדרכה שנתיות - מדי שנה נקבעת על-ידי החברה תכנית הדרכה שנתית, הנגזרת מתכניות העבודה של החברה לאותה שנה. ההדרכות מתחלקות לשני סוגים: (א) הדרכות בנושאים ספציפיים, כגון הדרכות מקצועיות בתחום העיסוק של העובד, הדרכות לגבי מוצרים חדשים, רגולציה חדשה בתחומי הפעילות של החברה, הדרכות לגבי מבצעי שיווק ועוד; (ב) הדרכות בנושאים כלליים, כגון הדרכות לגבי כלי המחשוב, תוכנות מחשוב, הדרכות בנושאי שירות, הדרכות בנושא ניהול (לדרגי הביניים בחברה) ונושאים כלליים נוספים.

תכנית הדרכה קבועה - כל עובד שנקלט בחברה עובר הדרכה - "יום אוריינטציה", בה הוא מתוודע לתחומי הפעילות של החברה ושל קבוצת הראל. יום האוריינטציה נערך מעת לעת ומוזמנים אליו כל העובדים החדשים שנקלטו בקבוצה מיום האוריינטציה הקודם. החל משנת הדוח מופעלת בנוסף לומדת "אוריינטציה" ללימוד עצמי של העובד החדש שהוקמה בפורטל הארגוני. בנוסף, עומדות לרשות העובדים תשתיות הדרכה נוספות להכרות עם הארגון ותחומי הפעילות כגון קורס להכנת עולם הביטוח המתקיים מספר פעמים בשנה.

בשנים האחרונות השקיעה החברה משאבים רבים ביישום פעילויות להדרכה ולהטמעת הוראות רגולציה. בין השאר, הופצו לכלל הארגון מספר לומדות בתחום הציות והאתיקה הארגונית, ביניהם לומדות להגברת המודעות לנושא האכיפה בתחום ניירות הערך, בתחום הפנסיה ובתחום ההגבלים העסקיים, לומדה למניעת הטרדה מינית ולומדה להטמעת הקוד האתי.

מעבר לכך, בחברה מונהג נוהל חניכה לפיו לכל עובד חדש שנקלט בארגון מוצמד חונך אישי מקצועי אשר תפקידו להכשיר את העובד מבחינה מקצועית, לתמוך בו מבחינה חברתית, לחשוף בפניו את המציאות הארגונית של הקבוצה, החברה וביחידה אליה העובד החדש משתייך.

תגמול עובדים

התגמול על-פי הסכמי ההעסקה הינו, בעיקרו, על בסיס משכורת קבועה ולעיתים, רכיב של תגמול על בסיס הצלחה (כמתואר להלן). בהתאם להסכמי ההעסקה העובדים זכאים לביטוח פנסיוני, במסלול שנבחר על ידם (ביטוח, קרן פנסיה, שילוב של ביטוח ופנסיה וכיוצ"ב). בנוסף, מרבית העובדים זכאים לכך שהחברה תפריש עבורם לקרן השתלמות.

החברה מתגמלת חלק מעובדיה במספר שיטות תגמול שונות, ובהן תשלום עמלות כשיעור מהכנסות עתידיות ותשלום עמלות כשיעור מהיקף הפקדות של עמיתים שגויסו או שומרו על ידי העובד.

בנוסף לתנאים המפורטים לעיל, עובדי החברה נהנים ממספר הטבות נוספות: (א) ביטוח בריאות קולקטיבי לעובדי הקבוצה, ללא תשלום פרמיה (העובד משלם רק את המס בגין שווי ההטבה). אפשרות לצרף לביטוח הבריאות הקולקטיבי את בני משפחתו של העובד; (ב) ביטוח שיניים קולקטיבי לעובדי הקבוצה (לעובד ובני משפחתו).

תגמול נושאי משרה

עובדים בכירים זכאים לשכר בסיס בתוספת תנאים נלווים כגון רכב צמוד, החזר הוצאות, אש"ל וכד'. ובנוסף זכאים לבונוס שנתי, בהתאם למדיניות שאושרה על ידי דירקטוריון החברה בנוגע לתגמול נושאי משרה בכירה ולנושאי משרה שעוסקים בתחום ניהול ההשקעות כמפורט בסעיף 4.3 להלן.

3.6 שיווק והפצה

חוק הייעוץ והשיווק הפנסיוני, מסדיר את נושא השיווק וההפצה של מוצרים פנסיוניים. בהתאם לחוק, הגופים שיעסקו בהפצה ושיווק של מוצרים פנסיוניים יהיו: (א) סוכני ביטוח פנסיוני - סוכני ביטוח בענף ביטוח פנסיוני; (ב) סוכני שיווק פנסיוני - עובדים של גופים מוסדיים לגבי מוצרים פנסיוניים של הגוף המוסדי; (ג) יועצים פנסיוניים - בעיקר התאגידים הבנקאיים.

היועץ והמשווק יהיו רשאים לבצע עסקה במוצר פנסיוני. ההבחנה בין יועץ למשווק הינה קיומה או היעדר קיומה של "זיקה" למוצר פנסיוני. לאור הבחנה זו נקבע, כי סוכנות ביטוח אשר התקשרה בהסכם עם גוף מוסדי אינה רשאית לעסוק בייעוץ פנסיוני אלא בשיווק פנסיוני. בהתאם לכך, על כלל סוכנויות הביטוח בקבוצה ועובדי הקבוצה, אשר יעסקו בשיווק מוצרים פנסיוניים, יחולו החובות המוטלות מכח חוק הייעוץ והשיווק הפנסיוני על משווק פנסיוני.

בתקופת הדוח פועלים מרבית הבנקים בישראל בתחום הייעוץ הפנסיוני. בתמורה להפצת המוצרים הפנסיוניים הבנקים זכאים לעמלות הפצה.

החברה משתמשת במספר ערוצי שיווק והפצה כדי להפיץ את מוצריה, שהעיקריים שבהם הם:

- שיווק והפצה באמצעות סוכני וסוכנויות ביטוח פנסיוניים - ערוץ הפצה זה הינו, נכון למועד דוח זה, ערוץ ההפצה העיקרי של החברה. החברה קשורה עם מספר רב של סוכנים כאמור, ועל כן אין היא תלויה בסוכן בודד, אשר אובדנו ישפיע מהותית לרעה על פעילותה. עמלות לסוכני ביטוח בגין מכירת מוצרי פנסיה משולמות בדרך כלל בשיעור מדמי הגמולים על פי הסכם פרטני בין הסוכן לחברה. החברה

עורכת מעת לעת מבצעי שיווק במסגרתם מקבלים הסוכנים הטבות בכסף או בשווה כסף. חלק מעמלות אלו נרשם כהוצאות רכישה נדחות. החברה פועלת גם באמצעות סוכנויות הסדר לרבות סוכנות ההסדרים שבבעלות הקבוצה. מערך המשווקים הפנסיוני של החטיבה לחסכון ארוך טווח מיועד להעניק מענה משלים לצורכי השיווק, המכירות ושימור הלקוחות בעיקר בקרב הלקוחות הקיימים של החברה, וזאת באמצעות פניות יזומות ופניות מגיבות עקב בקשת לקוח למשוך או להעביר את כספיו מהחברה. החברה נוהגת לשלם לעובדי מערך השיווק הפנסיוני של הקבוצה בנוסף על השכר הקבוע גם שכר המותנה בהצלחה להשגת יעדים אלה.

- סניפי "הראל אישי", שמטרתם שירות לקוחות, שימור לקוחות והרחבת סל המוצרים הפנסיוניים שלהם, תוך כדי מתן שרות מיטבי ברמה אישית לכל לקוח במשרדי קבלת קהל.
- מערכי הפצה של הבנקים - לחברה הסכמי הפצה מול מרבית הבנקים הפועלים בייעוץ פנסיוני. בחטיבת מטה שיווק של הקבוצה פועל צוות שיווק בנקים. הצוות אחראי, בין היתר, על הקשר עם מערכי הייעוץ הבנקאיים, מתן מענה מקצועי ושירותי ליועצים בכל הנוגע למכירות, שימור וטיפול שוטף בקופות גמל וקרנות השתלמות אשר שווקו באמצעות מערכי הייעוץ של הבנקים. בחודש פברואר 2006 הותקנו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה), התשס"ו - 2006 (להלן: "תקנות עמלות הפצה") הקובעות את התנאים לפיהם רשאית חברה מנהלת לשלם עמלות הפצה, והוראות לעניין סכומה או שיעורה המרבי של עמלה כאמור ואופן חישובה. בתקנות עמלות הפצה נקבע, בין היתר, כי בגין ייעוץ שיוענק על-ידי היועץ שבעקבותיו לקוח יפקיד כספים בקופת גמל או יעביר כספים מקופת גמל אחת לקופת גמל אחרת או ימשיך את חברותו בקופת גמל בה הוא עמית, יהיה היועץ ראשי לגבות עמלות הפצה, בשיעור חודשי שאינו עולה על החלק השנני עשר של 0.25% מסך כל הסכומים העומדים לזכות הלקוח בחשבונו בקופת הגמל ביום העסקים האחרון של כל חודש.
- פנייה ישירה ללקוחות, בין היתר, על דרך של השתתפות במכרזים המתפרסמים על ידי מעסיקים וגופים שונים המאגדים תחתם קבוצות של לקוחות.

החברה מעניקה תמיכה מקצועית למערכי ההפצה והשירות שלה וכן מעדכנת אותם בנהלי החברה ובתהליכי העבודה הרלוונטיים לפעילותם. בין היתר מבצעת החברה גם כנסים מקצועיים ושיווקיים למערכי ההפצה השונים ומקיימת להם הדרכות בנושאים רלוונטיים שונים.

להלן מידע בדבר עלויות רכישה ועמלות שנתיות:

2013			2014			2015			
עמלות סה"כ	עמלות יעד	עמלות נפרעים (כולל הוצאות משרד)	עמלות סה"כ	עמלות יעד	עמלות נפרעים (כולל הוצאות משרד)	עמלות סה"כ	עמלות יעד	עמלות נפרעים (כולל הוצאות משרד)	
									סוכן/סוכנות:
799	7	793	908	10	898	995	34	961	צד קשור/או בשליטת הקבוצה
19,973	2,751	17,221	22,930	3,374	19,556	21,868	3,045	18,823	אחר
									ייעוץ פנסיוני:
2,762	-	2,762	3,765	-	3,765	4,252	-	4,252	בנקים
23,534	2,758	20,776	27,603	3,384	24,219	27,115	3,079	24,036	סה"כ

ניתוח התפתחויות ושינויים מהותיים בדרכי שיווק והפצה של החברה:

כ- 54% מדמי הגמולים אשר מתקבלים בקופות שבניהול החברה הינם באמצעות סוכנים, לעומת 47% שהתקבלו באמצעות סוכנים בשנת 2014. יתר דמי הגמולים מתקבלים בעיקר באמצעות ברירת מחדל והפצה ישירה.

שינויים מהותיים בדינים המתייחסים לעמלות/ תשלומים לערוצי הפצה שתוארו בדו"ח

ביום 1 בדצמבר 2015 פורסם תיקון 6 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005, אשר במסגרתו נקבע שסוכן פנסיוני אינו רשאי להעניק שרותי תפעול למעסיק שהוא מקבל ממנו עמלה בעד שיווק פנסיוני לעובדיו אלא אם הסוכן הפנסיוני ייגבה מהמעסיק דמי סליקה בעד עובדיו בשיעור של 0.6% מההפקדות כל עובד או 10.5 ₪ לפי הגבוה מביניהם בתוספת מע"מ. הגוף המוסדי יפחית סכום זה מעמלת ההפצה של בעל הרישיון ויפחית בהתאם את דמי הניהול שישלם אותו עובד ובתנאי שהמעסיק יבחר קרן ברירת מחדל בהתאם לסעיף 20 לחוק קופות הגמל לביטוח הפנסיוני של עובדיו. בנוסף עוגנה במסגרת תיקון זה זכות העובד לקבל ייעוץ חיסכון פנסיוני מבעל רישיון לפי בחירת העובד וכן נקבע כי לסוכן ביטוח האפשרות לבחור בין קבלת עמלת הפצה מגוף מוסדי לבין קבלת תשלום מהלקוח ישירות.

ביום 18 בינואר 2015 פרסם המפקח עמדת ממונה שעניינה תשלום גוף מוסדי לבעל רישיון, לפיה נמצא בבחינה שנערכה כי גופים מוסדיים נוהגים לשלם לבעלי רישיון דמי עמילות שנגזרים מדמי הניהול שמשלם העמית או המבוטח. בהתאם לעמדת הממונה, תשלום דמי עמילות באופן האמור, אשר מעודד בעלי רישיון להציע ללקוחות מוצרים בדמי ניהול גבוהים יותר, הוא פסול. ביום 30 במרס 2015 פרסם המפקח הבהרה לעמדה, לפיה תשלום דמי עמילות באופן שיוצר העדפה מובנית של האינטרס האישי של בעל הרישיון על-פני האינטרס של הלקוח לשלם דמי ניהול נמוכים, מהווה הפרה של החובות המוטלות על החברה המנהלת בכל הקשור למתן שירותים לעמיתים ולשאר תפקידי הגוף המוסדי, וכי על הגופים המוסדיים וסוכני הביטוח לפעול באופן מידי לשם תיקון החוזים שמסדירים את תשלום דמי העמילות באופן שעולה בקנה אחד עם ההוראות וכי לא ניתן לחתום על הסכמים חדשים באופן שמנוגד להוראות. יחד עם זאת, ציינה המפקחת, כי אין בעמדה כדי למנוע מחברה לקבוע דמי ניהול דיפרנציאליים עד לתקרה הקבועה בדין וכי אין בכוונתה להפעיל את סמכויות האכיפה כלפי הגופים המוסדיים וסוכני הביטוח ביחס ללקוחות קיימים וביחס ללקוחות שצורפו בתקופה הסמוכה לאחר פרסום העמדה. ביום 24 ביוני 2015 הוגשה על-ידי התאחדות חברות לביטוח חיים בע"מ, לבית המשפט המחוזי בתל אביב, המרצת פתיחה, במסגרתה התבקש בית המשפט להצהיר ולקבוע, כי תגמול הנגזר מדמי ניהול כשלעצמו אינו אסור על-פי דין וכן כי אין ולא היה בעצם התקשרותם של הגופים המוסדיים בהסכמים הכוללים תגמול הנגזר מדמי ניהול משום הפרה של חובה כלשהי על-ידי הגופים המוסדיים. ביום 8.2.2016 נדחתה המרצת הפתיחה על הסף בשל חוסר סמכות עניינית.

פירוט ערוצי הפצה שהחברה תלויה בהם לרבות שיעור ההכנסות מהם.

החברה תלויה בערוצי הפצה העיקריים שלה, הסוכנים ומערך השיווק הפנסיוני, אשר כל אחד מהערוצים האלה אחראי על למעלה מ-10% מדמי הגמולים של החברה, באופן שאובדן אחד מהם ישפיע באופן מהותי על פעילות החברה. יחד עם זאת, לחברה אין תלות באיזה מגורמי השיווק הפרטניים שלה, באופן שאובדנם עשוי להשפיע השפעה מהותית לרעה על אחד מתחומי הפעילות או שתיגרם לחברה תוספת עלות מהותית כתוצאה מהצורך להחליפם, ואף גורם שיווק בתוך ערוצי הפצה אינו אחראי על יותר מ-10% מדמי הגמולים של החברה.

3.7 ספקים ונותני שירותים

בתקופת הדוח נמשכה פעילות ההפצה באמצעות חלק מהבנקים כיועצים פנסיוניים, אם כי היקף הפעילות בערוץ זה אינו מהווה בשלב זה נדבך מהותי מסך הפעילות העסקית. יחד עם זאת החברה והקבוצה משקיעות משאבים בהכנת תשתית לנוכח גידול אפשרי בהיקף הפעילות בערוץ זה.

החברות המנהלות בקבוצה קשורות ביניהן בהסכמים למתן שירותי תפעול שונים, תוך ניצול יתרון לגודל של חלק מן החברות המנהלות. בנוסף, הראל ביטוח מעניקה שירותים לחברות המנהלות, בעיקר בתחום ההשקעות, מערכות מידע, לוגיסטיקה, משאבי אנוש ועוד.

בנוסף, לצורך פעילותה השוטפת החברה קשורה בהסכמים עם ספקים שונים. ספקי השירותים הינם, בעיקר, בתחומים הבאים: עו"ד, יועצי מס, בתי דפוס ודיוור לצורך משלוח דברי דואר הנדרשים על-פי דין, שירותי מחשוב, באמצעות הראל המשמר מחשבים בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הראל השקעות, ובאמצעות חברות נוספות עימן התקשרה הראל המשמר מחשבים בע"מ.

בנוסף, קיים לחברה הסכם בנוגע לשירותי ברוקרז' - החברה משתמשת בשירותי המסחר של מספר רב של חברי בורסה. הבחירה אצל איזה חבר בורסה לבצע את הפעילות נעשית על בסיס מספר פרמטרים ובהם: איכות הביצוע, עלות הפעולה, איכות המחקר, רעיונות ההשקעה שמציע הברוקר ואיכות ההצעה לפעולה הסטנדרטית). בכדי ליהנות מהיתרונות לגודל שיש לפעילות כלל הגופים בקבוצת הראל, הוחל בשנת 2007 בביצוע של הליך תחרותי משותף לשירותי ברוקרז' לכל גופי החיסכון ארוך הטווח בקבוצת הראל. במסגרת זאת נעשתה פניה למרבית הבנקים והברוקרים הפעילים בישראל, התקבלו מהם הצעות מחיר ונחתמו הסכמי ברוקרז' בהתאם להצעות שהתקבלו.

להראל חברה לביטוח בע"מ קיים הסכם עם לאומי שירותי שוק ההון בע"מ, לפיו מעניקה לאומי שירותי שוק ההון בע"מ שירותי תפעול עבור קופות הגמל שנרכשו מלאומי גמל ומבנק לאומי בשלהי שנת 2006. כן קיים הסכם בין החברה והראל עתידית גמל לבין לאומי שירותי שוק ההון, לפיו תעמיד לאומי שירותי שוק ההון שירותי תפעול גם לקופות גמל נוספות שבניהולן. למידע נוסף אודות ההסכמים, ראה סעיף 3.12 להלן.

מלבד הסכם שירותי התפעול האמור, לחברה אין תלות בספק זה או אחר, באופן שאובדנם עשוי לגרום לחברה תוספת עלות מהותית כתוצאה מהצורך להחליפם, שכן קיימים ספקי שירותים חליפיים עימם ניתן להתקשר בהסכם לרכישת שירותים בלוח זמנים קצר, בהתחשב בסוג השירותים שנרכשים.

3.8 רכוש קבוע

החברה עושה שימוש ברכוש קבוע של חברות קשורות בקבוצה, כמפורט להלן.

משרדים ונכסי מקרקעין

משרדיה הראשיים של הקבוצה ממוקמים ב"בית הראל" וב"בית המ.א.ה." הנמצאים במתחם הבורסה על גבול רמת-גן תל-אביב. כמו כן, לקבוצה משרדים (בנכסי מקרקעין אשר בבעלותה ובעלות חברות קשורות בבעלות מלאה שלה) ב"בית הראל" בירושלים, בתל אביב, בחיפה, בפתח תקווה (שם גם ממוקדם מרכז לוגיסטי של החברה), ובמקומות נוספים ברחבי הארץ.

מערכות המיכון וניהול המידע

הראל משמר המחשבים, חברת בת של הראל השקעות, אחראית על מתן שרותי המיכון השונים לרוב חברות הקבוצה, והיא אשר מפעילה במידת הצורך, ספקים וחברות תוכנה לצורך שרותי המחשוב אותם היא מספקת לחברות הקבוצה.

הקבוצה רואה חשיבות רבה ביכולת הטכנולוגית שלה, כך שתוכל לתמוך ביעדי הקבוצה, והיא שמה לעצמה מטרה להוביל את השימוש במערכות מתקדמות בתחומי פעילותה השונים.

3.9 עונתיות

ענף ניהול קופות הגמל מתאפיין בעונתיות מסוימת, שכן חלק גדול מהפקדות העמיתים לקרנות השתלמות ולקופות גמל (עצמאים בעיקר) מתבצע לקראת סוף השנה.

להלן הצגה רבעונית של דמי הגמולים והפדיונות, עבור קופות בניהול החברה, לשנת הדוח ולשנה שקדמה לה:

ספטמבר - דצמבר		יולי - ספטמבר		אפריל - יוני		ינואר - מרס		נתונים באלפי ש"ח
2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	
316,214	406,013	231,715	255,158	213,369	244,669	207,428	244,764	דמי גמולים
254,292	276,149	233,557	250,563	266,166	268,790	266,178	286,604	פדיונות

3.10 נכסים בלתי מוחשיים

החברה משתמשת לצורך פעילותה בלוגו, שלא נרשם כסימן מסחרי. בנוסף משתמשת החברה במוניטין שנצבר במהלך השנים.

החברה הינה בעלת רישיון שימוש (באופן ישיר או באמצעות הראל המשמר מחשבים בע"מ, שאמונה על פעילות המחשוב של החברות בקבוצת הראל) בתוכנות שונות, המשמשות לפעילותה ע"פ הפירוט הבא:

- נס פנסיה וגמל - מערכת בה מתועד חומר היסטורי.
- מערכת "בנפיט" - מערכת CRM לטיפול בלקוחות החברה (שירות, שימור, שיווק).
- מערכת "סאפ" - מערכת ERP כוללת, המשמשת בעיקר לניהול הנהלת חשבונות.
- מערכת דנאל - מערכת ניהול נכסים.
- מערכת דימות - ארכיון ממוחשב וניהול תורי עבודה.
- מערכת ניוד - ניהול תהליך העברות (פנימה והחוצה).
- מערכת קופה - תהליך קליטה ופיזור כספים.
- מערכת נפטרים - מערכת שמטפלת בנושא איתור מוטבים ונפטרים.
- בנוסף החברה עושה שימוש במערכות לניהול זכויות עמיתים בשיטת "לשכת שירות" (ASP) של מתפעלים חיצוניים:
 - מערכת נגה (לאומי שרותי שוק ההון).
 - מערכת דנאל (לאומי שרותי שוק ההון).

בשל ההיקף הגדול של פעילות החברה וכמות הלקוחות הגדולה, שמהם נגזרת כמות גדולה של פניות, ולנוכח החובות הרבות המוטלות על החברה מכוח הוראות רגולטוריות, ישנה חשיבות רבה לקיומן של מערכות ותוכנות מחשוב מתקדמות לטובת מענה ללקוחות. החברה עושה שימוש במספר מאגרי מידע בהם נשמר מידע אודות עמיתי קופות הגמל השונות, שהינם בבעלותה ו/או בניהולה. כמו כן, חלקן מן המאגרים מוחזקים בנוסף על ידי צדדים שלישיים אשר נותנים לחברה שירותי תפעול וניהול זכויות עמיתים ביחס לקופות הנ"ל. מאגרים אלו מאפשרים לחברה, בין היתר, תמחור נכון יותר של המוצרים ומאפשרים טיפול טוב יותר בלקוחותיה.

3.11 גורמי סיכון

דרכי התמודדות	מידת השפעה של גורם הסיכון על החברה המנהלת			גורם הסיכון	סוג הסיכון
	השפעה קטנה	השפעה בינונית	השפעה גדולה		
ראה ביאור 21.ב. בדוח כספי של החברה, בדבר ניהול סיכונים - תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים	✓	✓	✓	סיכוני שוק האטה כלכלית בישראל סיכוני אשראי	סיכוני מאקרו
ראה ביאור 21.ב. בדוח כספי של החברה, בדבר ניהול סיכונים - תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים	✓	✓	✓ ✓ ✓	שינויים רגולטורים ניוד החיסכון הפנסיוני וכניסת הבנקים לייעוץ בתחום החיסכון ארוך הטווח שינוי בטעמי הציבור גידול בתחרותיות סיכון נזילות	סיכונים ענפיים
ראה ביאור 21.ב. בדוח כספי של החברה, בדבר ניהול סיכונים - תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים		✓ ✓ ✓ ✓	✓	סיכונים תפעוליים סיכוני סייבר ואבטחת מידע תובענות ייצוגיות והליכים משפטיים מהותיים סיכון ציות סיכון מוניטין	סיכונים מיוחדים לחברה המנהלת
ראה ביאור 21.ב. בדוח כספי של החברה, בדבר ניהול סיכונים - תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים			✓	סיכוני השקעות	סיכונים של הקופות בעלי השפעה מהותית על החברה

לפרוט נוסף בדבר הסיכונים השונים ראה פרק 5 בדוח סקירת הנהלה בדוחות השנתיים של הקופות ובאור 21 בדבר ניהול סיכונים בדוחות הכספיים של החברה.

3.12 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

- **הסכם בין החברה לבין הראל ביטוח לניהול קופות שנרכשו מלאומי**

ביום 23 בינואר 2007 נחתם הסכם בין הראל ביטוח, בעלת השליטה המלאה בחברה ("הראל ביטוח") (כבעלים של קופות לאומי) לבין החברה בקשר עם ניהולן של קופות לאומי עבור הראל ביטוח. בהתאם להוראות ההסכם, החברה אחראית כלפי העמיתים בקופות לאומי וכלפי הראל ביטוח לקיום כל הוראות הדין הנוגעות לניהול קופות גמל וקיום כל ההתחייבויות המוטלות על חברה מנהלת כלפי עמיתים בקופות גמל. בהסכם נקבע כי הראל ביטוח רשאית להביא את ההסכם לידי סיום בכל עת בהודעה מראש בת 45 ימים, ואילו החברה רשאית להביא את ההסכם לידי סיום בכל עת בהודעה מראש 180 ימים. בהתאם להוראות ההסכם, החברה תגבה מאת עמיתי הקופות את דמי הניהול ותעבירם להראל ביטוח לאחר תשלום, מתוך דמי הניהול שיגבו על ידה כאמור, של עמלות ההפצה והעמלות למשווקים פנסיונים. עבור ביצוע ניהול קופות לאומי עבור הראל ביטוח, תהיה זכאית החברה להחזר הוצאותיה הישירות בקשר עם ניהול קופות לאומי בתוספת 2%.

- **הסכמים בין הראל ביטוח, הראל עתידית והחברה לבין לאומי שירותי שוק ההון לשירותי תפעול**

להראל ביטוח הסכם עם לאומי שירותי שוק ההון בע"מ, לפיו מעניקה לאומי שירותי שוק ההון בע"מ שירותי תפעול עבור קופות הגמל שנרכשו מלאומי גמל ומבנק לאומי בשלהי שנת 2006. כן קיים הסכם בין החברה והראל עתידית גמל לבין לאומי שירותי שוק ההון, לפיו תעמיד לאומי שירותי שוק ההון שירותי תפעול גם לקופות גמל נוספות שבניהולן.

על פי הסכם בין החברה להראל השקעות, משלמת החברה להראל השקעות סך של 3% מדמי הניהול שגובה החברה מקופות הגמל שבניהולה, וזאת בתמורה לשירותי ניהול וייעוץ בתחומי שיווק פיננסיים, תכנון עסקי, השתתפות בדירקטוריונים ותחומי ניהול נוספים. תוקף ההסכם מיום 1 בינואר 2009, והוא ניתן לביטול בתום כל שנה קלנדרית.

- **הסכם בין הראל ביטוח לחברה:**

לחברה הסכם עם הראל ביטוח שמטרתו ליצור שיטת חיוב עבור שירותים שונים שמעניקה הראל ביטוח לחברה תוך שהחברה מנצלת את היתרון לגודל של הראל ביטוח ובכך חוסכת את רכישתם של שירותים שונים. על פי הסכם בין החברה להראל ביטוח, החברה, יחד עם הראל עתידית קופות גמל בע"מ (להלן: "הראל עתידית") וקרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן: "קחצ"ק"), חברות מנהלות של קופות גמל בשליטת הראל השקעות, משלמת להראל ביטוח עבור שירותי ניהול ההשקעות הניתנים לחברה, להראל עתידית ולקחצ"ק על ידי חטיבת ההשקעות של הראל ביטוח. הקצאת העלויות בין החברות המנהלות מבוצעת לפי שלושה פרמטרים: היקף הנכסים המנוהלים בידי כל חברה מנהלת; תמהיל ההשקעות, לפי אפיקי השקעה; ושיעור גידול התיק. תוקף ההסכם מיום 1 בינואר 2009, והוא ניתן לביטול בתום כל שנה קלנדרית.

- **הסכם בין הראל עתידית לחברה:**

לשם ניצול של "יתרון לגודל" וחסכון בעלויות תפעול שוטף, להראל עתידית, הסכם עם החברה בדבר קבלת שירותי תפעול וניהול מאת החברה. שירותים אלו כוללים, בין היתר, שירותי מחשוב, ניהול סיכונים ואקטואריה, ניהול השקעות וביטוח דירקטורים. מטרתו של הסכם זה הינה ליצור שיטת חיוב עבור שירותים שונים שמעניקה החברה להראל עתידית, תוך שהראל עתידית מנצלת את היתרון לגודל של החברה ובכך חוסכת בעלויות התפעול והניהול. בהתאם להוראות הסכם זה, הראל עתידית משלמת לחברה דמי תפעול וניהול בשיעור של 95% מדמי הניהול נטו שמקבלת הראל עתידית מקופות הגמל שבניהולה. התמורה דלעיל כוללת תשלום עבור שירותים שונים שרוכשת החברה עבור הקופות שמנוהלות על ידה והראל עתידית לא תחויב בתשלום נוסף בקשר עם השירותים כאמור. כמו כן, בהתאם להסכם שבין החברה להראל עתידית, המחתה הראל עתידית לחברה את זכאותה לקבלת דמי ניהול מאת הראל ביטוח בגין קופות גמל שהינן בבעלות הראל ביטוח ומנוהלות בידי הראל עתידית. עם מיזוג הקופות כאמור בסעיף 1.1.3, בוטל ההסכם בין הצדדים.

• **הסכם שירותי תפעול וניהול בין קחצ"ק לחברה:**

לשם ניצול של "יתרון לגודל" וחסכון בעלויות תפעול שוטף, לקחצ"ק הסכם עם החברה בדבר קבלת שירותי תפעול וניהול מאת החברה. שירותים אלו כוללים, בין היתר, שירותי מחשוב, ניהול סיכונים ואקטואריה, ניהול השקעות וביטוח דירקטורים. מטרתו של הסכם זה הינה ליצור שיטת חיוב עבור שירותים שונים שמעניקה החברה לקחצ"ק, תוך שקחצ"ק מנצלת את היתרון לגודל של החברה ובכך חוסכת בעלויות התפעול והניהול. בהתאם להוראות הסכם זה, קחצ"ק משלמת לחברה דמי תפעול וניהול בשיעור של 95% מדמי הניהול נטו שמקבלת קחצ"ק מקרן ההשתלמות שבניהולה. התמורה דלעיל כוללת תשלום עבור שירותים שונים שרוכשת החברה עבור הקופות שמנוהלות על ידה וקחצ"ק לא תחויב בתשלום נוסף בקשר עם השירותים כאמור.

• **הסכם בין הראל השקעות לחברה:**

על פי הסכם בין החברה להראל השקעות, משלמת החברה להראל השקעות סך של 3% מדמי הניהול שגובה החברה מקופות הגמל שבניהולה, וזאת בתמורה לשירותי ניהול וייעוץ בתחומי שיווק פיננסיים, תכנון עסקי, השתתפות בדירקטוריונים ותחומי ניהול נוספים. תוקף ההסכם מיום 1 בינואר 2009, והוא ניתן לביטול בתום כל שנה קלנדרית.

3.13 תחזיות אחרות והערכות לגבי עסקי החברה

כחלק מתפיסתה בדבר חשיבות השירות ללקוחות החברה, למעסיקים, לסוכנים וליועצים הפנסיוניים ולנוכח השינויים הרגולטוריים, כפי שפורטו לעיל, תמשיך החברה להשקיע במערכות המיכון כדי לשפר את השירות הניתן לגורמים אלה ועל מנת לעמוד בדרישות הרגולטוריות החלות עליה.

בשנת הדוח הושק אתר אינטרנט חדש במסגרתו יכולים מעסיקים ועמיתי הקופות שבניהול החברה לקבל נתונים כלליים ואישיים מעודכנים בנוסף לנתונים הכלליים של הקופות שבניהול החברה. החברה תוסיף להשקיע בהרחבת מעגל המשתמשים בשירותי האינטרנט שהיא מספקת בקרב המבוטחים והמעסיקים ולפעול להעניק להם שירות טוב יותר ורחב יותר באמצעות אתר האינטרנט.

במהלך השנה הקרובה צפויה החברה להשלים את יישום ההערכות והכניסה לתוקף של שורה של הוראות דין ובהן תקנות התשלומים לקופות גמל (לפרטים ראה סעיף 3.1.4) ההוראות בנושא מסלולי השקעה (לפרטים ראה סעיף 3.1.6) ותיקון 6 לחוק הייעוץ והשיווק הפנסיוני (לפרטים ראה סעיף 3.1.2). כמו כן החברה עשויה להיות מושפעת מכניסתן האפשרית לתוקף של הוראות בעניין הצטרפות לקופת גמל בדרך של ברירת המחדל, בכל הנוגע לקרנות ההשתלמות שבניהולה, הוראות בעניין קופ"ג להשקעה (לפרטים ראה סעיף 3.1.6 לעיל) וכן לאופן היישום של השינוי בהגדרת הקצבה באופן שמאפשר קבלת קצבה ישירות מקופ"ג לחיסכון (ראה סעיף 3.1.4). בשלב זה, לא ניתן להעריך את השפעת ההוראות האמורות על החברה.

כמו כן, כפועל יוצא של התחרות העזה בשוק החיסכון הפנסיוני ובהמשך לשינויי הרגולציה שנועדו להפחית את דמי הניהול (ראה לעניין זה סעיף 2.1.1), צופה החברה המשך שחיקה של דמי הניהול בחשבונות העמיתים בקופות.

בדומה לשנים האחרונות החברה צופה המשך צמיחה משמעותי בפעילות ובפרט בכל הקשור לגידול בגביית דמי הגמולים ברקע הרפורמות שמנהיג משרד האוצר ובשים לב לגידול הצפוי במהלך השנה בשכר המינימום המגלם בתוכו גם גידול בשכר המבוטח.

החברה ממשיכה ליישם את תכנית האכיפה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה בהתאם להוראות חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א - 2011.

4. חלק ד' - היבטי ממשל תאגידי

4.1 הדירקטורים של החברה המנהלת

מספר ת.ז. 027065697	שם: מיטל סיבוני
9.4.1959	תאריך לידה:
רח' העבודה 23, כפר-סבא	מען להמצאת כתבי בי-דין:
ישראלית.	נתינות:
לא	חברות בוועדת דירקטוריון:
לא	דירקטור חיצוני:
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:
כן. יו"ר הדירקטוריון, וחבר בוועדה לניהול סיכונים בחברה, מנכ"ל משותף של הראל השקעות, מנכ"ל הראל חברה לביטוח בע"מ, יו"ר דירקטוריון עתידית, קחצ"ק, הראל פנסיה, מנוף פנסיה, חבר ועדת השקעות נוסטרו של הגופים המוסדיים בקבוצת הראל ודירקטור בחברות בקבוצת הראל.	האם עובד של התאגיד, חברה בת חברה קשורה או של בעל ענין:
26.2.2006 וכיו"ר הדירקטוריון מיום 15.7.2009	מכהן כדירקטור מיום:
תואר ראשון במדעי הטבע פסיקה ואטמוספירה מהאוניברסיטה העברית ולימודי תעודה בתחום מנהל עסקים למהנדסים.	השכלה:
משנה למנכ"ל ומנהל חטיבת חסכון ארוך טווח בהראל ביטוח, מכהן בחברות הקבוצה כאמור לעיל.	התעסקות בחמש שנים אחרונות:
לא	האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:
מספר ת.ז. 55600159	שם: ליאורה קבורס הזר
18.12.1958	תאריך לידה:
האשל 8 א', הרצליה	מען להמצאת כתבי בי-דין:
ישראלית	נתינות:
לא.	חברות בוועדת דירקטוריון:
לא.	דירקטורית חיצונית:
כן.	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית:
לא	האם עובדת של התאגיד, חברה בת חברה קשורה או של בעל ענין:
19.11.2007	מכהנת כדירקטורית מיום:
בוגרת הפקולטה למשפטים (LLB) באוניברסיטה העברית בירושלים	השכלה:

התעסקות בחמש שנים אחרונות : מכהנת כדירקטורית בגופים מוסדיים נוספים בקבוצת הראל.
בעלים בענטל חברה לניהול וסחר בע"מ.
לא האם בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד :

שם : מרים מילה
תאריך לידה : 17.2.1942
מען להמצאת כתבי בי- דין : רחוב כרמל 31, ראש העין
נתינות : ישראלית.
חברות בוועדת דירקטוריון : חברת ועדת ביקורת ודירקטורית בגופים מוסדיים נוספים בקבוצת הראל.
דירקטורית חיצונית : לא.
בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית : לא.
האם עובדת של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או בעל עניין : לא.
מכהנת כדירקטורית מיום : 26.2.2006
השכלה : אקדמאית- ניהול בביטוח אוניברסיטת תל-אביב.
התעסקות בחמש שנים אחרונות : דירקטורית בחברה ודירקטורית בגופים מוסדיים נוספים בקבוצת הראל.
האם בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד : לא.

שם : דורון גינת
תאריך לידה : 8.5.1967
מען להמצאת כתבי בי- דין : מושב עין ורד
נתינות : ישראלית
חברות בוועדת דירקטוריון : לא.
דירקטור חיצוני : לא.
בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית : כן
האם עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או בעל עניין : כן, מנהל חטיבת חיסכון ארוך טווח בהראל ביטוח ודירקטור בגופים מוסדיים נוספים בקבוצת הראל.
מכהן כדירקטור מיום : 15.7.2009
השכלה : תואר ראשון בכלכלה, תואר שני בכלכלה התמחות משנית במימון, אוניברסיטת תל-אביב.
התעסקות בחמש שנים אחרונות : מנהל חטיבת חסכון ארוך טווח בהראל ביטוח, משנה למנכ"ל הראל חברה לביטוח בע"מ.
האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד : לא.

שם:	עמוס אפשטיין	מספר ת.ז.	00394510
תאריך לידה:			4.11.1942
מען להמצאת כתבי בי-דין:		קיבוץ כפר עזה	
נתינות:		ישראלית	
חברות בוועדת דירקטוריון:		כן חבר ועדת ביקורת.	
דירקטור חיצוני:		כן	
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:		כן	
האם עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:		כן, דירקטור בגופים מוסדיים נוספים בקבוצת הראל.	
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:		כן	
מכהן כדירקטור מיום:		18.12.2011	
השכלה:		תואר ראשון בכלכלה מהפקולטה לחקלאות ברחובות, האוניברסיטה העברית	
התעסקות בחמש שנים אחרונות:		יו"ר דירקטוריון עתודות הוותיקה - קרן פנסיה, יו"ר דירקטוריון ביטוח חקלאי, דירקטור בלאומי פרטנר, מנכ"ל מעיינות עדן.	
האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:		לא	

החברה רואה את מר אפשטיין כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92 (א) לחוק החברות.

שם:	גילי כהן	מספר ת.ז.	22648786
תאריך לידה:			25.8.1966
מען להמצאת כתבי בי-דין:		עמוס 10 רמת גן	
נתינות:		ישראלית	
חברות בוועדת דירקטוריון:		כן חבר ועדת ביקורת	
דירקטור חיצוני:		כן	
האם עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:		כן, דירקטור בגופים מוסדיים נוספים בקבוצת הראל.	
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:		כן	
מכהן כדירקטור מיום:		24.1.2012	
השכלה:		תואר ראשון (בהצטיינות) בכלכלה וגיאוגרפיה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. תואר שני במנהל עסקים מהאוניברסיטה העברית בירושלים.	
התעסקות בחמש שנים אחרונות:		מנהל אגף השקעות ומנהל השקעות ראשי בבית ההשקעות אקסלנס - נשואה.	
האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:		לא	

החברה רואה את מר כהן כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92 (א) לחוק החברות.

מספר ת.ז. 071443444	שם : אפרים דרור
24.6.1946	תאריך לידה :
קדושי השואה 18 תל-אביב	מען להמצאת כתבי בי- דין :
ישראלית	נתינות :
כן. יו"ר ועדת ביקורת	חברות בועדת דירקטוריון :
כן.	דירקטור חיצוני :
כן.	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית :
כן, דירקטור בגופים מוסדיים נוספים בקבוצת הראל.	האם עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין :
1.4.2013	מכהן כדירקטור מיום :
בוגר לימודי תעודה בראיית חשבון מהאוניברסיטה העברית	השכלה :
בירושלים.	
שותף במשרד רואי חשבון קוסט פורר גבאי את קסירר.	התעסקות בחמש שנים אחרונות :
לא	האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד :

החברה רואה את מר דרור כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92 (א) לחוק החברות.

4.2 נושאי משרה

מספר ת.ז. 058424144	שם : חגית ציטיאט-לוי
1963	תאריך לידה :
8.5.2007	תאריך תחילת כהונה :
מנכ"לית	התפקיד בתאגיד :
מנכ"לית הראל עתידית קופות גמל בע"מ, מנכ"לית ודירקטורית בקרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופת גמל בע"מ.	תפקיד בחברה קשורה של התאגיד או בבעל עניין בו :
לא.	האם בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :
תואר ראשון ושני בכלכלה מאוניברסיטת תל-אביב.	השכלה :

מספר ת.ז. 024960593	שם : רם גבל
12.3.1970	תאריך לידה :
23.6.2008	תאריך תחילת כהונה :
סמנכ"ל כספים	התפקיד בתאגיד :
סמנכ"ל כספים של חברות הפנסיה ושל חברות בקבוצת הראל	תפקיד בחברה קשורה של התאגיד או בבעל עניין בו :

האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל ענין בו :	לא.
השכלה :	תואר ראשון במנהל עסקים, בעל רישיון רואה חשבון מהמכללה למנהל.
נסיון עסקי בחמש שנים אחרונות :	סמנכ"ל כספים בחברה, סמנכ"ל כספים בחברות הגמל שבקבוצה, סמנכ"ל כספים בחברות הפנסיה שבקבוצה. דח"צ ויו"ר ועדת ביקורת בסאטקום מערכות בע"מ
שם : נטלי משען-זכאי תאריך לידה :	ת.ז. 31781180 8.9.1974
תאריך תחילת כהונה :	20.8.2014
התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל ענין בו :	יועצת משפטית ומשנה למנכ"ל הראל ביטוח.
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד :	לא.
השכלה :	תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת תל אביב.
נסיון עסקי בחמש השנים האחרונות :	תואר שני במשפט מסחרי מאוניברסיטת תל אביב, תכנית תל אביב – ברקלי. שותפה במשרד פישר בכר חן וול אוריון ושות' מינואר 2008 (עורכת דין ממאי 2000).
שם : אמיר הסל תאריך לידה :	ת.ז. 059237446 22.2.1965
תאריך תחילת כהונה :	1.7.2000
התפקיד בתאגיד, בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו :	סמנכ"ל בחברה ומנהל תחום ההשקעות בקבוצה, משנה למנכ"ל ומנהל חטיבת השקעות בהראל ביטוח, דירקטור בחברות בקבוצת הראל.
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד :	לא.
השכלה :	תואר ראשון בכלכלה וניהול ומוסמך במדעי הניהול - מימון וחשבונאות באוניברסיטת תל אביב.
נסיון עסקי בחמש שנים אחרונות :	סמנכ"ל החברה ומנהל תחום ההשקעות בקבוצה, כהונה בחברות קבוצת הראל כמפורט לעיל.
שם : משה ניסן תאריך לידה :	ת.ז. 054226584 20.10.1956
תאריך תחילת כהונה :	1.1.2003
התפקיד בתאגיד, בחברה בת של התאגיד או בבעל ענין בו :	מנהל מערכות מידע בחברה ומנכ"ל הראל המשמר מחשבים בע"מ.

<p>לא. האם הוא בן-משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: השכלה:</p> <p>תואר ראשון במדעי המחשב ולימודי א"י מאוניברסיטת בר אילן, תואר שני מנהל עסקים אוניברסיטת תל אביב.</p> <p>מנהל מערכות מידע בחברה ומנכ"ל הראל המשמר מחשבים בע"מ.</p>	<p>נסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:</p>
<p>ת.ז. 22167530</p> <p>23.2.1966</p> <p>30.5.2012</p> <p>מנהלת סיכונים בחברה ובחברות בקבוצת הראל.</p> <p>לא.</p> <p>תואר ראשון ושני בכלכלה מאוניברסיטת תל אביב.</p> <p>מנהלת הסיכונים בחברות בקבוצת הראל.</p>	<p>שם: אדוה ענבר</p> <p>תאריך לידה:</p> <p>תאריך תחילת כהונה:</p> <p>התפקיד בתאגיד, בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו:</p> <p>האם הוא בן-משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: השכלה:</p> <p>נסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:</p>
<p>מספר ת.ז. 028833697</p> <p>1.3.1972</p> <p>1.8.2007</p> <p>סמנכ"ל תפעול</p> <p>מנהל תפעול בעתידית קופות גמל ובקרון החסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ.</p> <p>לא.</p> <p>תואר ראשון בכלכלה וניהול, תואר שני במנהל עסקים באוניברסיטת תל אביב.</p>	<p>שם: צחי זברת</p> <p>תאריך לידה:</p> <p>תאריך תחילת כהונה:</p> <p>התפקיד בתאגיד:</p> <p>תפקיד בחברה קשורה של התאגיד או בבעל עניין בו:</p> <p>האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו: השכלה:</p>
<p>מספר ת.ז. 027376524</p> <p>9.10.1974</p> <p>1.1.2008</p> <p>מנהלת בקרה ופרויקטים, סמנכ"ל</p> <p>מנהלת בקרה ופרויקטים בהראל עתידית קופות גמל ובקרון החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ</p>	<p>שם: דניאלה פיק</p> <p>תאריך לידה:</p> <p>תאריך תחילת כהונה:</p> <p>התפקיד בתאגיד:</p> <p>תפקיד בחברה קשורה של התאגיד או בבעל עניין בו:</p> <p>האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר</p>

לתאגיד או בבעל ענין בו :	לא.
השכלה :	תואר ראשון במנהל עסקים ובעלת רישיון רואה חשבון מהמכללה למנהל.
שם :	מספר ת.ז. 28017226
תאריך לידה :	26.10.1970
תאריך תחילת כהונה :	1.1.2010
התפקיד בתאגיד :	מנהלת ערוצי שיווק ושימור לקוחות של החברה, סמנכ"ל
תפקיד בחברה קשורה של התאגיד או בבעל עניין בו :	מנהלת ערוצי שיווק ושימור לקוחות של החברה בהראל עתידית קופות גמל ובקרון החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופת גמל בע"מ.
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר לתאגיד או בבעל ענין בו :	לא.
השכלה :	תואר ראשון בכלכלה וניהול, תואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת בר אילן, בעלת רישיון לשיווק פנסיוני.

4.3 מדיניות תגמול בחברה מנהלת

מאחר שתכנית התגמול נקבעה במשותף לכלל הגופים המוסדיים בקבוצת הראל, ההתייחסות להלן הינה לתכנית המשותפת כאמור ולהראל השקעות, ולא דווקא לחברה.

בעקבות חקיקת תיקון 20 לחוק החברות, ועדת התגמול של הראל השקעות קיימה במשך מספר חודשים דיונים לאימוץ מדיניות תגמול לנושאי משרה עבור הראל השקעות והחברות הבנות שלה. במדיניות התגמול של הראל השקעות נקבע שהיא תשמש גם כמדיניות מנחה עבור החברות הבנות שלה, בשינויים הנדרשים.

מדיניות התגמול נועדה לשמש לצורך הנעת המנהלים הבכירים והכוונתם בהתאם ליעדי החברה ותכניתה האסטרטגית, מתוך דגש על הגברת התחרותיות בגיוס ובשימור כוח אדם איכותי בתפקידי ניהול בכירים בקבוצה. כל זאת, במטרה ליצור ערך כלכלי ארוך טווח לחברה ולבעלי מניותיה. מדיניות התגמול נערכה בהתחשב, בין היתר, בגודל החברה ואופי פעילותה, בקידום מטרות החברה, האסטרטגיה, תכנית העבודה לטווח הארוך ומדיניות ניהול הסיכונים, וכן בתנאי ההעסקה והמענקים שהיו נהוגים בחברה לנושאי המשרה בשנים קודמות, רמות שכר ותנאי כהונה והעסקה המקובלים בתאגידי ביטוח ופיננסים בישראל ובבנקים הגדולים בישראל, וכן על בסיס שיקולים ארגוניים ובכלל זה עלויות השכר של קבוצות עובדים שונות ופערי השכר הרצויים ביניהם.

תכנית התגמול מתייחסת לסוגים שונים של נושאי משרה, לגבי דירקטורים: (א) דירקטורים שאינם דח"צים, אינם בעלי שליטה ואינם מכהנים בתפקידים נוספים בקבוצה - לגביהם נקבע, כי תנאי התגמול יוותרו בהתאם לתגמול הקבוע בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), תש"ס - 2000 (להלן: "תקנות הגמול"), ללא המגבלה של מקסימום תגמול עבור ישיבות בגין הכהונה בחברות בנות; (ב) דירקטורים המכהנים בתפקידים נוספים בקבוצה - יקבלו שכר עבור כהונתם כדירקטורים בהתאם לסעיף (א) לעיל וכן תגמול בגין התפקידים הנוספים, כפי שייקבע על ידי האורגנים המוסמכים בכל מקרה ומקרה על פי מהות התפקידים הנוספים, היקף העיסוק באותם תפקידים וכן פרטים לגבי הדירקטור הספציפי, כגון: ניסיון וכדו'. מדיניות התגמול עוסקת במכלול תנאי ההעסקה של נושאי המשרה שאינם דירקטורים ובכלל זה ברכיבים הבאים: (א) התגמול הקבוע שייקבע לגבי כל נושא משרה בהתאם לוותק, הידע, הניסיון, הכישורים שלו והתרומה שלו לתוצאות של הקבוצה, ובהתבסס על קבוצת ההשוואה שנקבעה; (ב) נקבע כי יישמר פער משמעותי בין השכר של

מנכ"ל החברה לשכר של יתר נושאי המשרה שכפופים למנכ"ל; (ג) נקבעו יחסים מינימאליים בין הרכיבים הקבועים בתנאי ההעסקה לבין סך תנאי ההעסקה; (ד) נקבע כי ניתן לשלם רכיב שכר קבוע שאינו מזכה בתנאים סוציאליים; (ה) נקבע, כי מענקים מובטחים שקיימים בתנאי העסקה של נושאי משרה יופחתו ב- 50% ובהסכמים חדשים יינתנו מענקים מובטחים רק מנימוקים מיוחדים ולא יותר מ- 2 משכורות; (ו) נקבעו הוראות לעניין המענקים השנתיים מותני הביצועים, לרבות היקף מקסימאלי של מענקים לגבי המנכ"לים ולגבי נושאי המשרה הכפופים למנכ"לים (לפרטים נוספים אודות המענקים השנתיים - ראה להלן; (ז) נקבעו הוראות לעניין אפשרות לתשלום של מענקים מיוחדים, שאינם קשורים למענקים השנתיים, וזאת עבור ביצועים יוצאים מן הכלל בפרויקטים ייחודיים. מענקים מיוחדים כאמור מיועדים לנושאי משרה שאינם המנכ"ל ואינם בעלי השליטה והם מוגבלים בתקציב בסכום שאינו מהותי; (ח) נקבעו הוראות לעניין מענק הוני, שיכול שיינתן אך ורק למנכ"לים; (ט) נקבעו הוראות לעניין ביטוח ושיפוי לנושאי משרה ודירקטורים; (י) נקבעו הוראות לעניין סיום תנאי העסקה, הכוללות התייחסות לרכיבים הבאים: (i) פיצויים, שיהיו בשיעור מקסימאלי של עד 200% (100% מעבר למתחייב על פי דין), בכפוף להשלמת ותק ותנאים נוספים. (ii) תקופת הודעה מוקדמת שלא תעלה על 6 חודשים. (iii) מענק הסתגלות של עד 6 משכורות. (iv) תגמול עבור התחייבות לאי תחרות. נקבע, כי התקשרות בהסכם אי תחרות תיעשה במקרים חריגים בלבד ובכפוף לכך שההתחייבות נעשית מראש ולא במועד הפרישה ושהיא תיעשה במקרה של חשש ממשי לפגיעה עסקית בחברה. תקופת אי התחרות המקסימאלית הינה לתקופה של שנתיים וסכום התגמול עבור התקופה הוגבל כשיעור מהשכר השוטף טרם סיום הכהונה, כאשר תקרת התגמול כאמור, פוחתת לאורך תקופת אי התחרות, בהתחשב בכך שתקופת אי התחרות הראשונה הינה מהותית יותר מבחינת החברה. במקרה של סיום כהונה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויים, תהיה לחברה האופציה (החד צדדית) לבטל את הסכם אי התחרות ולא לשלם את התגמול עבור אי התחרות.

פרטים לגבי המענקים השנתיים: נקבעו הוראות לפיהן תשלום מענקים מותני תוצאות ייעשה רק בשנים בהן השיגה החברה תוצאות משביעות רצון, לכל הפחות. כמו כן, על מנת למנוע נטילת סיכונים קצרי טווח, הוגבל היקף המענקים מותני התוצאות, לפי מכפלה של משכורות, כאשר ההיקף המקסימאלי הינו עבור המנכ"לים - 12 משכורות (המענק הנורמטיבי הינו בהיקף של 10 משכורות, כולל רכיב שיקול הדעת שהינו בהיקף של עד 2 משכורות); עבור יו"ר הדירקטוריון - 9.6 משכורות (המענק הנורמטיבי הינו בהיקף של 8 משכורות, ואין רכיב של שיקול דעת); ו- 7.2 משכורות לנושאי משרה בכירים אחרים. בנוסף נקבע, כי המענקים יחושבו לפי עמידה ביעדים ארוכי טווח ולא חד פעמיים של השנה השוטפת בלבד. לשם כך נקבע בתכנית התגמול, כי הפרמטרים השונים יחושבו בנפרד לגבי השנה השוטפת ולגבי השנתיים שקדמו לה, כאשר משקל הפרמטרים השונים בגין השנה השוטפת, בקביעת הציון הכולל לשם חישוב המענק השנתי, יהיה 50%, משקל השנה שקדמה לה יהיה 30% ומשקל השנה שקודמת לה יהיה 20%. למרות האמור, לגבי נושאי משרה שלא היתה להם תכנית תגמול קודם לאישור מדיניות תגמול זו, נקבעו הוראות מעבר, כדלקמן: בחישוב המענק בגין שנת 2013 - תהיה לשנה השוטפת משקל של 100%; בחישוב המענק בגין שנת 2014 - תהיה לשנת 2014 משקל של 67% ולשנת 2013 משקל של 33%; ובחישוב המענק בגין שנת 2015 ואילך יהיה לשנה השוטפת משקל של 50%, לשנה שקדמה לה משקל של 30% ולשנה שהינה שנתיים קודם - משקל של 20%.

במסגרת המענק השנתי תלוי התוצאות קיים רכיב של שיקול דעת, שהינו מוגבל ל- 20% לגבי המנכ"לים ולגבי נושאי המשרה האחרים (למעט לגבי נושאי משרה בתפקידי בקרה ופיקוח).

במסגרת תכנית התגמול נקבעה הוראה, לפיה ככלל החברה תכבד הסכמים קיימים, אפילו במקום שבו הם סוטים ממדיניות התגמול, אלא אם כן נקבעה הוראה מפורשת שונה במדיניות התגמול.

החברה וחברות בנות של החברה, שהינן גופים מוסדיים (להלן: "הגופים המוסדיים"), אימצו מדיניות תגמול המבוססת על מדיניות התגמול של הראל השקעות, אשר אושרה על ידי האסיפה הכללית של הראל השקעות ביום 22 באוגוסט 2013.

ביום 10 באפריל 2014, פרסם המפקח חוזר "מדיניות תגמול בגופים מוסדיים" (להלן: "החוזר").

ככלל, מדיניות התגמול של הראל השקעות, של החברה ושל הגופים המוסדיים תאמה להוראות החוזר, למעט במספר מועט של נושאים.

בהתאם להמלצת ועדת התגמול ולאחר שוועדת התגמול קיימה התייעצויות עם ועדת הביקורת, ועדת ניהול סיכונים וועדת השקעות עמיתים, בחודש יולי 2014 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים עדכונים למדיניות התגמול של הגופים המוסדיים, וזאת לאחר קבלת המלצה לכך מאת ועדת התגמול של הגופים המוסדיים.

מדיניות התגמול חלה על: (א) נושאי משרה; (ב) בעלי תפקידים מרכזיים - מי שמועסק על ידי גוף מוסדי ולפעילותו עשויה להיות השפעה משמעותית על פרופיל הסיכון של הגוף המוסדי או על כספי חוסכים באמצעותו. בעל תפקיד מרכזי כולל את מי שאינו נושא משרה אך סך התגמול שקיבל בגין כל אחת מהשנתיים שחלפו עולה על 1.5 מיליוני ש"ח ומי שעוסק בניהול השקעות של גוף מוסדי וכספי חוסכים באמצעותו, מי שעוסקים בפעילות של ניהול השקעות תחת מנהלי ההשקעות, מנהלי יחידות השיווק בחטיבת השיווק והמכירות ובמחוזות והחתמים הראשיים; (ג) כלל העובדים.

העדכונים העיקריים למדיניות התגמול הינם:

(א) הוספת מנגנון של דחייה ופריסה של תשלום מענקים שנתיים באופן שחלק מהמענק ישולם באופן מיידי וחלקו יידחה ויפרס על פני 3 שנים על מנת לשמר את היכולת לתקן טעויות ולהפחית מענקים אם יתברר בדיעבד שחושבו לפי נתונים שגויים. שיעור סכום המענק שתשלומו יידחה הינו בין 55% ל-50%, בהתאם לבכירות בעל התפקיד המרכזי. 1/3 מהסכום שיידחה ישולם 12 חודשים מתום השנה שבגינה משולם המענק, 1/3 מהסכום שנדחה ישולם 24 חודשים מתום השנה שבגינה משולם המענק ו-1/3 מהסכום שנדחה ישולם 36 חודשים מתום השנה שבגינה משולם המענק (למעט לגבי המנכ"ל - ישולם בתום 42 חודשים);

(ב) הוספת מנגנון של דחייה ופריסה של תשלום מענקי פרישה - בדומה למנגנון המתואר בסעיף (א) לעיל כאשר לעניין גובה הסכום שיידחה, יש הבחנה בין נושאי משרה שהסכמי העסקה איתם נחתמו לאחר חודש דצמבר 2013 לבין נושאי משרה שהסכמי העסקה איתם נחתמו קודם לחודש דצמבר 2013;

(ג) קביעת תנאים לתשלום סכומים שנדחו - לגבי מענק שנתי: לא התגלו טעויות בחישוב סכום המענק, בהתאם לדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו לפני מועד התשלום, הגוף המוסדי עומד בדרישות ההון החלות עליו לגבי מענקי פרישה תנאי נוסף לפיו הראל ביטוח הציגה רווח כולל בדוחות הכספיים האחרונים שפרסמה (רבעוני או שנתי) בטרם מועד התשלום;

(ד) קביעה כי היחס בין הרכיבים המשתנים לקבועים לא יעלה על 1:1 ולגבי בעלי תפקיד בתחום הבקרה והדיווח נקבע יחס נמוך יותר;

(ה) קביעת הוראות לעניין החלת המדיניות על מי שמועסק על ידי הגופים המוסדיים במיקור חוץ - במסגרת הסכם לקבלת שירותי מיקור חוץ, יובטח כי מנגנון התגמול של העובדים המועסקים על ידי נותן שירות במיקור חוץ בשל עיסוקם בקשר עם הסכם ההתקשרות כאמור, שיש להם השפעה על פרופיל הסיכונים של הגוף המוסדי, או על כספי העמיתים, יהיה עקבי עם הוראות מדיניות התגמול ולא יכלול מנגנונים המעודדים נטילת סיכונים עודפים;

(ו) קביעת עקרונות תגמול לכלל עובדי הגופים המוסדיים - התגמול לכלל העובדים כולל את רכיבי המשכורת, נלוות וסוציאליות, תנאי סיום העסקה, מענק פרישה (בכפוף לאישור מיוחד), הטבות כלליות ומענק שנתי - שיהיה בהתאם למסגרת תקציבית שיקבע הדירקטוריון, ככל שיקבע ובהתאם לפרמטרים שקבעו לחלוקת המענקים השנתיים;

(ז) הכללת מספר מדדי סיכון נוספים בתכנית, אשר יפחיתו את התגמול בעת התממשות הסיכון.

המדיניות קובעת, כי אין בה כדי לפגוע בזכויות שכבר נצברו.

לאור עדכון מדיניות התגמול בגופים המוסדיים, נושאי המשרה המכהנים בחברה ובגופים המוסדיים, קיבלו על עצמם, באופן וולונטרי, את מנגנון הדחייה והפריסה של המענק השנתי, כפי שנקבע במדיניות התגמול של הגופים המוסדיים ובכך הרעו את תנאי העסקתם הקיימים.

במסגרת הדיונים בגופים המוסדיים בעדכון תכנית התגמול נדונה גם ההשפעה האפשרית של תזכיר הצעת חוק תגמול נושאי משרה במוסדות פיננסיים (אישור מיוחד והגבלת הוצאות בשל תגמול חריג), התשע"ד - 2014 (להלן: "הצעת החוק"), אם וככל שייהפך לחוק. בנושא זה התקבלה החלטת ביניים, כדלקמן: (א) לא יאושרו התקשרויות חדשות ולא יעודכנו התקשרויות עם נושאי משרה, אשר עלות העסקה בגדרן עולה על 3.5 מיליוני ש"ח בשנה; (ב) בתוך שלושה חודשים מחקיקת החוק או במועד שלא יאוחר מחודש יולי 2015, לפי המאוחר, גם אם לא יתקבל החוק עד מועד זה, יתקיים דיון לשם בחינת עדכונים במדיניות התגמול, בהתאם לנוסח הסופי של החוק.

כל עובדי החברה ונושאי המשרה בה מועסקים על ידי הראל חברה לביטוח בע"מ (החברה האם) ואינם מקבלים שכר במישרין מהחברה. נושאי המשרה של החברה ועובדיה עובדים גם עבור חברות מנהלות וחברות אחרות בקבוצת הראל.

4.4 מבקר פנים

החל מיום 31 במרס 2006, מכהן בתפקיד מבקר הפנים מר שי לוטרבך, רו"ח.

המבקר הפנימי אינו מחזיק בניירות ערך של החברה או של גוף קשור אליה וכן אינו בעל קשרים עסקיים מהותיים אחרים מלבד היותו מבקר הפנים של חברות אחרות בקבוצה.

המבקר הפנימי אינו עובד החברה ומעניק שירותי ביקורת פנים כגורם חיצוני באמצעות עובדי משרדו. המבקר הפנימי של החברה משמש גם כמבקר הפנימי של קחצ"ק, הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ, לעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ ועד ליום 31.12.2015 גם של מנוף ניהול קרנות פנסיה בע"מ ועתידית.

היקף הביקורת הפנימית נקבע בתחילת השנה במסגרת אישור תכנית הביקורת. בשנת 2015 בוצעו בחברה 2,518 שעות ביקורת (בשנת 2014 בוצעו 3,028 שעות ביקורת). במסגרת שעות הביקורת שצוינו נכללות שעות ביקורת בגין נושאים רוחביים הרלוונטיים לפעילות הגמל והמבוצעות באופן שוטף על ידי עובדי מערך הביקורת הפנימית בהראל חברה לביטוח בע"מ. היקף שעות ביקורת אלו הסתכמו בשנת 2015 ב- 538 שעות ובשנת 2014 ב- 448 שעות.

היקף שעות הביקורת נקבע על בסיס תכנית ארבע שנתית שבמסגרתה אמורים להיות מבוקרים כל הנושאים הנוגעים לפעילותה של החברה. בהתאם לתכנית הרב שנתית נקבעת תכנית הביקורת השנתית ובהתאם נקבע היקף השעות הנדרשות לצורך ביצועה.

הצעת תוכנית העבודה הרב שנתית של המבקר הפנימי נערכת על ידו תוך התייעצות עם הנהלת החברה, וזאת על מנת שהביקורת תקיף את כל המערך התפעולי שבאחריותם. הצעת התוכנית מוצגת גם למנכ"ל ויו"ר הדירקטוריון של החברה. התכנית כוללת את הנושאים הנבדקים ותדירות בדיקתם ובנוסף בדיקת מעקב אחר תיקון ליקויים שעלו בדוחות ביקורת בתדירות שנתית. מהתכנית הרב שנתית נגזרת הצעה לתכנית העבודה השנתית שמובאת אף היא בפני הגורמים שצוינו לעיל.

הצעת תוכנית הביקורת הרב שנתית מוגשת לועדת הביקורת של החברה, אשר הינה הגורם הדרוש בתכנית הביקורת ומאשר אותה, כמתחייב מסעיף 149 לחוק החברות (או מהוראות המפקח, לפי העניין).

תכנית העבודה נקבעת באופן המאפשר למבקר הפנימי לסטות ממנה, בדרך של הרחבת או הוספת ביקורות, וזאת הן באמצעות קביעת נושאי ביקורת כלליים בתוכנית הביקורת, הן בבדיקות אד הוק שנערכות על ידי המבקר הפנימי, והן בהפעלת שיקול דעת תוך עדכון הגורמים הרלוונטיים, כאשר אגב עריכת ביקורת המבקר הפנימי סבור כי יש לבקר נושאים שהתגלו במהלך ביצוע הביקורת.

חלק מפעילות ביקורת הפנים בוצעה ע"י מערך ביקורת הפנים של הראל ביטוח בראשות גבי אסנת מנור זיסמן. בשנת 2015, היקף פעילות זו הייתה 600 שעות.

תגמול והתייחסות הדירקטוריון

תגמול המבקר הפנימי נעשה בדרך של תעריף המורכב מעלות לשעת עבודה, מוכפל במספר השעות שהושקעו בפועל.

לדעת הדירקטוריון, שיטת התגמול של מבקר הפנים, המבוססת על היקף שעות עבודה בפועל, מונעת חשש לפגיעה בשיקול הדעת המקצועי של מבקר הפנים או לפגיעה באי התלות. מסגרת שעות העבודה שמוקדשות לביצוע הביקורות מבוססת על תכנית הביקורת השנתית שמאושרת מראש על-ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון וכך מובטח, כי עבודת הביקורת תיעשה במלואה ובהיקף שנקבע על-ידי הדירקטוריון.

4.5 רואה חשבון מבקר

- פרטי רואה חשבון מבקר

שם המשרד: משרד סומך חייקין KPMG.

תאריך תחילת כהונה: 31 בינואר 2008.

שם שותף המטפל בחברה (מיום 1 באפריל 2014): גב' חגית קרן, רו"ח.

- גילוי בדבר שכר רואה חשבון מבקר

להלן פירוט השכר לו זכאי רואה החשבון המבקר, באלפי ש"ח (כולל מע"מ), עבור שירותים שניתנו על ידו בשנים 2014-2015, בגין כל חברות המנהלות קופות גמל בקבוצת הראל.

שנת 2014				שנת 2015			
שירותי ביקורת	שירותים הקשורים לביקורת ואחר	שירותי מס מיוחדים	סה"כ	שירותי ביקורת	שירותים הקשורים לביקורת ואחר	שירותי מס מיוחדים	סה"כ
845	-	84	929	898	-	41	939

שירותי מס מיוחדים בשנת 2015 כוללים סך של 45 אלפי ש"ח בגין יעוץ מס בנושא מיזוגים, כמפורט בסעיף 1.1.2.

- הפניה לתשומת לב בחוות דעת רואה חשבון מבקר

רואה החשבון של החברה כלל בחוות דעתו על החברה המנהלת הפניה לתשומת לב לאמור בביאור 22 א לדוחות הכספיים של החברה, בדבר התחייבויות תלויות. בחוות הדעת של הקופות בניהול החברה לא נכללו הפניות לתשומת לב.

4.6 אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

בקרות ונהלים לגבי הגילוי:

החברה יישמה את מודל הבקרה הפנימית המעודכן של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת המשמשת לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2015 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

4.7 החלטות החברה

ביום 5 במרץ 2012 אישרה האסיפה הכללית של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ את התקשרות הראל השקעות עם הראל חברה לביטוח בע"מ, בהסכם לביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה לחדשות בקבוצת הראל. במסגרת ההחלטה האמורה, נקבע, כי ביטוח הדירקטורים ונושאי המשרה בהראל השקעות ויתר החברות בקבוצת הראל יהיה ניתן לחידוש מעת לעת, בין על-ידי הארכת תוקף פוליסת הביטוח האמורה, בין על-ידי התקשרות בפוליסה אחרת ובין על-ידי התקשרות בפוליסה עם מבטח אחר, ובלבד שיתקיימו התנאים הבאים:

1. גבולות האחריות על-פי הפוליסה לא יעלו על 150 מיליון דולר ארה"ב למקרה ובמצטבר לתקופת ביטוח, הפרמיה השנתית לא תעלה על מיליון דולר ארה"ב, וכן ועדת הביקורת ודירקטוריון הראל השקעות אישרו את חידוש פוליסת הביטוח וקבעו, כי הפרמיה השנתית הינה בתנאי שוק.

2. החלטה זו תעמוד בתוקף לתקופה של 4 שנים ממועד החידוש הראשון של פוליסת הביטוח על-פי החלטה זו.

עוד נקבע, כי החלטת האסיפה הכללית האמורה של הראל השקעות תהווה החלטת מסגרת, כהגדרתה בתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), התש"ס-2000, המאפשרת את חידוש הביטוח ביחס לדירקטורים ונושאי משרה שהינם בעלי שליטה בהראל השקעות, בהתאם לתנאים המפורטים לעיל. מכוח ההחלטות דלעיל, הווארחה פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה לחברות בקבוצת הראל והינה בתוקף עד ליום 30 בספטמבר 2015.

העלות של פוליסת הביטוח לחברה הינה 56,649 דולר. העלות נקבעה על בסיס מספר הדירקטורים המכהנים בכל חברה, כמות החברות ("הנחה" לתחומי עסקים המנוהלים במספר חברות) ואומדן הסיכון הגלום בכל חברה.

הואיל וההתקשרות מהווה חלק מתנאי העסקתם של הדירקטורים ונושאי המשרה בקבוצת הראל ומבוצעת בין צדדים קשורים, נדרש אישור הדירקטוריון. ההתקשרות אושררה בוועדת הביקורת ובוועדת התגמול של החברה וכן על ידי דירקטוריון החברה ביום 16 במרץ 2015.

ביום 18 ביוני 2015 וביום 22 ביוני 2015, אישרו ועדת התגמול של החברה וכן דירקטוריון החברה, בהתאמה, רכישת רובד נוסף לביטוח דירקטורים ונושאי משרה בסך של 30 מיליוני דולר מעל לסכום הביטוח הקיים והמאושר (שהינו בסך של 150 מיליוני דולר). הרובד הנוסף שאושר הינו לתקופת ביטוח החל מיום 1 במאי 2015 ועד ליום 30 בספטמבר 2015. בנוסף, אישרו ועדת התגמול והדירקטוריון את חידוש פוליסת אחריות דירקטורים ונושאי משרה החל מיום 1 באוקטובר 2015, למשך שנה, כך שסכום הביטוח יעמוד על 180 מיליוני דולר ארה"ב וסכום הפרמיה לא יעלה על 1 מיליוני דולר ארה"ב.

הנימוקים העיקריים של ועדת התגמול והדירקטוריון היו: (א) הפרמיה נקבעה לפי עלות ביטוח המשנה של הראל ביטוח, אליה מועבר הסיכון הביטוחי, ולכן בהגדרה היא משקפת תנאי שוק; (ב) רכישת הפוליסה כאמור הינה

לטובת החברה, שכן היא מצמצמת את החשיפה של החברה בשל כתבי השיפוי שניתנו לדירקטורים ולנושאי המשרה והיא מאפשרת לנושאי המשרה למלא את תפקידם כראוי ולטובת החברה, בהתחשב בסיכונים הכרוכים בכך ובאחריות המוטלת עליהם על פי דין; (ג) הפוליסה, מעניקה כיסוי סביר בנסיבות העניין, בהתחשב בגודלה של החברה, היקפי ותחומי פעילותה ותכניותיה העסקיות; (ד) כיסוי ביטוחי כאמור נעשה במהלך העסקים הרגיל של החברה והינו מקובל בחברות ציבוריות בישראל בכלל ובחברות שעיסוקן בתחומי הביטוח והפיננסים בפרט; (ה) רכישת הפוליסה כאמור תואמת את מדיניות התגמול של החברה; (ו) לעניין זה, אין הצדקה להבחין בין נושאי משרה אשר הינם חלק מבעלי השליטה בחברה לבין יתר נושאי המשרה בחברה, ולפיכך נכון להחיל את פוליסת הביטוח על כל נושאי המשרה בחברה; (ז) ההתקשרות הינה בתנאי שוק ואינה עשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכושה או התחייבויותיה.

הראל גמל והשתלמות בע"מ

תאריך: 22 במרס, 2016

על-ידי:

מישל סיבוני, יו"ר הדירקטוריון
חגית ציטיאט לוין, מנכ"ל

הראל גמל והשתלמות בע"מ

פרק 2

דוח הדירקטוריון

תוכן עניינים

1. מצב עסקי החברה המנהלת, תוצאות פעילותה והונה העצמי.....2
2. היקף הנכסים המנוהלים על ידי החברה המנהלת.....3
3. התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של החברה.....5
4. אירועים החורגים ממהלך העסקים הרגיל של החברה.....9

דו"ח דירקטוריון

הראל גמל והשתלמות בע"מ

דוח הדירקטוריון כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה שקיימת בחברה במועד הדו"ח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה, נכון למועד הדו"ח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על-ידי הופעת מילים כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה", "החברה/הקבוצה סבורה", "צפויה" וכדו', אך ייתכן, כי הופעת מידע צופה פני עתיד יופיע גם בניסוחים אחרים. החברה אינה מתחייבת למסור עדכונים לגבי שינויים שיחולו באשר למידע צופה פני עתיד.

1. מצב עסקי החברה המנהלת, תוצאות פעילותה והונה העצמי

הדוח על המצב הכספי של החברה ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם לכ- 77,916 אלפי ש"ח, לעומת כ- 72,027 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014, גידול של כ- 8%. הגידול נובע בעיקרו מגידול בניירות ערך הסחירים שנובע בחלקו מתזרים מזומנים חיובי.

ההון ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב- 57,159 אלפי ש"ח בהשוואה ל- 46,693 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014, גידול של כ- 22.4%. הגידול בהון נובע מרווח לשנה בסך של 10,649 אלפי ש"ח, אשר קוזז מקיטון ברווח כולל אחר בסך 142 אלפי ש"ח וקיטון בקרן הון שמקורה מרווח בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה, בסך 41 אלפי ש"ח.

נכון ליום 31 בדצמבר 2015, החברה עומדת בדרישות ההון המזערי הנדרש מחברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה, כפי שנקבע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה) התשע"ב- 2012 ובהנחיות הממונה.

בשנת 2015 הסתכמו ההכנסות מדמי ניהול ב- 70,184 אלפי ש"ח בהשוואה ל- 65,925 אלפי ש"ח בשנת 2014, גידול של כ- 6.5%, הגידול בדמי הניהול נובע בעיקר מגידול בנכסים הממוצעים בקופות בבעלות החברה ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות דמי ניהול בתחום קופות גמל לחיסכון, לתגמולים ואישיות לפיצויים היו בסך של 22,598 אלפי ש"ח והיוו כ-32% מסך ההכנסות. הכנסות מדמי ניהול בתחום קרנות השתלמות הסתכמו לסך של 45,435 אלפי ש"ח והיוו כ- 65% מסך הכנסות דמי הניהול. הכנסות מקופות גמל אחרות (מרכזיות לפיצויים ופנסיה תקציבית) הסתכמו לסך של 2,151 אלפי ש"ח, כ- 3% מסך הכנסות דמי ניהול קופות גמל בחברה.

ההכנסות מדמי ניהול מצדדים קשורים כוללות, בין היתר, את המרווח לו זכאית החברה מתוקף הסכם מתן שרותי ניהול לקופות הגמל שהינן בבעלותה של הראל ביטוח. סכום זה מוצג בנטו לאחר קיזוז ההוצאות המיוחדות לשירות כאמור, בסך 573 אלפי ש"ח.

בנוגע לנזילות ומקורות מימון - עיקר הכנסות החברה נובעות מדמי ניהול קופות הגמל.

ביום 1 בינואר 2016 מוזגה חברת הראל עתידית קופות גמל בע"מ (להלן- הראל עתידית) לתוך החברה, בנוסף מוזגו קופות בניהול הראל עתידית לתוך קופות בניהול החברה. לפרטים נוספים ראה סעיף 1.1.4 בדוח תיאור עסקי תאגיד של החברה.

2. היקף הנכסים המנוהלים על ידי החברה המנהלת

2.1. להלן פירוט היקף הנכסים נטו המנוהלים על ידי החברה נכון ליום 31 בדצמבר 2015:

שם הקופה	היקף נכסים (אלפי ש"ח)
הראל קרן השתלמות - מסלול הראל השתלמות כללי	3,160,802
הראל קרן השתלמות - מסלול הראל השתלמות שקלי	256,215
הראל קרן השתלמות - מסלול הראל השתלמות נץ (מנייתי)	288,850
הראל קרן השתלמות - מסלול הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	1,246,111
הראל קרן השתלמות - מסלול הראל השתלמות אג"ח	69,652
הראל עצמה תעוז - מסלול הראל קופת גמל	1,255,205
הראל עצמה תעוז - מסלול הראל עצמה שקלי	124,138
הראל עצמה תעוז - מסלול בז (מנייתי)	132,131
הראל עצמה תעוז - מסלול שחף (עד 10% מניות)	1,668,228
הראל עצמה תעוז - מסלול הראל עצמה אג"ח	42,983
הראל קופה מרכזית לפיצויים	194,235
הראל קרן השתלמות - מסלול הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	44,166
הראל פרופיל אישי למעסיק	176,628
הראל קופה לפנסיה תקציבית	26,454
סה"כ	8,685,798
קופות בבעלות הראל ביטוח שהינן בניהול הראל גמל	
שם הקופה	היקף נכסים (אלפי ש"ח)
הראל עצמה תעוז - מסלול הראל עצמה תעוז	11,961,738
הראל עצמה תעוז - מסלול הראל עצמה שקלי קצר	286,040
הראל עצמה תעוז - מסלול הראל עצמה ללא מניות	288,630
הראל גמל לפיצויים - מסלול מניות	3,708
הראל גמל לפיצויים - מסלול מדד	36,243
הראל גמל לפיצויים - מסלול שקלי	72,685
הראל גמל לפיצויים - מסלול כללי	81,415
סה"כ	12,730,459
סה"כ קופות בבעלות החברה וקופות בבעלות הראל ביטוח	21,416,257

היקף הנכסים המנוהלים ליום 31 בדצמבר 2015 גדל בסך של 358 מיליוני ש"ח, לעומת היקף הנכסים המנוהלים ליום 31 בדצמבר 2014. בקופות שבבעלות החברה חל גידול בהיקף הנכסים שנבע בעיקר מצבירה נטו חיובית בקופות ומתשואה חיובית. בקופות הגמל שבבעלות הראל ביטוח, אשר מנוהלות על ידי החברה, חל קיטון בהיקף הנכסים. עיקר הקיטון נבע מצבירה נטו שלילית שקוזה על ידי תשואה חיובית.

ניתוח התשואה שהשיגו קופות הגמל בשנת הדוח

שם הקופה	תשואה נומינלית ברוטו לשנת 2015 באחוזים
הראל קרן השתלמות - מסלול הראל השתלמות כללי	2.57
הראל קרן השתלמות - מסלול הראל השתלמות שקלי	2.53
הראל קרן השתלמות - מסלול הראל השתלמות נץ (מנייתי)	3.45
הראל קרן השתלמות - מסלול הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	1.92
הראל קרן השתלמות - מסלול הראל השתלמות אג"ח	0.66
הראל עצמה תעוז - מסלול הראל קופת גמל	2.65
הראל עצמה תעוז - מסלול הראל עצמה שקלי	2.60
הראל עצמה תעוז - מסלול בז (מנייתי)	3.55
הראל עצמה תעוז - מסלול שחף (עד 10% מניות)	2.19
הראל עצמה תעוז - מסלול הראל עצמה אג"ח	0.78
הראל קופה מרכזית לפיצויים	1.73
הראל קרן השתלמות - מסלול הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	0.76
הראל פרופיל אישי למעסיק	תשואה אישית לכל מעסיק
הראל קופה לפנסיה תקציבית	1.55
קופות בבעלות הראל ביטוח שהינן בניהול הראל גמל	
הראל עצמה תעוז - מסלול הראל עצמה תעוז	2.54
הראל עצמה תעוז - מסלול הראל עצמה שקלי קצר	0.22
הראל עצמה תעוז - מסלול הראל עצמה ללא מניות	0.52
הראל גמל לפיצויים - מסלול מניות	3.71
הראל גמל לפיצויים - מסלול מדד	(0.24)
הראל גמל לפיצויים - מסלול שקלי	3.09
הראל גמל לפיצויים - מסלול כללי	1.58

התשואה החיובית של מרבית המסלולים נבעה בעיקר מתשואה חיובית קלה בשוקי המניות והאג"ח בארץ, ונכסים לא סחירים כגון נדל"ן והשקעות פרטיות, אשר קוזזו מעט על ידי תשואה שלילית במניות ואג"ח בחו"ל.

3. התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של החברה

ככלל, מתאפיין תחום חיסכון ארוך הטווח במסגרתו פועלת החברה, ברגולציה רבה, והוא מושפע מהחלטות המפקח. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.1 בפרק הראשון - תיאור עסקי החברה.

מגמות והתפתחויות במשק ובשוק ההון

תוצאות הפעילות של חברות הקבוצה, וביניהן החברה, מושפעות באופן מהותי מהתשואות המושגות בשוק ההון ומהמצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם. להלן התייחסות לגורמים המרכזיים בסביבה המקרו-כלכלית, אשר משפיעים על פעילות הקבוצה:

● כללי

על פי הערכות האחרונות הצמיחה העולמית בשנת 2015 עמדה על 3.1%, ירידה לעומת 3.4% ב-2014. גם השנה בלטה השונות בצמיחה בין המדינות המפותחות (עלייה קלה ל-1.9% לעומת 1.8% בשנת 2014) לבין המדינות המתפתחות והשווקים המתעוררים (ירידה ל-4.0% לעומת 4.6% בשנת 2014). בישראל התוצר צמח ב-2.5%, בדומה לצמיחה ב-2014.

ארה"ב: קצב הצמיחה עמד על כ-2.5% בשנת 2015, בדומה לשנה שעברה. לאחר רבעון ראשון חלש, האינדיקטורים הכלכליים המשיכו להשתפר, במיוחד מכיוון שוק התעסוקה, הצריכה הפרטית ושוק הדיור. לעומת זאת, נתוני התעשייה הלכו ונחלשו במהלך 2015, בשל הדולר החזק, הסחר העולמי המתון והירידה החדה במחירי האנרגיה, שהשפיעו לשלילה על ענף זה בכלכלה. בסוף 2015 הבנק המרכזי העלה את הריבית לטווח 0.25%-0.5%.

גוש האירו: האינדיקטורים הכלכליים הצביעו על שיפור בצמיחה בשנת 2015 לכ-1.5%, לעומת צמיחה של 0.9% בשנת 2014. שונות הצמיחה בין מדינות גוש האירו הצטמצמה במהלך 2015 אך נותרה גבוהה. הבנק המרכזי בגוש האירו העצים את המדיניות המוניטרית במהלך 2015 כאשר הגביר והאריך את תקופת ההרחבה הכמותית, והפחית עוד את ריבית הפיקדונות, עד לרמה של (-0.3%).

במדינות מתפתחות ובשווקים המתעוררים הצמיחה האטה בשנת 2015, בעיקר בשל מיתון חד ברוסיה (-3.7%) שנפגעה מהירידה החדה במחיר הנפט, ומיתון חד בברזיל (-3.8%) שנפגעה מהירידה החדה במחירי הסחורות בשילוב אי-יציבות פוליטית עקב שערוריית שחיתות רחבה. בסין הצמיחה גם רשמה האטה קלה ל-6.9% בשנת 2015.

מחירי הסחורות: במהלך המחצית השנייה של 2015 נרשמה ירידה מחודשת במחירי הסחורות (לאחר הירידה החדה במחצית השנייה של 2014), בעיקר במחיר הנפט שהגיע לרמה הנמוכה ביותר מאז 2009. חששות מקצב הצמיחה העולמית ועודפי היצע בחלק מהסחורות תרמו לירידה במחירים.

● התפתחויות במשק הישראלי

הקבוצה פועלת במשק הישראלי, אשר מצבו הכלכלי, הביטחוני והפוליטי משליך על היקף פעילותה בתחומים שונים. שינויים במצב הכלכלי במשק הישראלי עשויים לגרום לשינוי בהיקף הפרמיות וההכנסות האחרות ולשינוי בעלויות התפעול של חברות הקבוצה. לשינוי ברמת התעסוקה במשק הישראלי עשויה להיות השלכה על היקף הפעילות בתחום ביטוח החיים והחיסכון ארוך הטווח.

הצמיחה במהלך הרבעון הרביעי של 2015 עמדה על 3.9% בשיעור שנתי, לאחר צמיחה של 2.4% ברבעון השלישי. הרכב הצמיחה הינו מעודד וכולל גידול חד בצריכה פרטית (7.8%), גידול ביצוא סחורות ושירותים (7.2%) צמיחה בהשקעה בנכסים קבועים (7.6%) ועלייה חדה ביבוא (19.7%). בסיכום שנתי התוצר צמח ב-2.5% ב-2015 כאשר הצריכה הפרטית בלטה השנה בגידול של 4.9%.

- **שוק המניות**

מדד ת"א 100 עלה ב-1.1% במהלך הרבעון הרביעי של 2015 ובסיכום שנתי עלה המדד ב-2.0%, אך תוך כדי תנודתיות גבוהה. מחזור המסחר היומי הממוצע במניות והמירים עמד על 1.4 מיליארד ש"ח בשנת 2015, עלייה של 19% לעומת המחזור הממוצע בשנת 2014.

שוק איגרות החוב

מדד האג"ח הכללי עלה ב-1.8% במהלך 2015. מדד אג"ח הממשלתיות עלה ב-1.6% במהלך 2015. מדד אג"ח הממשלתי השקלי עלה ב-2.8% לעומת ירידה של 0.2% במדד אג"ח הממשלתי הצמוד. מדד אג"ח הקונצרניות עלה ב-2.2% במהלך 2015. מחזור המסחר היומי באג"ח עמד על 4.2 מיליארד ש"ח במהלך 2015, ירידה של 2% לעומת המחזור הממוצע בשנת 2014.

- **קרנות נאמנות**

קרנות הנאמנות רשמו פדיונות נטו של 8.4 מיליארד ש"ח ברבעון הרביעי של 2015 והשלימו פדיונות של 33.7 מיליארד ש"ח ב-2015 כולה, שיא שלילי בתעשיית קרנות הנאמנות. מרבית הפדיונות השנה היו בקרנות הכספיות (26.7 מיליארד ש"ח) בהשפעת ריבית בנק ישראל הנמוכה.

- **מוצרי מדדים**

על פי איגוד תעודות הסל, סך הנכסים המנוהלים עמד בסוף הרבעון 2015 על 103.5 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-12% בהשוואה לסוף שנה 2014 (118.1 מיליארד ש"ח). בלטו לשלילה תעודות הפיקדון שרשמו פדיונות של כ-17.3 מיליארד ש"ח מתחילת השנה, נוכח התשואה השלילית באפיק. מנגד, תעודות הסל המתמחות במניות בחו"ל רשמו גיוסים נטו של 3.7 מיליארד ש"ח במהלך 2015.

- **שוק המט"ח**

השקל התחזק במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2015 ב-0.5% מול הדולר (לרמה של 3.9020 שקל לדולר) ונחלש ב-0.3% יחסית לרמתו בסוף 2014. השקל התחזק ב-3.6% מול האירו במהלך הרבעון הרביעי של 2015 (לרמה של 4.2468 שקל לאירו) והשלים התחזקות של 10.1% במהלך 2015.

- **אינפלציה**

על פי המדד האחרון הידוע, בסוף הרבעון הרביעי של 2015 האינפלציה הסתכמה במהלך 12 המדדים האחרונים (עד נובמבר) במינוס 0.9%, לאחר שירדה ב-0.7% במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2015. בסיכום 2015 האינפלציה עמדה על מינוס 1.0% כאשר במהלך השנה בלטו סעיף התחבורה והתקשורת שגרע 1.05 נקודות אחוז מהמדד, וסעיף הדיור שתרם 0.525 נקודת אחוז למדד.

- **ריבית בנק ישראל**

ריבית בנק ישראל נותרה 0.1% ללא שינוי גם במהלך הרבעון הרביעי של 2015, זאת לאחר שירדה ב-0.15% במהלך הרבעון הראשון של 2015.

- **אירועים לאחר תאריך המאזן**

מחיר חבית נפט בעולם המשיך לרדת והגיע לכ-27 דולר לחבית - רמה הנמוכה ביותר מאז 2003, בעיקר על רקע המשך גידול בהיצע הנפט בעולם. בשבועות לאחר מכן מחיר הנפט חזר לעלות, ונכון לאמצע מרס מחירו גבוה מהרמה שנרשמה בתחילת השנה.

ירידת מחיר הנפט המשיכה להשפיע לשלילה על שווקי המניות בישראל ובעולם, שרשמו ירידות חדות בשבועות הראשונים של 2016 במהלך ינואר 2016 המדדים המובילים בעולם רשמו ירידות מצטברות של כ-10% מתחילת השנה. בשבועות לאחר מכן, מדדי המניות בעולם עלו, ונכון לאמצע מרס, מדד MSCI העולמי ברוטו נמוך רק ב-2% מרמתו בתחילת השנה.

לאור ההתפתחויות הכלכליות במשק ננקטו על ידי החברה הפעולות הבאות בקופות הגמל:

תיאור פעולות החברה	נושא
<p>מדד המחירים לצרכן ירד ב-1.0% בשנת 2015, האינפלציה השלילית נבעה בעיקר מירידה במחירי הסחורות והאנרגיה, ממעורבות ממשלתית (לרבות הורדת המע"מ, ביטול האגרה, הפחתת מחירי החשמל והמים ועוד) וכן כתוצאה מהמשך תחרותיות גבוהה, בעיקר בתחומי התקשורת והקמעונאות. ציפיות האינפלציה המשיכו לרדת גם בשנת 2015, במיוחד בטווח הקצר, אך גם בטווח הארוך. חטיבת ההשקעות ניצלה את הירידה בציפיות האינפלציה לשמירה על מרכיב משמעותי של צמודי מדד, באמצעות אג"ח ממשלתיות, קונצרניות ועסקאות אשראי.</p>	<p>השינוי במדד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית המדד</p>
<p>השקל התחזק בשנת 2015 ב-7% מול סל המטבעות (בעיקר לעומת האירו – השקל התחזק בכ-10%, כאשר לעומת הדולר השינוי היה מזערי). התיסוף לעומת סל המטבעות התרחש למרות הפחתת ריבית בנק ישראל במהלך הרבעון הראשון, רכישות מט"ח ע"י בנק ישראל ותנודתיות גבוהה בשווקים הפיננסיים, ונתמכה בהמשך גידול בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, ירידת מחירי הנפט, ורכישות משמעותיות של חברות טכנולוגיה ישראליות ע"י משקיעים זרים. חשיפת המט"ח בתיקים לא השתנתה באופן משמעותי, לאור ההערכות כי בטווח הארוך הלחצים להמשך התחזקות של השקל יימשכו בשל השפעת הגז הטבעי, הנפקות של חברות ישראליות בחו"ל והשקעות זרות בישראל.</p>	<p>שער החליפין של השקל</p>
<p>בנק ישראל הפחית את הריבית במהלך הרבעון הראשון (ריבית חודש פברואר) של השנה מ-0.25% ל-0.1%. הפחתת הריבית באה על רקע המשך המדיניות המוניטרית המרחיבה של הבנקים המרכזיים בעולם ("מלחמת המטבעות"), בעיקר הבנק המרכזי בגוש האירו, התחזקות השקל, והציפיות האינפלציוניות הנמוכות. עקום התשואות הממשלתי השקלי ירד במהלך השנה, הן בשל הפחתת ריבית בנק ישראל והן בהשפעת ירידת התשואות מקבילה באירופה ובארה"ב, וירידה נוספת בציפיות האינפלציה. במהלך השנה שמרה חטיבת ההשקעות על מח"מ קצר יחסית בתיק הממשלתי בארץ ובאג"ח בחו"ל, ומח"מ ממוצע בינוני בתיק הקונצרני.</p>	<p>התפתחות שעורי ריבית</p>
<p>הגירעון התקציבי בשנת 2015 היה נמוך משמעותית מהתחזית של משרד האוצר בתחילת השנה ועמד על 2.15% מהתוצר, בעיקר בשל ביצוע חסר של סעיפי ההוצאות ("תקציב 1/12" במהלך המחצית הראשונה של השנה עקב הקדמת הבחירות) וגבית מיסים גבוהה מהתחזיות בעיקר בענף הנדל"ן והרכב. בשנת 2016 ובשנת 2017 הגירעון צפוי לגדול, לנוכח התחזית לגידול בהוצאות הממשלה, לרבות עליה בהוצאות שכר לעובדי המדינה, עליה בהוצאות הבטחון וירידה בהכנסות ממע"מ (שהופחת במהלך השנה הנוכחית) וממכירת קרקעות (בשל הטבות "מחיר למשתכן"). מימון הגירעון באמצעות הנפקות ומיחזור החוב הממשלתי בוצעו בתנאי ריבית נוחים יחסית לתקציב המדינה, מגמה שצפויה להימשך גם בשנת 2016.</p>	<p>ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומימונו</p>

תיאור פעולות החברה	נושא
<p>שווקי המניות בעולם היו תנודתיים בשנת 2015, כאשר מדד ה-MSCI העולמי ברוטו נותר כמעט ללא שינוי, מדד S&P500 בארה"ב ירד כ-1%, יפן וגרמניה עלו בכ-9%, ואילו מדד MSCI של השווקים המתעוררים רשם ירידות חדות של 15% על רקע ירידת מחירי הנפט והסחורות, והחשש מהאטה בצמיחה בסין. שוק המניות בישראל (מדד ת"א 100) עלה בכ-2% במהלך השנה, כאשר מדד מניות היתר עלה בכ-26% במהלך השנה. לנוכח התמחור הסביר של שווקי המניות (באופן יחסי לאפיקים האחרים) שמרה החברה על רמת החשיפה למניות במרבית המסלולים. מרכיב החשיפה לחו"ל בתיק המניות קטן מעט, לסביבות 60% מסך החשיפה למניות.</p>	שוק המניות
<p>מרווחי האשראי על אגרות החוב הקונצרניות עלו מעט במהלך השנה, בעיקר בשל פדיונות בקרנות הנאמנות (לעומת גיוס בהיקפים גבוהים בשנה קודמת), ריבוי הנפקות במהלך השנה ופתיחת מרווחים באג"ח בחו"ל. במהלך השנה בוצעו השקעות בהיקפים גבוהים במוצרי חוב חברים – בעיקר בעסקאות אשראי לא סחיר, וכן באגרות חוב קונצרניות (בעיקר בהנפקות), ובאג"ח בחו"ל, תוך הקפדה על בחינת הסיכון והתשואה, מגבלות החשיפה לתאגיד, לקבוצת תאגידים ולקבוצות דירוג ומגבלות נוספות אשר אושרו בדירקטוריון החברה.</p>	אג"ח קונצרני ומוצרי חוב
<p>החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידינו וניירות שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.</p>	מוצרי מדדים
<p>החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות ההשקעה, לניהול יעיל של החשיפות בחו"ל ללא חשיפת המטבע, ללא פעילות באסטרטגיות או לקיחת פוזיציות על כיווני השוק או סטיות התקן.</p>	נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים
<p>במהלך השנה, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים למציאת השקעות ישירות באשראי, תשתיות, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה.</p>	השקעות בנכסים אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות

4. אירועים החורגים ממהלך העסקים הרגיל של החברה

לעניין מיזוג הראל עתידית קופות גמל בע"מ לתוך החברה מיום 1 בינואר 2016, ראה סעיף 1.1.3 בדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה.

לעניין מינוי דודי לייזנר למנכ"ל החברה, ראה סעיף 1.1.6 בדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה.

דירקטוריון החברה מודה לעובדי החברה והנהלתה על המסירות והתרומה לפעילותה של החברה.

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

חגית ציטיאט-לוין
מנכ"ל

תאריך: 22 במרס, 2016

הצהרה (Certification)

אני, חגית ציטיאט-לוי, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן: "החברה המנהלת") לשנת 2015 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה המנהלת למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של החברה המנהלת; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה המנהלת, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה המנהלת והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי; וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של החברה המנהלת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

חגית ציטיאט-לוי, מנכ"ל

22 במרס, 2016

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (Certification)

אני, רם גבל, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן: "החברה המנהלת") לשנת 2015 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה המנהלת למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של החברה המנהלת; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה המנהלת, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה המנהלת והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי; וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של החברה המנהלת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן: "החברה המנהלת") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של החברה המנהלת תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה המנהלת לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות הממונה על שוק ההון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה המנהלת בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2015, הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יו"ר הדירקטוריון : מישל סיבוני

מנכ"ל: חגית ציטיאט-לוין

סמנכ"ל כספים : רם גבל

תאריך אישור הדוח : 22 במרס 2016

הראל גמל והשתלמות בע"מ

**דוחות כספיים
ליום 31 בדצמבר 2015**

תוכן העניינים

עמוד

דוח רואי החשבון המבקרים

2

דוח רואי החשבון המבקרים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

3

דוחות כספיים

דוחות על המצב הכספי

4

דוחות רווח והפסד

5

דוחות על הרווח הכולל

6

דוחות על השינויים בהון

7

דוחות על תזרימי המזומנים

9

ביאורים לדוחות הכספיים

10

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הראל גמל והשתלמות בע"מ

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן - החברה) לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התש"ל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ואת תוצאות פעולותיה, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלה לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 22 במרס 2016 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 22א' לדוחות הכספיים בדבר התחייבויות תלויות.

סומך חייקין
רואי חשבון

22 במרס 2016

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הראל גמל והשתלמות בע"מ בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן- "החברה") ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן: "COSO"). הדירקטוריון וההנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח בינלאומי (International Financial Reporting Standards), ובהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר. בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאתם מרשותה); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (International Financial Reporting Standards), ובהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון וההנהלה של החברה; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשובה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של החברה לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה בהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 והדוח שלנו, מיום 22 במרס 2016, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפניית תשומת לב בדבר התחייבויות תלויות.

סומך חייקין
רואי חשבון

22 במרס 2016

2014	2015	ביאור	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
-	142	11	נכסים
7,617	9,018	6	נכסי מיסים נדחים
469	332	12	הוצאות רכישה נדחות
22,440	20,664	7	נכסים בגין הטבות לעובדים
		8	חייבים ויתרות חובה
29,480	44,214		השקעות פיננסיות
			נכסי חוב סחירים
12,021	3,546	9	מזומנים ושווי מזומנים
<u>72,027</u>	<u>77,916</u>		סך כל הנכסים
		10	הון
1,075	1,075		הון מניות
695	654		קרנות הון
44,923	55,430		עודפים
46,693	57,159		סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה
<u>46,693</u>	<u>57,159</u>		סך כל ההון
			התחייבויות
19	-	11	התחייבויות בגין מסים נדחים
953	698	12	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
1,529	500		התחייבויות בגין מסים שוטפים
22,833	19,559	13	זכאים ויתרות זכות
25,334	20,757		סך כל ההתחייבויות
<u>72,027</u>	<u>77,916</u>		סך כל ההון וההתחייבויות

רם גבל
סמנכ"ל כספים

חגית ציטיאט לוין
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 22 במרס 2016

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

2013	2014	2015	ביאור	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
56,971	65,925	70,184	(ב) 14	הכנסות
107,490	113,724	101,998	(ג) 14	דמי ניהול מקופות גמל
<u>(107,490)</u>	<u>(113,724)</u>	<u>(101,998)</u>		דמי ניהול מקופות גמל המנוהלות באמצעות הסכם ניהול
56,971	65,925	70,184		בניכוי סכומים שהועברו להראל ביטוח
1,821	811	160	16	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
8,713	10,750	12,125	17	הכנסות דמי ניהול מצדדים קשורים
62	499	561		דמי טיפול - הקמת הלוואות
<u>67,567</u>	<u>77,985</u>	<u>83,030</u>		סך כל ההכנסות
28,791	33,425	34,357	18	הוצאות
26,417	28,910	31,457	19	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
75	57	65		הנהלה וכלליות
<u>55,283</u>	<u>62,392</u>	<u>65,879</u>		מימון
12,284	15,593	17,151		סך כל ההוצאות
<u>(4,292)</u>	<u>(5,874)</u>	<u>(6,502)</u>	11	רווח לפני מסים על הכנסה
7,992	9,719	10,649		מסים על הכנסה
				רווח לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

2013	2014	2015	ביאור
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
7,992	9,719	10,649	רווח לשנה
			רווח (הפסד) כולל אחר לשנה :
			פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
22	572	11	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(612)	(395)	(85)	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
195	(66)	33	11 מסים על הכנסה בגין פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
(395)	111	(41)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל האחר לשנה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
80	489	(231)	פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
(30)	(185)	89	רווח (הפסד) אקטוארי מתוכנית הטבה מוגדרת
50	304	(142)	מסים על הכנסה בגין פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
(345)	415	(183)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל האחר לשנה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
7,647	10,134	10,466	סך כל הרווח הכולל לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

סך הכל הון אלפי ש"ח	יתרת עודפים אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים זמינים		
		למכירה אלפי ש"ח	הון מניות אלפי ש"ח	
46,693	44,923	695	1,075	יתרה ליום 1 בינואר 2015
10,649	10,649	-	-	רווח לשנה
11	-	11	-	רכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר לשנה: שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(85)	-	(85)	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(231)	(231)	-	-	מדידה מחדש של תוכנית הטבה מוגדרת
122	89	33	-	מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של רווח כולל אחר
(183)	(142)	(41)	-	סה"כ הפסד כולל אחר לשנה, נטו ממס
57,159	55,430	654	1,075	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

סך הכל הון אלפי ש"ח	יתרת עודפים אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים זמינים		
		למכירה אלפי ש"ח	הון מניות אלפי ש"ח	
28,912	26,858	979	1,075	יתרה ליום 1 בינואר 2013
7,992	7,992	-	-	רווח לשנה
				רכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר לשנה:
22	-	22	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(612)	-	(612)	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
80	80	-	-	רווחים אקטואריים מתוכנית הטבה מוגדרת לעובדים
165	(30)	195	-	מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של רווח כולל אחר
(345)	50	(395)	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לשנה, נטו ממס
36,559	34,900	584	1,075	יתרה ליום 31 בדצמבר 2013
9,719	9,719	-	-	רווח לשנה
				רכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר לשנה:
572	-	572	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(395)	-	(395)	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
489	489	-	-	רווחים אקטואריים מתוכנית הטבה מוגדרת לעובדים
(251)	(185)	(66)	-	מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של רווח כולל אחר
415	304	111	-	סה"כ רווח כולל אחר לשנה, נטו ממס
46,693	44,923	695	1,075	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

2013	2014	2015	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
7,992	9,719	10,649	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
			רווח לשנה
			פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים:
			רווחים נטו מהשקעות פיננסיות:
(1,637)	(713)	(144)	נכסי חוב סחירים
(2,035)	(2,165)	(1,401)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
4,292	5,874	6,502	הוצאות מיסים על הכנסה
620	2,996	4,957	
			שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:
167	(496)	1,776	שינוי בחייבים ויתרות חובה
(1,716)	2,083	(3,274)	שינוי בזכאים ויתרות זכות
(203)	500	(349)	שינוי בהתחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
(1,752)	2,087	(1,847)	
			מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה:
(4,976)	(4,985)	(7,574)	מסים ששולמו
2	-	4	מסים שהתקבלו
(4,974)	(4,985)	(7,570)	
1,886	9,817	6,189	מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת
			תזרימי מזומנים מפעילות השקעה
874	616	680	ריבית שהתקבלה
(1,358)	(1,740)	(15,344)	רכישות, נטו של השקעות פיננסיות
(484)	(1,124)	(14,664)	מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
1,402	8,693	(8,475)	עלייה (ירידה) נטו במזומנים ושווי מזומנים
1,926	3,328	12,021	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
3,328	12,021	3,546	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. היישות המדווחת

(1) הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן - "החברה") הינה חברה תושבת ישראל, אשר התאגדה בישראל, וכתובתה הרשמית היא אבא הלל סילבר 3, רמת גן. החברה הינה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן - "הראל השקעות" או "חברה אם סופית"), בהיותה מוחזקת ב-100% בידי הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח"), חברה בבעלות מלאה של הראל השקעות.

(2) נכון ליום 31 בדצמבר 2015, ניהלה החברה שש קופות גמל במסגרתן עשרים ושלוש מסלולים, כמפורט להלן:

- הראל השתלמות מסלולית:
 - הראל השתלמות כללי.
 - הראל השתלמות שקלי.
 - הראל השתלמות נץ (מנייתי) (להלן - "הראל נץ").
 - הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות) (להלן - "הראל שלדג").
 - הראל השתלמות אג"ח.
 - הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות) (להלן - "הראל השתלמות ניבה").
- הראל פרופיל אישי למעסיק.
- הראל קופה לפנסיה תקציבית.
- הראל קופה מרכזית לפיצויים.
- הראל עצמה תעוז מסלולית:
 - הראל עצמה תעוז^(*).
 - הראל עצמה שקלי קצר^(*).
 - הראל עצמה ללא מניות^(*).
 - הראל קופת גמל.
 - הראל עצמה שקלי.
 - הראל גמל בז (מנייתי) (להלן - "הראל בז").
 - הראל גמל שחף (עד 10% מניות) (להלן - "הראל שחף").
 - הראל עצמה אג"ח.
- הראל גמל לפיצויים מסלולית^(*):
 - הראל גמל לפיצויים - מסלול מדד.
 - הראל גמל לפיצויים - מסלול מניות.
 - הראל גמל לפיצויים - מסלול שקלי.
 - הראל גמל לפיצויים - מסלול כללי.
- הראל גמל IRA (קופה לא פעילה).
- הראל השתלמות IRA (קופה לא פעילה).

(*) מנוהל על ידי החברה עבור הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח").

(3) לנכסי קופות הגמל (להלן - "הנכסים") ולהכנסות מאותם נכסים לא ניתן ביטוי בדוחות הכספיים של החברה מאחר ולחברה אין חלק בנכסים, בהכנסות ובהוצאות של קופות הגמל.

ביאור 1 - כללי (המשך)

ב. אירועים מהותיים בתקופת הדיווח

(1) שינויים מבניים בחברה ובקופות

ביום 28 ביוני 2015 התקבל אישור של דירקטוריון החברה ודירקטוריון הראל עתידית קופות גמל בע"מ (להלן - "הראל עתידית") למיזוגה של הראל עתידית לתוך החברה תוך חיסולה ללא פירוק.

במסגרת מיזוג החברות מוזגו קופות הגמל בהתאם לפירוט להלן:

- הראל גילעד גמל, קופה בניהול הראל עתידית, מוזגה, מיזוג טכני, לתוך הראל עצמה תעוז ומנוהלת על ידי החברה.
- הראל גילעד השתלמות, קופה בניהול הראל עתידית, מוזגה, מיזוג טכני, לתוך הראל השתלמות ומנוהלת על ידי החברה.
- הראל - דקל קופה לדמי מחלה, קופה בניהול הראל עתידית, מנוהלת על ידי החברה.

המיזוג נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2016.

בנוסף למיזוג החברות כאמור ביצעה החברה מיזוג בקופות המרכזיות לפיצויים שלה כך שהראל גמל לפיצויים על כל מסלוליה מוזגה, מיזוג טכני, לתוך הראל קופה מרכזית לפיצויים. המיזוגים כאמור נכנסו לתוקף ביום 1 ינואר 2016.

(2) הקמת קופת גמל בניהול אישי וקרן השתלמות בניהול אישי (IRA)

ביום 14 בינואר 2015 אישר הממונה לחברה הקמת קופת גמל בניהול אישי והקמת קרן השתלמות בניהול אישי. בקופת גמל בניהול אישי מנוהלים כספים של עמיתים עצמאיים, שניתן למשוך אותם כדין (לפי תקנה 38(א)2 או 38(א)6) לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964, או כספים שהופקדו בהתאם להכנסה לפי סעיף 2(2) לפקודת מס הכנסה). כל הכספים המופקדים בקופת הגמל בניהול אישי ובקרן השתלמות בניהול אישי, מושקעים לפי הנחיותיו של העמית או באמצעות מנהל תיקים שמונה על-ידו. עד מועד פרסום הדוחות, טרם הופקדו קופות כאמור.

ג. מיזוגים בתקופת דיווח קודמות

- ביום 23 בספטמבר 2014 מוזג מסלול מט"ח בקופת הראל גמל לפיצויים מסלולית, לתוך מסלול מדד.
- ביום 1 ביולי 2013 נכנס לתוקפו מיזוג טכני של קרן ההשתלמות הראל השתלמות ניבה לתוך קרן ההשתלמות הראל השתלמות מסלולית. המיזוג בוצע בהתאם לבקשה לאישור ביצוע מיזוג טכני מיום 13 בינואר 2013 אשר אושרה על ידי הממונה ביום 20 בפברואר 2013. תקנון קרן ההשתלמות הראל השתלמות מסלולית שונה בהתאם.
- ביום 14 באפריל 2013 הוגשו בקשות להעברת ניהול מרצון ולביצוע מיזוג טכני ביחס לקופת הגמל הראל ניב אשר אושרו על ידי הממונה ביום 18 ביוני 2013. בהתאם לבקשות כאמור, הועברה קופת הגמל הראל ניב, ביום 1 ביולי 2013, מניהולה של החברה, לניהולה של החברה המנהלת הראל עתידית קופות גמל בע"מ ומוזגה לתוך קופת הגמל הראל גילעד גמל, כמסלול השקעה נפרד. במסגרת תיקון תקנון של קופת הגמל הראל גילעד גמל, שונה שמו של מסלול ההשקעה להראל גילעד גמל ניב (עד 10% מניות) (להלן - הראל גילעד גמל ניב). לאור האמור לעיל, בוטל ההסכם בין הראל ביטוח לבין החברה בדבר ניהול הקופה.

העברת הזכויות התבצעה בדרך של העברת נכסים וכתוצאה מהמיזוגים האמורים לעיל לא היתה פגיעה בעמיתית הקופות המתמזגות, למעט שינוי במח"מ הנכסים, ולא נוצרו נכסים או רווחים לחברה המנהלת.

ד. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

	(1) <u>החברה או החברה המנהלת</u> - הראל גמל והשתלמות בע"מ.
	(2) <u>החברה האם</u> - הראל חברה לביטוח בע"מ.
	(3) <u>החברה האם הסופית</u> - הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.
	(4) <u>קבוצת הראל או הקבוצה</u> - הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ והחברות המוחזקות על ידה.
	(5) <u>צד קשור</u> - כמשמעותו בתקן חשבונאות בינלאומי (2009) 24 בדבר צדדים קשורים.
	(6) <u>בעלי עניין</u> - כמשמעותם בפסקה (1) להגדרת "בעל עניין" בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968.

ביאור 1 – כללי

ד. הגדרות (המשך)

- (7) תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - IFRS) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS) לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.
- (8) אגף שוק ההון - ביטוח וחסכון במשרד האוצר.
- (9) הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.
- (10) מדד - מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביאור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים

א. הצהרה על עמידה בתקני דיווח כספי בינלאומיים

הדוחות הכספיים הוכנו על ידי החברה בהתאם להנחיות הממונה ובהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - "IFRS").

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה ביום 22 במרס 2016.

ב. מטבע פעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח, שהינו מטבע הפעילות של החברה, ומעוגלים לאלף הקרוב. השקל הינו המטבע המייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועלת החברה.

ג. בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות הבאים:

- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה;
- נכסי והתחייבויות מסים נדחים;
- הפרשות;
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים;

למידע נוסף בדבר אופן המדידה של נכסים והתחייבויות אלו ראה ביאור 3, בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית.

ערכם של חלק מהנכסים הלא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, היות ועד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל ככלכלה היפר-אינפלציונית.

ד. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם ל-IFRS, נדרשת הנהלת החברה להשתמש בשיקול דעת בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של החברה, נדרשה הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

להלן מידע בדבר האומדנים הקריטיים שחושבו על ידי החברה ואשר שינוי מהותי בהם עשוי לשנות את ערכם של נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים בשנת הדיווח הבאה:

(1) שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן - השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי גילוי בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון מתבססים על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושיעורי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.

ליום 31 בדצמבר 2015, החברה אינה מחזיקה בנכסי חוב שאינם סחירים שהאמור לעיל חל לגביהם.

ביאור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך)**ד. שימוש באומדנים ושיקול דעת (המשך)**

(2) התחייבויות תלויות - כנגד החברה תלויות ועומדות תביעות משפטיות מעת לעת. בהערכות סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו כנגד החברה, הסתמכה החברה על חוות דעת יועציה המשפטיים. הערכות אלה של היועצים המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים וזאת מאחר שתוצאות התביעות שתקבענה בבתי המשפט עלולות להיות שונות מההערכות.

(3) קביעת ברות השבה ומספר שנות הפחתה של הוצאות רכישה נדחות - ברות ההשבה של הוצאות רכישה נדחות ומספר שנות הפחתה, כאמור בביאור ד3, נבחנות אחת לשנה על בסיס תיק הגמל בכללותו.

ה. ניהול הון - מטרות, נהלים ותהליכים

מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה כדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה, עמידה בכל התחייבויותיה לגורמים אחרים, כגון: נותני אשראי ועובדי החברה, וכן על מנת לתמוך בהתפתחות עסקית עתידית. הדירקטוריון מפקח על קיום הון עצמי מזערי הנדרש על פי הנחיות הממונה (ראה ביאור 10 בדבר דרישות ההון של החברה), הנדרש לפעילותה השוטפת של החברה, לרבות רווחיות החברה. לצורך כך, קבע הדירקטוריון כללים לאופן השקעת הנכסים הנזילים של ההון העצמי של החברה ומפקח על פעילותה השוטפת של ההנהלה.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית

כללי המדיניות החשבונאית המופרטים להלן יישמו בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות אלה.

א. מכשירים פיננסיים**(1) נכסים פיננסיים שאינם נגזרים****הכרה לראשונה בנכסים פיננסיים**

החברה מכירה לראשונה בחיובים במועד היווצרותם. יתר הנכסים הפיננסיים הנרכשים בדרך הרגילה (regular way purchase), מוכרים לראשונה במועד קשירת העסקה (trade date) בו החברה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר, משמע, המועד בו התחייבה החברה לקנות או למכור את הנכס. נכסים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים השקעות במכשירי חוב, חייבים אחרים ומזומנים ושווי מזומנים.

גרעת נכסים פיננסיים

נכסים פיננסיים נגרעים כאשר הזכויות החוזיות של החברה לתזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי פוקעות, או כאשר החברה מעבירה את הזכויות לקבל את תזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי בעסקה בה כל הסיכונים וההטבות מהבעלות על הנכס הפיננסי עוברים למעשה.

כל זכות בנכסים פיננסיים שהועברו אשר נוצרה או נשמרה על ידי החברה מוכרת בנפרד כנכס או התחייבות. מכירות נכסים פיננסיים הנעשות בדרך הרגילה (regular way sale), מוכרות במועד קשירת העסקה (date trade), משמע, במועד בו התחייבה החברה למכור את הנכס.

לעניין קיזוז נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות ראה סעיף 3 להלן.

החברה מסווגת נכסים פיננסיים בקבוצות כלהלן:**הלוואות וחיובים**

הלוואות וחיובים הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים בעלי תשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינם נסחרים בשוק פעיל. נכסים אלו מוכרים לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, נמדדים בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית, בניכוי הפסדים לירידת ערך.

הלוואות וחיובים כוללים מזומנים ושווי מזומנים וחיובים אחרים. מזומנים ושווי מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מיידי ופיקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר אשר משך הזמן ממועד ההפקדה המקורי ועד למועד הפדיון הינו עד 3 חודשים, ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי.

נכסים פיננסיים זמינים למכירה

נכסים פיננסיים זמינים למכירה הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים אשר יועדו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה או אשר לא סווגו לאף אחת מהקטגוריות האחרות. השקעות החברה במכשירי חוב, מסווגות כנכסים פיננסיים זמינים למכירה. במועד ההכרה לראשונה נכסים פיננסיים זמינים למכירה מוכרים בשווי הוגן בתוספת כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. בתקופות עוקבות נמדדות השקעות אלה בשווי הוגן, כאשר השינויים בהן, פרט להפסדים מירידת ערך, לרווחים או הפסדים משינויים בשער החליפין ולצבירת הריבית האפקטיבית, נזקפים ישירות לרווח כולל אחר ומוצגים בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה. כאשר ההשקעה נגרעת, הרווחים או הפסדים שנצברו בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מועברים לרווח והפסד.

(2) התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים

התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים כוללות זכאים. התחייבויות פיננסיות מוכרות לראשונה במועד קשירת העסקה (trade date) בו החברה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר. התחייבויות פיננסיות נגרעות כאשר מחויבות החברה, כמפורט בהסכם, פוקעת או כאשר היא סולקה או בוטלה.

התחייבויות פיננסיות מוכרות לראשונה בשווי הוגן בתוספת כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, התחייבויות פיננסיות נמדדות בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית. התחייבויות פיננסיות נגרעות כאשר מחויבות החברה, כמפורט בהסכם, פוקעת, או כאשר היא סולקה או בוטלה.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)**א. מכשירים פיננסיים (המשך)****(3) קיזוז מכשירים פיננסיים**

נכס פיננסי והתחייבות פיננסית מקוזזים והסכומים מוצגים בנטו בדוח על המצב הכספי כאשר לחברה קיימת באופן מיידי (currently) זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקזז את הסכומים שהוכרו וכן כוונה לסלק את הנכס וההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בו-זמנית.

ב. הון מניות

מניות רגילות מסווגות כהון. עלויות תוספתיות המתייחסות ישירות להנפקת מניות רגילות מוצגות כהפחתה מההון.

ג. ירידת ערך**ראיות לירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה**

הפסד מירידת ערך של נכס פיננסי המסווג כזמין למכירה מחושב בהתבסס על השווי ההוגן הנוכחי שלו. ירידה משמעותית או מתמשכת בשווי ההוגן מתחת לעלות המקורית הינה ראייה אובייקטיבית לירידת ערך.

בהתאם למדיניות החברה, ירידת ערך של למעלה מ- 20% מתחת לעלות המקורית של המכשיר, או ירידת ערך מתחת לעלות המקורית הנמשכת למעלה מתשעה חודשים, נחשבת ירידה משמעותית או מתמשכת בהתאמה.

טיפול בהפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה

הפסדים מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מוכרים על ידי העברת ההפסד המצטבר שנוקף לקרן הון בגין נכסים זמינים למכירה, לרווח והפסד. ההפסד המצטבר אשר נגרע מהרווח הכולל האחר והוכר ברווח והפסד הינו ההפרש בין עלות הרכישה בניכוי החזרי קרן והפחתות, לבין השווי ההוגן הנוכחי בניכוי ירידות ערך אשר הוכרו בעבר דרך רווח והפסד. שינויים בהפרשה לירידת ערך כתוצאה מיישום שיטת הריבית האפקטיבית מוצגים כמרכיב של רווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון.

ביטול הפסד מירידת ערך

הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחסו באופן אובייקטיבי לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד מירידת הערך. ביטול הפסד מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים הנמדדים לפי עלות מופחתת ובגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי חוב, נוקף לרווח והפסד. בנוסף, בגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי חוב, במידה ולא קיימת עוד ראייה אובייקטיבית לירידת ערך, ההפסד מירידת ערך מבוטל במלואו ונוקף לרווח והפסד וההפרש המצטבר הנוכחי (ההפרש שבין השווי ההוגן והעלות) מוכר בהון ברווח כולל אחר.

ד. הוצאות רכישה נדחות בגין צרוף עמיתים לקופות הגמל וקרנות השתלמות

הוצאות רכישה תוספתיות (עמלות לסוכנים, מפקחי רכישה וסוכני שיווק) המיוחסות במישרין לצרוף עמיתים לקופות הגמל וקרנות השתלמות, נרשמות כהוצאות רכישה נדחות (DAC) אם ניתן לזהותן בנפרד ולמדוד אותן באופן מהימן ואם השבתן צפויה.

החל משנת 2011 החלה החברה לרשום הוצאות רכישה נדחות (DAC). הוצאות אלו מופחתות בשיעורים שנתיים שווים על פני התקופה בה תפיק החברה הכנסות מהעמיתים שצורפו. בתקופות קודמות לשנת 2011, סכומן של הוצאות רכישה תוספתיות כאמור היה זניח.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. הטבות לעובדים

(1) הטבות לאחר סיום העסקה

בחברה קיימות מספר תכניות הטבה לאחר העסקה. התכניות ממומנות בדרך כלל על ידי הפקדות לחברות ביטוח וקרנות פנסיה, והן מסווגות כתכניות הפקדה מוגדרת וכן כתכניות הטבה מוגדרת.

(א) תכניות להפקדה מוגדרת

תכנית להפקדה מוגדרת הינה תוכנית לאחר סיום העסקה שלפיה החברה משלמת תשלומים קבועים לישות נפרדת מבלי שתהיה לה מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים. מחויבויות החברה להפקיד בתכנית הפקדה מוגדרת, נזקפות כהוצאה לרווח והפסד בתקופות שבמהלכן סיפקו העובדים שירותים קשורים. התחייבויות להפקיד בתכנית הפקדה מוגדרת אשר עומדות לתשלום תוך יותר מ- 12 חודשים מתום התקופה בה העובדים סיפקו את השירות, מוכרות לפי ערכן הנוכחי.

(ב) תכניות להטבה מוגדרת

תוכנית להטבה מוגדרת הינה תוכנית הטבה לאחר סיום העסקה שאינה תוכנית להפקדה מוגדרת. מחויבות נטו של החברה, המתייחסת לתכנית הטבה מוגדרת בגין הטבות לאחר סיום העסקה, מחושבת לגבי כל תכנית בנפרד על ידי אומדן הסכום העתידי של ההטבה שתגיע לעובד בתמורה לשירותיו, בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. הטבה זו מוצגת לפי ערך נוכחי בניכוי השווי ההוגן של נכסי התכנית. החברה קובעת את הריבית נטו על ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת על ידי הכפלת ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת בשיעור ההיוון ששימש למדידת המחויבות בגין הטבה מוגדרת, כפי ששניהם נקבעו בתחילת תקופת הדיווח השנתית.

שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות באיכות גבוהה שהמטבע שלהן הינו שקל ומועד פירעון דומה לתנאי המחויבות של הקבוצה. החישובים נערכים מידי שנה על ידי אקטואר מוסמך לפי שיטת יחידת הזכאות החזויה.

כאשר לפי תוצאות החישובים נוצר נכס נטו לחברה, מוכר נכס עד לסכום נטו של הערך הנוכחי של הטבות כלכליות הזמינות בצורה של החזר מהתוכנית או הקטנה בהפקדות עתידיות לתוכנית. הטבה כלכלית בצורת החזרים או הקטנת הפקדות עתידיות תחשב זמינה כאשר ניתן לממשה במהלך חייה התוכנית או לאחר סילוק המחויבות. בחישוב זה יובאו בחשבון דרישות הפקדה מזעריות באם רלוונטיות לתוכנית.

כמו כן כאשר קיימת חובה, במסגרת דרישת הפקדה מזערית, לתשלום סכומים נוספים ביחס לשירותים שניתנו בעבר, מכירה החברה במחויבות נוספת (הגדלת התחייבות נטו או הקטנת נכס נטו), במידה בה סכומים כאמור לא יהיו זמינים כהטבה כלכלית בצורה של החזר מהתוכנית או הקטנה בהפקדות עתידיות.

מדידה מחדש של ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת כוללת רווחים והפסדים אקטואריים, תשואה על נכסי תוכנית (למעט ריבית), וכן שינוי כלשהו בהשפעה על תקרת הנכסים (ככל שרלוונטי, למעט ריבית). מדידות מחדש נזקפות מיידית, דרך רווח כולל אחר ישירות לעודפים. עלויות ריבית בגין מחויבויות להטבה מוגדרת והכנסות ריבית בגין נכסי התכנית שנזקפו לרווח והפסד, מוצגות בסעיף שכר עבודה במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות.

כאשר חל שיפור או צמצום בהטבות שמעניקה החברה לעובדים, אותו חלק מההטבות המוגדרות המתייחס לשירותי עבר של העובדים, הרווח/ההפסד מהצמצום, מוכרים מיידית ברווח/הפסד כאשר מתרחש התיקון/הצמצום של התוכנית.

החברה מכירה ברווח או בהפסד מסילוק לתוכנית להטבה מוגדרת כאשר הסילוק מתרחש. רווחים או הפסדים כאמור הינם ההפרש בין החלק המסולק מתוך הערך הנוכחי של המחויבות להטבה מוגדרת במועד הסילוק לבין מחיר הסילוק לרבות נכסי התוכנית שהועברו.

לחברה קיימות פוליסות ביטוחי מנהלים אשר הוצאו לפני שנת 2004 ולפי תנאי הפוליסות יתרת הרווח הריאלי שהצטבר על רכיב הפיצויים תשולם לעובד במועד פרישתו. בגין פוליסות כאמור, נכסי התוכנית כוללים הן את יתרת רכיב הפיצויים והן את יתרת הרווח הריאלי שהצטבר (במידה שהצטבר) על הפקדות לפיצויים עד למועד הדיווח ומוצגים בשווי הוגן.

נכסי תוכנית אלה משמשים לתוכנית הטבה מוגדרת הכוללת שני רכיבי התחייבות: רכיב תוכנית הטבה מוגדרת בגין הפיצויים, המחושבת באופן אקטוארי כאמור לעיל, ורכיב נוסף שהינו המחויבות לתשלום של יתרת הרווח הריאלי שהצטבר (במידה שהצטבר) במועד פרישת העובד. רכיב זה נמדד בגובה יתרת הרווח הריאלי שהצטבר בפועל למועד הדיווח.

החברה מקזזת נכס המתייחס לתכנית הטבה אחת מול התחייבות המתייחסת לתכנית אחרת רק כאשר יש זכות לאכיפה משפטית להשתמש בעודף התכנית האחת כדי לסלק מחויבות בגין התוכנית האחרת, וכן יש כוונה לסלק את המחויבות על בסיס נטו או לממש את העודף בתכנית אחת ולסלק את המחויבות שלה בגין התוכנית האחרת בו זמנית.

פוליסות ביטוח בגין סיום יחסי עובד-מעביד, שהונפקו על ידי צד קשור, אינן מהוות נכסי תוכנית ומוצגות כנכס נפרד.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)**ה. הטבות לעובדים (המשך)****(2) הטבות אחרות לעובדים לטווח ארוך**

המחויבות נטו של החברה בגין הטבות לעובדים לטווח ארוך, שאינן מתייחסות לתכניות הטבה לאחר סיום העסקה, היא בגין סכום ההטבה העתידית המגיעה לעובדים בגין שירותים שהוענקו בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. סכום הטבות אלו מהווה לערכו הנוכחי ומנוכה ממנו השווי ההוגן של נכסים המתייחסים למחויבות זו. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות באיכות גבוהה שהמטבע שלהן הינו שקל ומועד פירעון דומה לתנאי המחויבויות של החברה. החישוב נעשה לפי שיטת יחידת הזכאות החזויה. רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים ישירות לרווח והפסד בתקופה בה הם נוצרו.

(3) הטבות בגין פיטורין

פיצויי פיטורין לעובדים מוכרים כהוצאה כאשר החברה התחייבה באופן מובהק, ללא אפשרות ממשית לביטול, לפיטורי עובדים לפני הגיעם למועד הפרישה המקובל על פי תכנית פורמאלית מפורטת. הטבות הניתנות לעובדים בפרישה מרצון נזקפות כאשר החברה הציעה לעובדים תכנית המעודדת פרישה מרצון, צפוי שההצעה תתקבל וניתן לאמוד באופן מהימן את מספר הנענים להצעה. אם ההטבות עומדות לתשלום לאחר יותר מ-12 חודשים מסוף תקופת הדיווח, הן מהוונות לערכן הנוכחי. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב ממשלתיות שהמטבע שלהן ומועד הפירעון שלהן דומים לתנאי המחויבות של החברה.

(4) הטבות עובד לטווח קצר

מחויבויות בגין הטבות לעובדים לזמן קצר נמדדות על בסיס לא מהוון, וההוצאה נזקפת בעת שניתן השירות המתייחס או במקרה של היעדרויות שאינן נצברות (כמו חופשת לידה) - בעת ההיעדרות בפועל.

הפרשה בגין הטבות לעובדים לטווח קצר בגין בונוס במזומן או תכנית השתתפות ברווחים, מוכרת בסכום הצפוי להיות משולם כאשר לחברה יש מחויבות נוכחית משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד בעבר וניתן לאמוד באופן מהימן את המחויבות.

הטבות לעובדים בגין מענק אי תחרות מוכרות לאורך תקופת אי התחרות.

סיווג הטבות לעובדים לצרכי מדידה, כהטבות לטווח קצר או כהטבות אחרות לטווח ארוך נקבע בהתאם לתחזית החברה לסילוק המלא של ההטבות.

1. הפרשות

הפרשה מוכרת כאשר לחברה יש מחויבות נוכחית, משפטית או משתמעת, כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, הניתנת לאמידה בצורה מהימנה, וכאשר צפוי כי תידרש זרימת הטבות כלכליות לסילוק המחויבות. ההפרשות נקבעות על ידי היוון תזרימי המזומנים העתידיים בשיעור ריבית לפני מס, המשקף את הערכות השוק השוטפות לערך הזמן של הכסף ואת הסיכונים הספציפיים להתחייבות וללא שקלול סיכון האשראי של החברה. הערך בספרים של ההפרשה מותאם בכל תקופה על מנת לשקף את חלוף הזמן ומוכר כהוצאות מימון.

תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר לחברה קיימת מחויבות משפטית בהווה או מחויבות משתמעת כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי החברה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן. כאשר השפעת ערך הזמן מהותית, נמדדת ההפרשה בהתאם לערכה הנוכחי.

2. הכנסות

הכנסות מוכרות בדוח רווח והפסד כאשר הן ניתנות למדידה באופן מהימן, צפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לעסקה יזרמו לחברה וכן העלויות שהתהוו או שיתהוו בגין העסקה ניתנות למדידה באופן מהימן. הכנסות דמי ניהול מקופות גמל מחושבות בשיעור מערך נכסיהן של הקופות לתום כל חודש, ובקופות גמל לתגמולים ולפיצויים גם בשיעור מדמי הגמולים, ומוכרות כהכנסה על בסיס צבירה.

ה. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון כוללים הכנסות ריבית בגין סכומים שהושקעו (לרבות נכסים פיננסיים זמינים למכירה), רווחים (הפסדים) ממכירת נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה ורווחים (הפסדים) מהפרשי הצמדה המוכרים ברווח והפסד. הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית.

בדוחות על תזרימי מזומנים, ריבית שהתקבלה מוצגת במסגרת תזרימי מזומנים מפעילות השקעה.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)**ט. הוצאות מימון**

הוצאות מימון כוללות הפסדים ממימוש נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה והפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים.

י. הוצאות מסים על הכנסה

מסים על הכנסה כוללים מסים שוטפים ונדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד, אלא אם המס נובע מעסקה או אירוע אשר מוכרים ישירות בהון או ברווח כולל אחר. במקרים אלו, השפעת המס אף היא נזקפת ישירות להון או לרווח הכולל האחר.

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח, והכולל שינויים בתשלומי המס המתחייבים לשנים קודמות.

החברה מקזזת נכסי והתחייבויות מסים שוטפים במידה וקיימת זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, וכן קיימת כוונה לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים השוטפים מיושבים בו זמנית.

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על חוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה למועד הדיווח.

נכס מס נדחה מוכר בספרים בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי כאשר צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה ניתן יהיה לנצל אותם. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתחייבות יתממשו, הם מופחתים.

נכסי מסים נדחים שלא הוכרו מוערכים מחדש בכל מועד דיווח ומוכרים במידה והשתנה הצפי כך שצפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם.

החברה מקזזת נכסי והתחייבויות מסים נדחים במידה וקיימת זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס באותה חברה נישומה, או שנכסי והתחייבויות המסים הנדחים מיושבים בו זמנית.

יא. עסקאות עם בעל שליטה

נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקפת החברה את ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה להון.

יב. תקנים חדשים ופרשנויות שטרם אומצו**(1) תקן דיווח כספי בינלאומי (IFRS 9 (2014), מכשירים פיננסיים (להלן - "התקן").**

IFRS 9 (2014) הינו גרסה סופית של התקן, הכוללת הוראות מעודכנות לסווג ומדידה של מכשירים פיננסיים, וכן מודל חדש למדידת ירידת ערך של נכסים פיננסיים. הוראות אלו מתווספות לפרק בנושא חשבונאות גידור - כללי שפורסם בשנת 2013.

בהתאם לתקן, ישנן שלוש קטגוריות עיקריות למדידת נכסים פיננסיים: עלות מופחתת, שווי הוגן דרך רווח והפסד ושווי הוגן דרך רווח כולל אחר. בסיס הסווג לגבי מכשירי חוב מתבסס על המודל העסקי של הישות לניהול נכסים פיננסיים ועל מאפייני תזרימי המזומנים החוזיים של הנכס הפיננסי. השקעה במכשירים הוניים תימדד בשווי הוגן דרך רווח והפסד (אלא אם החברה בחרה, בעת ההכרה הראשונית, להציג את השינויים בשווי ההוגן ברווח הכולל האחר). התקן דורש כי השינויים בשווי ההוגן של התחייבויות פיננסיות שיועדו לשווי הוגן דרך רווח והפסד המיוחסים לשינוי בסיכון האשראי העצמי יוכרו לרוב ברווח כולל אחר.

התקן מציג מודל חדש להכרה בהפסדי אשראי צפויים ('expected credit loss' model). עבור מרבית נכסי החוב הפיננסיים, המודל החדש מציג גישת מדידה דואלית של ירידת ערך: אם סיכון האשראי המיוחס לנכס הפיננסי לא עלה באופן משמעותי מאז ההכרה לראשונה, תירשם הפרשה להפסד בגובה הפסדי האשראי הצפויים בשל אירועי כשל אשר התרחשותם אפשרית במהלך שנים-עשר החודשים לאחר מועד הדיווח. אם סיכון האשראי עלה באופן משמעותי, במרבית המקרים ההפרשה לירידת ערך תגדל ותירשם בגובה הפסדי האשראי הצפויים על פני מלוא אורך החיים של הנכס הפיננסי.

התקן ייושם לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018, עם אפשרות לאימוץ מוקדם. התקן ייושם למפרע, למעט מספר הקלות.

החברה טרם החלה בבחינת ההשלכות של אימוץ התקן על הדוחות הכספיים.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)**יב. תקנים חדשים ופרשנויות שטרם אומצו (המשך)****(2) תיקון ל- IAS 38 נכסים בלתי מוחשיים (להלן – "התקן"), הבהרה לשיטות הפחתה מקובלות**

התיקון ל- IAS 38 קובע חזקה הניתנת לסתירה לפיה שיטת הפחתה מבוססת הכנסות עבור נכסים בלתי מוחשיים אינה נאותה. מטרת התיקון הינה להגביל את השימוש בהפחתה מבוססת הכנסות ועל כן, חברות אשר ירצו להמשיך ולהפחית את הנכס הבלתי מוחשי בשיטת הפחתה כאמור, יצטרכו להראות כי קיים קשר אשר אינו נסיבתי בין הפקת ההכנסה לצריכת ההטבות הכלכליות.

התיקונים יישמו באופן פרוספקטיבי לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2016, עם אפשרות לאימוץ מוקדם. להערכת החברה ליישום התיקון לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

(3) תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 15, הכנסות מחוזים עם לקוחות (להלן - "התקן").

התקן מחליף את ההנחיות הקיימות כיום לעניין הכרה בהכנסה ומציג מודל חדש להכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות. התקן קובע שתי גישות להכרה בהכנסה: בנקודת זמן אחת או על פני זמן. המודל כולל חמישה שלבים לניתוח עסקאות על מנת לקבוע את עיתוי ההכרה בהכנסה ואת סכומה. כמו כן, התקן קובע דרישות גילוי חדשות ונרחבות יותר מאלו הקיימות כיום.

התקן יישם לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018, עם אפשרות לאימוץ מוקדם. התקן כולל חלופות שונות עבור יישום הוראות המעבר, כך שחברות יוכלו לבחור באחת מהחלופות הבאות בעת היישום לראשונה: יישום רטרוספקטיבי מלא, יישום רטרוספקטיבי מלא הכולל הקלות פרקטיות, או יישום התקן החל מיום היישום לראשונה, תוך התאמת יתרת העודפים למועד זה בגין עסקאות שטרם הסתיימו.

החברה טרם החלה בבחינת ההשלכות של אימוץ התקן על הדוחות הכספיים.

(4) תיקון ל- IAS 12, מיסים על הכנסה, הכרה בנכסי מיסים נדחים בגין הפסדים שלא מומשו (להלן - "התיקון")

התיקון מבהיר, כי לצורך הכרה בנכס מס נדחה, בעת הערכת הכנסה חייבת צפויה, יש לנטרל את השפעת היפוכם של הפרשים זמניים הניתנים לניכוי. הערכה זו תבצע בנפרד ביחס לסוגים שונים של הפרשים זמניים הניתנים לניכוי, אם קיימות בחוקי המס מגבלות על סוגי ההכנסה החייבת שכנגדם ניתן לנצל הפסדים. בנוסף, התיקון קובע כי הכנסה חייבת עשויה לכלול הכנסה בגין נכסים שיושבו תמורת סכום גבוה מערכם בספרים, אם קיימות ראיות מספקות לכך.

התיקון יישום למפרע לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2017, עם אפשרות ליישום מוקדם.

החברה טרם החלה לבחון את ההשלכות של אימוץ התיקון על הדוחות הכספיים.

ביאור 4 - קביעת שווי הוגן

לצורך הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת החברה לקבוע את השווי ההוגן של נכסים מסוימים. מידע נוסף אודות ההנחות ששימשו בקביעת שווי הוגן נכלל בביאור 8, בדבר פרוט השקעות פיננסיות.

ביאור 5 - מגזרי פעילות

החברה מורכבת ממגזר אחד שהינו מגזר פעילות הגמל. בהתאם לכך המידע על מגזר פעילות האמור זהה למידע המוצג בדוחותיה הכספיים של החברה.

המדיניות החשבונאית של מגזר הפעילות האמור זהה לזו המוצגת בביאור 3, בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית.

ביאור 6 - הוצאות רכישה נדחות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
7,617	9,018

הוצאות רכישה נדחות בגמל

ב. התנועה בהוצאות רכישה נדחות:

גמל
אלפי ש"ח
5,452
3,488
(1,323)
7,617
3,144
(1,743)
9,018

יתרה ליום 1 בינואר, 2014
תוספות

הפחתה שוטפת

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2014
תוספות

הפחתה שוטפת

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015

ביאור 7 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
617	484
2,891	2,971
14,703	14,037
4,111	3,057
118	115
22,440	20,664

הוצאות מראש

צדדים קשורים (*)

קופות גמל

חייבים - כספים במעבר

חייבים אחרים

סה"כ חייבים ויתרות חובה

(*) למידע בגין חייבים ויתרות חובה המהווים צדדים קשורים ובעלי עניין ראה ביאור 20, בדבר יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

ראה פירוט חייבים ויתרות חובה בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת ביאור 21, בדבר ניהול סיכונים.

ביאור 8 - פירוט השקעות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
זמינים למכירה	זמינים למכירה
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
29,480	44,214

נכסי חוב סחירים

א. נכסי חוב סחירים

הרכב:

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
21,616	34,391
21,616	34,391
7,864	9,823
29,480	44,214

אגרות חוב ממשלתיות

זמינות למכירה

סך הכל אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ב. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

ריבית אפקטיבית	
ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
אחוזים	אחוזים
0.15	0.5
1.43	1.2

נכסי חוב סחירים

צמוד למדד המחירים לצרכן

שקלי

ג. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

להלן ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים על פי שווי הוגן. הרמות השונות לשווי הוגן הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - מחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2 - נתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3 - נתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים ושווי מזומנים וחייבים ויתרות חובה, תואמת או קרובה לשווי הוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
רמה 1	רמה 1
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
29,480	44,214

נכסי חוב סחירים

ביאור 9 - מזומנים ושווי מזומנים

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
12,021	3,546

מזומנים למשיכה מיידית

המזומנים בתאגידים הבנקאיים לימים 31 בדצמבר 2015 ו- 2014 נושאים ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות בשיעור שנתי של 0.07% ו- 0.21% בהתאמה. באשר לתנאי ההצמדה של המזומנים, ראה ביאור 21, בדבר ניהול סיכונים.

ביאור 10 - הון עצמי ודרישות הון

א. הרכב הון מניות

לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014		
נפרע	מונפק	רשום
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
855	1,710	6,000

רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ. כ"א

בשנת 1996 הנפיקה החברה 855 אלפי ש"ח ללא תמורה. לפיכך קוזה יתרת חייבים בגין הון מניות מיתרת הון המניות.

ב. התנועה בהון המניות

במהלך השנים 2015 ו- 2014, לא חל שינוי בהון המניות של החברה.

ג. זכויות הנלוות למניות

זכויות הצבעה באסיפה הכללית, זכות לדיבידנד, זכויות בפירוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.

ד. קרנות הון

קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה

קרן ההון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה כוללת את השינוי הנצבר נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה, עד למועד גריעת ההשקעה או ירידת ערך קבועה של ההשקעה.

ביאור 10 - הון עצמי ודרישות הון (המשך)

ה. ניהול דרישות הון

- מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה כדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. החברה כפופה לדרישות הון הנקבעות על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחשכון.
- להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה) התשע"ב- 2012 (להלן - "תקנות ההון") והנחיות הממונה.

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
33,283	34,226	הסכום הנדרש למועד הדיווח על פי תקנות ההון (*)
46,693	57,159	הון עצמי קיים
13,410	22,933	עודף
-	-	מלבד הדרישות הכלליות בחוק החברות, חלוקת דיבידנד מעודפי ההון בחברה מנהלת כפופה גם לדרישות נזילות ועמידה בכללי תקנות השקעה.
-	-	סכום ההון העצמי הנדרש שאין כנגדו נכסים העומדים בכללי הנזילות וההשקעה
18,030	18,208	(*) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:
15,253	16,018	היקף נכסים מנוהלים
33,283	34,226	הוצאות שנתיות
		סך כל הסכום הנדרש

בחודש פברואר 2012 פורסמו תקנות ההון הקובעות כללים לחישוב ההון המזערי הנדרש מחברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה בשל סיכונים תפעוליים. בתקנות נקבע, כי ההון העצמי ההתחלתי הנדרש מחברה מנהלת יהיה 10 מיליוני ש"ח וההון העצמי המזערי הנדרש מחברה מנהלת בתאריך הדוח (שנתי ורבעוני) לא יפחת מהגבוה מבין הסכומים שלהלן: (א) ההון ההתחלתי הנדרש כאמור - 10 מיליוני ש"ח; (ב) הסכום המצטבר של: 0.1% מהנכסים המנוהלים עד לתקרת נכסים מנוהלים של 15 מיליארדי ש"ח, 0.05% מהנכסים המנוהלים מעל לתקרה האמורה ו- 25% מההוצאות השנתיות המנוהלות. בנוסף לכך, נקבעו במסגרת התקנות כללי השקעה של ההון העצמי המזערי הנדרש. הוראות אלו הורחבו במסגרת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 שפורסמו בחודש אפריל 2012. יחד עם תקנות ההון, פורסם חוזר שעניינו מתן הקלות בדרישות הון של חברות מנהלות, במסגרת החוזר ניתנו הקלות בהון הנדרש בשל ניהול קרן פנסיה ותיקה, קופת גמל המבטיחה תשואה, קופת גמל מרכזית לקצבה וכן בשל עריכת ביטוח בסכום עודף על הנדרש בהוראות הדין.

ליום 31 בדצמבר 2015, החברה עומדת בהוראות התקנות כאמור, לרבות עמידה בכללי השקעת ההון.

ביאור 11 - מיסים על הכנסה

א. שיעורי המס החלים על הכנסות החברה

(1) החברה הינה "מוסד כספי" כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975. המס החל על הכנסות של מוסדות כספיים מורכב ממס חברות וממס רווח.

(2) מס חברות

ביום 5 באוגוסט 2013 עבר בכנסת החוק לשינוי סדרי עדיפויות לאומיים (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2013 ו-2014), התשע"ג-2013, אשר קבע, בין היתר, העלאת שיעור מס החברות, החל משנת 2014 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 26.5%.

ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו-2016, אשר קבע, בין היתר, הורדת שיעור מס חברות, החל משנת 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%. לשינוי בשיעור מס חברות כאמור אילו החקיקה הייתה מושלמת למעשה עד ליום 31 בדצמבר 2015, לא היתה השפעה מהותית על הרווח ו/או על הרווח הכולל ו/או על ההון העצמי של החברה.

(3) מס שכר ומס רווח

ביום 2 ביוני 2013 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ג-2013, אשר מעדכן את שיעור מס שכר ומס רווח, כך שיעמוד על 18% החל מיום 2 ביוני 2013. כתוצאה, מהשינוי האמור שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים עלה בשנת 2013 לשיעור של 36.21% ובשנת 2014 ואילך עלה לשיעור של 37.71%.

ביום 12 באוקטובר 2015 אישרה מליאת הכנסת את צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (התיקון), התשע"ו-2015, הקובע כי שיעור מס הרווח ומס השכר המוטלים על מוסדות כספיים יירד מ-18% ל-17%, וזאת החל מיום 1 באוקטובר 2015. כתוצאה מהשינוי האמור שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים ירד מ-37.71% ל-37.58% בשנת 2015 ול-37.18% משנת 2016 ואילך.

לשינוי במס הרווח ומס שכר לא היתה השפעה מהותית על הרווח ו/או על הרווח הכולל ו/או על ההון העצמי של החברה.

(4) להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם החברה:

שיעור מס כולל במוסדות כספיים	שיעור מס רווח	שיעור מס חברות	שנה
			%
36.21 (*)	17.58 (*)	25.0	2013
37.71	18	26.5	2014
37.58 (*)	17.75 (*)	26.5	2015
35.90	17	25.0	2016 ואילך

(*) שיעור משוקלל.

המסים השוטפים לתקופות המדווחות מחושבים בהתאם לשיעורי המס המוצגים בטבלה לעיל.

ב. אי החלת תקני IFRS

בהתאם לחוק תיקון הפקודה (מס' 174 - הוראת שעה לגבי שנות המס 2007, 2008 ו-2009), התש"ע-2010 שהתקבל בכנסת ביום 25 בינואר 2010 ופורסם ברשומות ביום 4 בפברואר 2010 (להלן - "התיקון לפקודה"), בקביעת ההכנסה החייבת לצרכי מס לגבי שנות המס 2007, 2008 ו-2009, לא יחול תקן חשבונאות מספר 29 שקבע המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, אף אם הוחל בדוחות הכספיים לגבי שנות המס האמורות.

ביום 12 בינואר 2012, פורסם ברשומות חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 188), התשע"ב-2012, בעניין הארכת הוראת השעה הקיימת בדבר אי תחולת תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בקביעת ההכנסה החייבת של הנישומים גם לגבי שנות המס 2010 ו-2011.

ביום 30 ביולי 2014 פורסם תיקון 202 לפקודה במסגרתו הוארך תוקף הוראת השעה לגבי שנות המס 2012 ו-2013 וזאת רטרואקטיבית מיום 1 בינואר 2012.

ביאור 11 - מיסים על הכנסה (המשך)

ג. שומות מס

שומות מס עצמאיות אשר הוגשו על ידי החברה עד לשנת 2011 נחשבות כסופיות.

ד. הפחתת הוצאות רכישה נדחות לצרכי מס

ביום 13 בינואר 2016, נחתם הסכם ענפי בין התאחדות חברות לביטוח חיים בע"מ ובין הרשות המיסים בישראל בדבר התרת ניכוי הוצאות רכישה. הסכם זה כולל את מגזר הפנסיה והגמל וחל על שנות המס 2015-2020, ולפיו הוצאות הרכישה יותרו בניכוי במשך 10 שנים החל משנת המס שבה הוצאו וללא תלות בביטולים. ליישום ההסכם כאמור לעיל, לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ה. מיסים על הכנסה הכלולים בדוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2014	2013
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
6,545	5,916	4,425
(4)	197	(2)
6,541	6,113	4,423
(49)	(239)	(113)
10	-	(18)
(39)	(239)	(131)
6,502	5,874	4,292

הוצאות (הכנסות) מיסים שוטפים -

בגין השנה השוטפת

התאמות בגין שנים קודמות, נטו

הוצאות (הכנסות) מיסים נדחים

יצירה והיפוך של הפרשים זמניים, ראה גם ו' להלן

שינוי בשיעורי המס

ו. מיסים נדחים

הרכב:

הטבות לעובדים	מכשירים פיננסיים	סה"כ
263	(270)	(7)
225	14	239
(185)	(66)	(251)
303	(322)	(19)
(117)	166	49
87	39	126
(4)	(10)	(14)
269	(127)	142

יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2014

שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד

שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר

יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2014

שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד

שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר

השפעת השינוי בשיעור המס

יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015

המסים הנדחים מוצגים בדוח על המצב הכספי כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר	
2015	2014
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
142	-
-	(19)
142	(19)

נכסי מיסים נדחים

התחייבויות מיסים נדחים

ביאור 11 - מסים על הכנסה (המשך)

ז. מס תיאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח רווח והפסד היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, לבין סכום מסים על הכנסה שנוקף בדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
12,284	15,593	17,151
36.21%	37.71%	37.58%
4,448	5,880	6,445
34	3	12
(18)	-	10
(2)	197	(4)
(170)	26	39
-	(232)	-
4,292	5,874	6,502
34.94%	37.67%	37.91%

רווח לפני מסים על ההכנסה
 שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על מוסדות כספיים (ראה סעיף א' לעיל)
 מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי
 עלייה (ירידה) במסים על ההכנסה הנובעת מהגורמים הבאים:
 הוצאות שאינן מותרות בניכוי לצורכי מס
 עדכון יתרות מסים נדחים בגין שינויים בשיעורי המס
 מסים בגין שנים קודמות
 הפרשים קבועים שאינם מוכרים למס
 יצירת מסים נדחים בגין שנים קודמות שבגינם לא נרשמו מסים נדחים בעבר
 מסים על ההכנסה
 שיעור מס אפקטיבי ממוצע

ביאור 12 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר, הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות אחרות לטווח ארוך וכן, הטבות בגין פיטורין.

הטבות לאחר סיום העסקה

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את החברה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכנית הפקדה מוגדרת, לפי סעיף 14 כמתואר להלן. התחייבויות החברה בשל כך מטופלות כהטבות לאחר סיום העסקה.

חישוב התחייבות החברה בשל הטבות לעובדים מתבצע על פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על משכורת העובד אשר, לדעת ההנהלה, יוצרת את הזכות לקבלת הפיצויים.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה, ממומנות, בדרך כלל, על ידי הפקדות המסווגות כתוכנית הטבה מוגדרת או כתוכנית הפקדה מוגדרת כמפורט להלן:

תוכניות הפקדה מוגדרת

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963, על-פיו הפקדותיה השוטפות של החברה בקרנות פנסיה ו/או בפוליסות בחברות ביטוח, פטורות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלו וכן הפקדות בגין תגמולים מהוות תוכניות הפקדה מוגדרת. ההוצאות בגין תוכניות הפקדה המוגדרת הסתכמו בשנים 2015 ו-2014 לסך של 586 אלפי ש"ח וסך של 568 אלפי ש"ח בהתאמה ונכללו במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות.

תוכנית הטבה מוגדרת

החלק של תשלומי הפיצויים שאינו מכוסה על ידי הפקדות בתוכניות הפקדה מוגדרת, כאמור לעיל, מטופל על ידי החברה כתוכנית הטבה מוגדרת לפיה נרשמת התחייבות בגין הטבות עובדים ובגינה החברה מפקידה סכומים בקופות מרכזיות לפיצויים ובפוליסות ביטוח מתאימות.

נכסי התוכנית

נכסי התוכנית כוללים נכסים המוחזקים על ידי קרן הטבות לעובד לזמן ארוך (קופות גמל לשכירים וקרנות פנסיה) וכן פוליסות ביטוח מתאימות.

ביאור 12 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

א. הרכב התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
392	358
675	442
1,067	800
(114)	(102)
953	698
469	332
484	366

ערך נוכחי של התחייבויות בלתי ממומנות
 ערך נוכחי של התחייבויות ממומנות
 סך ערך נוכחי של התחייבויות
 בניכוי שווי הוגן של נכסי התוכנית

סך ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת נטו

שווי הוגן של נכסים בגין הטבות לעובדים שאינם נכסי תוכנית (מוצג בסעיף נכסים בגין הטבות לעובדים)

התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו

ב. מידע באשר לתוכנית הטבה מוגדרת

(1) התנועה בהתחייבויות (נכסים), נטו בגין תוכנית הטבה מוגדרת ומרכיביה

נכסים שאינם נכסי תוכנית		סך ההתחייבות (הנכס), נטו שהוכרו בגין תוכנית הטבה מוגדרת		שווי הוגן של נכסי תוכנית		מחויבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת	
2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
684	469	1,157	953	90	114	1,247	1,067
11	5	27	26	3	2	30	28
(279)	-	66	51	-	-	66	51
-	-	(3)	(11)	-	-	(3)	(11)
-	-	-	(59)	-	-	-	(59)
3	-	(42)	(15)	(9)	(1)	(51)	(16)
-	(42)	(234)	(78)	-	-	(234)	(78)
2	-	1	4	11	-	12	4
-	(135)	-	(159)	-	(27)	-	(186)
48	35	(19)	(14)	19	14	-	-
469	332	953	698	114	102	1,067	800

יתרה ליום 1 בינואר
הוצאות (הכנסות) שזקפו לרווח והפסד
 עלות הריבית
 עלות שירות שוטף
 תנועה במס שכר
 התאמות אחרות

הוצאות (הכנסות) שזקפו לרווח כולל אחר
 רווח או הפסד אקטוארי, שנבע משינויים בהנחות פיננסיות
 רווח או הפסד אקטוארי אחר
 תשואה בפועל בניכוי הכנסות ריבית

תנועות נוספות

הטבות ששולמו
 הפקדות לתוכנית על ידי המעביד

יתרה ליום 31 בדצמבר

ביאור 12 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

- ב. מידע באשר לתוכנית הטבה מוגדרת (המשך)
 (2) ניתוח רגישות הנחות אקטואריות ברוטו

ליים 31 בדצמבר 2015		
קיטון באחוז אחד	גידול באחוז אחד	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(31)	36	שיעור עלויות שכר עתידיות
3	(5)	שיעורי עזיבה
35	(29)	שיעור היוון

- (3) ההנחות האקטואריות העיקריות בקביעת ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת

ליים 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
%	%	%	
0.16-0.59	0.99-1.22	1.15-1.45	שיעור ההיוון
0-3	0-3	0-3	שיעור עלויות שכר צפויה
2	2	2	שיעור אינפלציה צפוי

- (4) נתונים היסטוריים

2011	2012	2013	2014	2015	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,132	1,451	1,247	1,067	800	ערך נוכחי של ההתחייבות בגין ההטבה המוגדרת
105	67	90	114	102	שווי הוגן של נכסי התוכנית
1,027	1,384	1,157	953	698	גרעון בתוכנית

- (5) נתונים נוספים

- א. תשואה בפועל על נכסי התוכנית בשנת 2015 הינה 4.36% (בשנת 2014 - 8.38% ובשנת 2013 - 4.8%).
 ב. אומדן החברה להפקדות הצפויות בשנת 2015 בתוכנית הטבה מוגדרת ממומנת הינו בסך של 26 אלפי ש"ח.
 ג. אומדן החברה לאורך חיי התוכנית לסוף תקופת הדיווח הינו 5.89 שנים (לשנת 2014 - 5.4 שנים).

ביאור 13 - זכאים ויתרות זכות

ליים 31 בדצמבר		
2014	2015	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
130	123	עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר ומשכורת
4,600	4,373	הוצאות לשלם
291	273	מוסדות ורשויות ממשלתיות
17,636	14,583	צדדים קשורים (*)
161	202	הפרשה לחופשה
15	5	אחרים
22,833	19,559	סך הכל זכאים ויתרות זכות

(*) למידע נוסף בדבר זכאים ויתרות זכות המהווים צדדים קשורים ובעלי עניין, ראה ביאור 20, בדבר יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

ראה פירוט זכאים ויתרות זכות בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת ביאור 21, בדבר ניהול סיכונים.

ביאור 14 - הכנסות דמי ניהול מקופות גמל

א. שיעור דמי הניהול

החברה רשאית על פי דין לגבות דמי ניהול בשיעורים הבאים:

קופות גמל	בשנת 2013	החל מיום 1 בינואר 2014
קרנות השתלמות, קופות גמל מרכזיות לפיצויים, וקופה מרכזית לפנסיה תקציבית	עד 1.1% לשנה מהצבירה ועד 4% מההפקדות השוטפות	עד 1.05% לשנה מהצבירה ועד 4% מההפקדות השוטפות
	עד 2% לשנה מהצבירה	עד 2% לשנה מהצבירה

ראה בנוסף סעיף ד.

ב. הכנסות דמי ניהול מקופות גמל:

שיעור ממוצע של דמי ניהול לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			דמי ניהול לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
אחוזים	אחוזים	אחוזים	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1.19	1.14	0.69	485	509	501	דמי ניהול מדמי גמולים
1.56	1.84	1.45	47	53	44	הראל קופת גמל
0.99	0.53	0.36	152	152	130	הראל עצמה שקלי
1.39	1.13	0.46	45	36	28	הראל שחף
1.09	1.08	0.81	6	5	2	הראל בז
			735	755	705	הראל עצמה אג"ח
						סך הכל דמי ניהול מדמי גמולים
1.17	1.06	0.98	20,038	24,560	28,231	דמי ניהול מצבירה
1.11	1.05	1.01	2,553	2,565	2,527	הראל השתלמות כללי
1.15	0.99	0.92	1,954	2,233	2,531	הראל השתלמות שקלי
1.04	0.93	0.89	9,571	11,123	11,127	הראל נץ
1.03	0.98	0.96	670	679	657	הראל שלדג
1.03	0.92	0.89	266	320	362	הראל השתלמות אג"ח
0.88	0.79	0.75	6,853	8,155	8,736	הראל השתלמות ניבה
0.84	0.77	0.75	943	912	939	הראל קופת גמל
0.87	0.76	0.72	710	759	878	הראל עצמה שקלי
0.76	0.69	0.66	10,218	11,287	11,004	הראל בז
0.80	0.76	0.72	409	403	336	הראל שחף
0.78	0.69	0.72	1,422	1,470	1,449	הראל עצמה אג"ח
0.40	0.36	0.23	422	428	400	הראל קופה מרכזית לפיצויים
1.92	1.61	1.20	207	276	302	הראל פרופיל אישי למעסיק
			56,236	65,170	69,479	הראל קופה לפנסיה תקציבית
						סך הכל דמי ניהול מצבירה
			56,971	65,925	70,184	סך הכל דמי ניהול מקופות גמל

ביאור 14 - הכנסות דמי ניהול מקופות גמל (המשך)

ג. הכנסות דמי ניהול מקופות גמל המנוהלות באמצעות הסכם ניהול (ראה ביאור 2.22):

שיעור ממוצע של דמי ניהול			דמי ניהול			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
אחוזים	אחוזים	אחוזים	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1.42	1.43	1.04	2,696	2,619	2,020	דמי ניהול מדמי גמולים
1.29	0.90	0.20	55	37	30	הראל עוצמה תעוז
1.54	1.84	0.28	29	30	20	הראל עוצמה שקלי קצר
**1.40	-	-	**210	-	-	הראל עוצמה ללא מניות
			2,990	2,686	2,070	הראל גילעד גמל ניב
						סך הכל דמי ניהול מדמי גמולים
						דמי ניהול מצבירה
0.85	0.79	0.77	95,026	104,150	94,135	הראל עוצמה תעוז
0.77	0.70	0.70	2,978	2,497	2,033	הראל עוצמה שקלי קצר
0.72	0.66	0.67	2,836	2,589	2,160	הראל עוצמה ללא מניות
0.73	0.65	0.65	523	448	329	הראל גמל לפיצויים - מסלול מדד
1.15	0.97	0.92	40	41	41	הראל גמל לפיצויים - מסלול מניות
0.75	0.50	-	8	*3	-	הראל גמל לפיצויים - מסלול מט"ח
0.74	0.85	0.77	610	571	515	הראל גמל לפיצויים - מסלול שקלי
0.93	0.84	0.86	686	739	715	הראל גמל לפיצויים - מסלול כללי
**0.49	-	-	**1,793	-	-	הראל גילעד גמל ניב
			104,500	111,038	99,928	סך הכל דמי ניהול מצבירה
						סך הכל דמי ניהול מקופות גמל
			107,490	113,724	101,998	המנוהלות באמצעות הסכם ניהול

* למיזוג מסלולים בקופת הראל גמל לפיצויים ראה ביאור ג1.

** דמי ניהול ושיעור דמי ניהול הינם בגין התקופה ינואר עד יוני 2013 (שיעור ממוצע של דמי ניהול מצבירה, במונחים שנתיים - 0.98%, שיעור ממוצע של דמי ניהול מהפקדות לשנת 2013 - 1.59%). לפרטים בדבר העברה מרצון ומיזוג קופת הגמל הראל גילעד גמל ניב (לשעבר - הראל ניב), ביום 1 ביולי 2013, ראה ביאור ג1.

ביאור 14 - הכנסות דמי ניהול מקופות גמל (המשך)

ד. רגולציה בדמי ניהול במוצרי חיסכון ארוך טווח

ביום 27 באוגוסט 2013 פרסם הממונה חוזר הכרעה עקרונית לעניין העלאת דמי ניהול ללא הודעה מוקדמת ("ההכרעה"). עניינה של ההכרעה בהשבתם של דמי ניהול לעמיתים, במקרים בהם הועלו דמי ניהול ללא הודעה מראש, בהתאם למתכונת הנדרשת על פי תקנה 53ב(א) לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964 ("התקנה"). בהתאם לתיקון להכרעה מיום 17 בדצמבר 2014, לא יאוחר מיום 31 באוגוסט 2015 חברה מנהלת תבדוק את כל החשבונות שבהם הועלו דמי ניהול בתקופה שמתחילה ביום 1 בינואר 2006 ומסתיימת ביום 31 בדצמבר 2009 ("תקופת ההשבה"), ותשיב לכל עמית שנגבו ממנו דמי ניהול שלא בהתאם לתקנה, ושלא חל לגביו אחד הסייגים הנזכרים בהכרעה את הכספים שנגבו ממנו ביתר. הגופים המוסדיים פטורים מבדיקה פרטנית והשבת כספים במקרים מסוימים ובהם, בין היתר, במקרים בהם דמי ניהול בחשבונות העמיתים נקבעו בהתאם להסכם או הסדר בין החברה המנהלת לבין המעסיק או ארגון עובדים ובמקרים בהם קופת הגמל נוהלה במהלך תקופת ההשבה בידי חברה מנהלת שבבעלות תאגיד בנקאי. הגופים המוסדיים פטורים מהשבת כספים במקרים מסוימים ובהם, בין היתר, מקרים בהם ניתנה לעמית הודעה על שיעור ההטבה ותקופת ההטבה בהם ההעלאה בוצעה לאחר הודעה לעמית שלחברה יש אסמכתא לגביה; החברה פעלה בהתאם להוראות ההכרעה ובהתאם הוחזרו דמי ניהול.

ביום 24 במרס 2014 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול) (תיקון), התשע"ד-2014, במסגרתן נקבעה הוראה לפיה קופת גמל שאינה קופת ביטוח תהיה רשאית לגבות מעמית אשר באחד מחשבונותיו קיימים כספים ממרכיב תשלומי העובד או ממרכיב תשלומי המעסיק אשר הופקדו בשל שנות המס שקדמו לשנת המס 2008 דמי ניהול על פי הגבוה מבין דמי הניהול המקסימליים הקבועים בתקנות עובר לתיקון או סכום שלא יעלה על 6 ש"ח לחודש, וזאת החל מיום 1 בינואר 2016. בנוסף, פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (משיכת כספים מקופת גמל) (חשבונות בעלי יתרה צבורה נמוכה) (הוראת שעה), התשע"ד-2014, לפיהן ניתן יהיה למשוך כספים בפטור ממס מקופת גמל אם היתרה הצבורה לא עלתה על 7,000 ש"ח, לא הופקדו כספים בקופה מיום 1 בינואר 2012 ולא בוצע ניווד מהקופה עד ליום 1 בינואר 2013. התקנות היו בתוקף עד ליום 31 במרס 2015.

ביום 27 באפריל 2015 פורסם חוזר שעניינו "דרך גביית דמי ניהול מיתרה צבורה על ידי גוף מוסדי". מטרת החוזר הינה לקבוע דרך אחידה לחישוב ודיווח של דמי ניהול מיתרה צבורה בין כלל הגופים המוסדיים וקופות הגמל על מנת שניתן יהיה לקיים השוואה מדויקת בין דמי הניהול אשר נגבים בקופות הגמל השונות. מועד תחילת הוראות החוזר הינו ביום 1 בינואר 2016.

ביום 6 באוגוסט 2015 פורסם תיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 12) התשע"ה 2015 לפיו סעיף 23 לחוק יתוקן כך שעמיתים שסך הכספים בחשבונותיהם אינו עולה על 8,000 ש"ח יוכלו למשוך את הכספים. בהתאם לתיקון השר באישור הועדה יקבע את התנאים והמועדים למשיכה כאמור.

ביום 26 בינואר 2016 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (משיכת כספים מקופת גמל) (סכומים קטנים), התשע"ו-2016, אשר קובעות את התנאים בהתקיימם יוכל עמית, אשר באחד מחשבונותיו שהם קרן ותיקה, קופת גמל לתגמולים, קופת גמל לחיסכון וקופת גמל אישית לפיצויים, שאינן קופות ביטוח, קיימים כספים, למשוך אותם בסכום חד פעמי, וכן חובת חברה מנהלת של אותה קופת גמל לשלוח לעמית הודעה בדבר זכותו למשיכת הכספים בנוסף ובמועד שיקבע המפקח.

ביאור 15 - נתונים אודות קופות הגמל שבניהול החברה

א. היקף נכסים מנוהלים, תקבולים ותשלומים

(1) קופות בבעלות החברה:

תשלומים			תקבולים			סך נכסים מנוהלים			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			ליום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
140,239	159,959	178,676	362,613	454,112	575,125	2,011,651	2,590,469	3,160,802	הראל השתלמות כללי
24,887	20,848	31,104	34,891	34,842	33,189	238,920	252,855	256,215	הראל השתלמות שקלי
9,658	10,818	12,317	31,101	35,885	42,652	202,758	247,157	288,850	הראל נץ
61,425	68,186	74,837	134,209	153,518	146,255	1,086,695	1,257,720	1,246,111	הראל שלדג
3,943	5,274	2,995	8,429	8,574	8,584	66,924	68,651	69,652	הראל השתלמות אג"ח
2,030	2,275	3,471	5,107	5,552	5,577	30,735	38,362	44,166	הראל השתלמות ניבה
29,897	29,744	30,887	39,696	45,151	73,941	884,791	1,084,317	1,255,205	הראל קופת גמל
7,219	5,245	8,239	3,277	2,973	2,975	114,702	122,077	124,138	הראל עצמה שקלי
42,676	48,504	53,020	20,072	28,834	36,037	1,496,137	1,673,850	1,668,228	הראל שחף
2,142	2,631	2,943	3,163	3,196	6,308	94,291	107,095	132,131	הראל בז
2,066	3,058	1,690	938	510	314	53,806	49,763	42,983	הראל עצמה אג"ח
6,867	8,100	7,503	4	-	48	197,884	201,961	194,235	הראל קופה מרכזית לפיצויים
4,648	4,282	1,827	-	-	-	118,058	119,823	176,628	הראל פרופיל אישי למעסיק
2,195	233	192	2,725	3,909	3,068	10,988	23,161	26,454	הראל קופה לפנסיה תקציבית
339,892	369,157	409,701	646,225	777,056	934,073	6,608,340	7,837,261	8,685,798	

ביאור 15 - נתונים אודות קופות הגמל שבניהול החברה (המשך)

א. היקף נכסים מנוהלים, תקבולים ותשלומים (המשך)

(2) קופות גמל המנוהלות באמצעות הסכם ניהול (ראה ביאור 22 ב.2) :

תשלומים			תקבולים			סך נכסים מנוהלים			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			ליום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
553,244	591,144	615,642	195,885	185,770	194,374	12,277,538	12,342,614	11,961,738	הראל עצמה תעוז
26,688	23,331	20,832	3,579	4,190	15,075	382,088	316,732	286,040	הראל עצמה שקלי קצר
21,731	19,060	16,184	2,647	1,710	7,082	392,463	349,165	288,630	הראל עצמה ללא מניות
4,764	3,953	6,478	-	-	-	74,016	63,827	36,243	הראל גמל לפיצויים - מסלול מדד
241	274	100	-	-	-	3,833	4,799	3,708	הראל גמל לפיצויים - מסלול מניות
393	-	-	-	-	-	790	-	-	הראל גמל לפיצויים - מסלול מט"ח
3,589	6,735	7,511	-	-	-	77,616	61,264	72,685	הראל גמל לפיצויים - מסלול שקלי
4,320	6,539	5,658	14	-	-	89,543	82,485	81,415	הראל גמל לפיצויים - מסלול כללי
6,122	-	-	15,059	-	-	-	-	-	הראל גילעד גמל ניב *
621,092	651,036	672,405	217,184	191,670	216,531	13,297,887	13,220,886	12,730,459	סך הכל

* ראה ביאור 1.g.

ביאור 15 - נתונים אודות קופות הגמל שבניהול החברה (המשך)

ב. העברות כספים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
8,055	9,106	17,810	העברות לחברה מגופים אחרים
557	644	1,311	העברות מחברות ביטוח
890,518	1,030,537	879,014	העברות מקרנות פנסיה
899,130	1,040,287	898,135	העברות מקופות גמל
			סך כל העברות לחברה
25,560	17,097	13,827	העברות מהחברה לגופים אחרים
7,630	12,723	15,278	העברות לחברות ביטוח
576,095	602,231	912,237	העברות לקרנות פנסיה
609,285	632,051	941,342	העברות לקופות גמל
			סך כל העברות מהחברה
289,845	408,236	(43,207)	העברות, נטו

ביאור 16 - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
613	395	85	רווחים מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער בגין:
			נכסים זמינים למכירה (*)
1,208	416	75	הכנסות ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שאינם בשווי הוגן דרך רווח והפסד
1,821	811	160	סך הכל רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

(*) רווחים מהשקעות, נטו בגין נכסים זמינים למכירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
613	395	85	רווחים נטו מניירות ערך שמומשו

ביאור 17 - הכנסות דמי ניהול מצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
716	749	778
7,438	9,439	10,774
559	562	573
8,713	10,750	12,125

הכנסות דמי ניהול:

מהראל עתידית קופות גמל בע"מ (להלן - "הראל עתידית")
מקרה החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן -
"קחצ"ק")

מהראל חברה לביטוח

סה"כ הכנסות מצדדים קשורים

ראה בנוסף באור 20 בדבר יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

ביאור 18 - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
18,014	20,454	19,784
812	1,323	1,743
18,826	21,777	21,527
2,762	3,765	4,252
7,203	7,883	8,578
28,791	33,425	34,357

הוצאות רכישה:

עמלות רכישה לסוכנים

שינוי בהוצאות רכישה נדחות

סה"כ הוצאות רכישה

עמלות הפצה

הוצאות רכישה אחרות

סה"כ עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

ביאור 19 - הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
20,547	17,109	18,603
269	255	250
994	1,405	1,131
87	69	(515)
2,010	2,320	2,479
21,477	23,653	26,753
753	689	895
1,387	1,288	1,107
47,524	46,788	50,703
(13,904)	(9,995)	(10,668)
(7,203)	(7,883)	(8,578)
26,417	28,910	31,457
3,066	3,590	4,255

שכר עבודה ונלוות

ביטוחים

אחזקת משרדים ותקשורת

שיווק ופרסום

דמי ניהול לחברה האם הסופית (ראה ביאור 20ב)

תשלום לגורם מתפעל (**)

ייעוץ משפטי ומקצועי

אחרות

סה"כ (*)

בניכוי -

השתתפות חברת האם בהוצאות החברה (ראה ביאור 22ב)

בניכוי סכומים שסווגו בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות

רכישה אחרות

סה"כ הוצאות הנהלה וכלליות

(*) הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות בגין מיכון בסך

(**) השירותים המסופקים על ידי הגורם המתפעל כוללים, בעיקר, ניהול חשבונות עמיתי הקופות, עריכת המידע הנמסר לעמיתי הקופות וניהול מערכת החשבונות של הקופות. בנוסף, כולל הוצאות תפעול המוקצות מחברת האם.

ביאור 20 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

הרכב:

חברות בשליטה משותפת אלפי ש"ח	חברות בעלות שליטה אלפי ש"ח	בדבר תנאים ראה ביאור	ליום 31 בדצמבר, 2015
2,971	-	ב.22 (4) ו- (5)	חייבים ויתרות חובה
16	14,567	ב.22 (3) ו- (6)	זכאים ויתרות זכות
2,891	-	ב.22 (4) ו- (5)	ליום 31 בדצמבר, 2014
16	17,620	ב.22 (3) ו- (6)	חייבים ויתרות חובה
			זכאים ויתרות זכות

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים אלפי ש"ח	חברות בשליטה משותפת אלפי ש"ח	חברות בעלות שליטה אלפי ש"ח	בדבר תנאים ראה ביאור	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2015
-	11,552	573	ב.22 (2), (4) ו- (5)	הכנסות דמי ניהול מצדדים קשורים
270	-	-		הוצאות הנהלה וכלליות - שכר דירקטורים
-	165	2,479	ב.22 (6)	הוצאות הנהלה וכלליות אחרות
995	-	-		עמלות סוכנים שכר מנכ"ל (*)
-	10,188	562	ב.22 (2), (4) ו- (5)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2014
299	-	-		הכנסות דמי ניהול מצדדים קשורים
-	187	2,320	ב.22 (6)	הוצאות הנהלה וכלליות - שכר דירקטורים
908	-	-		הוצאות הנהלה וכלליות אחרות
				עמלות סוכנים שכר מנכ"ל (*)
-	8,154	559	ב.22 (2), (4) ו- (5)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2013
492	-	-		הכנסות דמי ניהול מצדדים קשורים
-	174	2,010	ב.22 (6)	הוצאות הנהלה וכלליות - שכר דירקטורים
799	-	-		הוצאות הנהלה וכלליות אחרות
				עמלות סוכנים שכר מנכ"ל (*)

(*) חלק מנושאי המשרה הבכירים בחברה אינם מועסקים על ידי החברה אלא על ידי חברות אחרות בקבוצת הראל ועובדים עבור החברה ועבור חברות אחרות בקבוצת הראל, בעיקר במסגרת חטיבת חסכון ארוך טווח הכוללת חברות מנהלות נוספות, והחברה אינה נושאת, הלכה למעשה, בחלק הארי של עלות העסקתם. לפיכך, קיים קושי בייחוס וכימות שיעור היקף העסקתם של אותם נושאי המשרה בענייניה של החברה ובהוצאות השכר של החברה בגינם.

ביאור 21 - ניהול סיכונים

א. כללי

פעילויות החברה חושפת אותה למגוון סיכונים שהעיקריים בהם הינם: סיכוני שוק וסיכוני אשראי. לסיכונים אלה נלווים סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים, סיכונים משפטיים, סיכוני מוניטין וסיכונים עסקיים.

ביאור זה כולל בין היתר תיאור תמציתי של מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי העבודה לזיהוי הסיכונים, למדידתם ולניהולם והבקורות הקיימות בקשר לסיכונים אליהם חשופה החברה.

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים

מדיניות החברה בתחום ניהול הסיכונים מבטיחה קיומם של תהליכים לזיהוי, הערכה, מדידה, ניהול וניטור של הסיכונים באופן יזום ומתוכנן מבעוד מועד על מנת להבטיח חשיפה מבוקרת לסיכונים אלה, תוך עמידה בדרישות הרגולטוריות ושמירה על יעדיה העסקיים של החברה, על המוניטין שלה ועל איתנותה הפיננסית.

מדיניות ניהול הסיכונים בחברה מושתתת על:

- ממשל תאגידי הבנוי על שלושה קווי הגנה המנהלים תקשורת טובה: הנהלות התחומים העסקיים, גורמי ניהול סיכונים וביקורת פנימית.
- הגדרה ברורה של חלוקת אחריות והאצלת סמכויות בנוגע לפעולות הכרוכות בנטילת סיכונים על הגורמים העסקיים בחברה.
- קביעת מגבלות ותקרות חשיפה לסיכונים.
- יישום מסגרת ניהול סיכונים הכוללת פעולות לזיהוי, מדידה, הערכה וניטור סיכונים ומוקדי סיכון חדשים.
- קיום סביבת בקרה פנימית נאותה שתעוגן בנהלים ברורים והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה על הסיכונים, המאפשרים פיזור, קיזוז ו/או העברת הסיכונים לגורם אחר והגבלתם לרמה שנקבעה מראש.
- פעולות גילוי ודיווח בנוגע לפרופיל הסיכונים לגורמים הרלוונטיים.

החל מסוף 2012 ניהול הסיכונים נעשה הן בראייה קבוצתית והן ברמת החברה הבודדת ומנוהל על ידי מנהלת הסיכונים הראשית של הקבוצה. מנהלת הסיכונים פועלת באופן עצמאי מהיחידות העסקיות, תוך ראייה אובייקטיבית של הסיכונים, ועובדת בשיתוף עם יחידות תומכות אחרות הכוללות, בין היתר, את יחידת הבקרה בחטיבת ההשקעות של הקבוצה וחשבות.

אגף ניהול סיכונים כפוף למנהלת הסיכונים הראשית ומסייע בידה ביישום תפקידיה, הכוללים בין היתר, תהליכי עבודה לזיהוי, הערכה, מדידה ודיווח של סיכונים ומתן סיוע מקצועי בפיתוח מתודולוגיות, כלים ושיטות עבודה לניהול הסיכונים השונים להם חשופה החברה.

דירקטוריון החברה מפקח על פעולות עסקיות המערבות נטילת סיכונים וכן על תהליכי ניהול הסיכונים באמצעות הגדרת מדיניות ואסטרטגיות בתחום ניהול הסיכונים, כולל, בין היתר, נהלים בעניין ניהול סיכונים ומגבלות חשיפה לסיכונים, וכן אופן הציות לנהלים ולגבולות החשיפה שנקבעו.

בסוף 2012 הוקמה ועדת דירקטוריון לניהול סיכונים, המהווה כלי של הדירקטוריון, המאפשר לייעל את עבודתו באמצעות דיונים מקדימים ומעמיקים בנושאים הקשורים לניהול סיכונים במסגרת מצומצמת יותר של דירקטורים בעלי מומחיות לנושא. במסגרת תפקידיה דנה הועדה בנושאים הקשורים לניהול סיכונים וגיבשה המלצות לדירקטוריון.

בחברה פועל פורום לניהול סיכונים בהשקעות. הפורום מתכנס על בסיס תקופתי, בהשתתפות מנהלים רלבנטיים.

מנכ"ל החברה אחראי על פעולות עסקיות הכרוכות בנטילת סיכונים ועל יישום מדיניות ניהול הסיכונים, ומדווח עליהם ישירות לדירקטוריון. פעילות המנכ"ל נתמכת על ידי מנהל הסיכונים וחברי הנהלה בכירים נוספים.

גורמים ומנהלים נוספים בחברה אחראים על ניהול סיכונים ספציפיים, כגון: מנהל הכספים האחראי על ניהול סיכונים הקשורים לדיווח הכספי, כולל יישום הוראות SOX, אשר הוחלו על גופים מוסדיים (ראה לעיל), היועצת המשפטית הממונה על האכיפה והציות, מנהל אבטחת מידע ומנהל אגף לוגיסטיקה אחראים על ניהול סיכוני אבטחת מידע וסיכונים תפעוליים נוספים ומבקר הפנים אחראי על ביצוע הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים ושל יעילות מערך ניהול הסיכונים בחברה.

ביאור 21 - ניהול סיכונים (המשך)**ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)**

בחברה בוצעו סקרים לזיהוי והערכת הסיכונים המהותיים והערכת הבקורות והכלים לניהולם. בחברה קיים תהליך דיווח רבעוני מבעלי תפקידים בתחומי הפעילות השונים בדבר שינויים מהותיים בפרופיל הסיכונים של החברה אל מנהלת הסיכונים וממנה להנהלה ולדירקטוריונים. השיטות ונהלי העבודה בתחום ניהול הסיכונים נבחנים ומתעדכנים באופן שוטף, תוך התחשבות במדיניות ניהול הסיכונים בחברה, בשינויים החלים בסביבה העסקית בארץ ובעולם ובהנחיות ודרישות הממונה והרגולציה.

החברה משקיעה באמצעים לשיפור כלי הבקרה בתחומי הסיכון השונים ותהליכי עבודה רבים בחברה הוסדרו באמצעות נהלים מפורטים. כמו כן, החברה משקיעה משאבים נכבדים בהקצאת והכשרת כוח אדם, במחשוב ובתהליכי עבודה בתחום ניהול הסיכונים, תוך ציות לרגולציה שפורסמה והינה מחייבת ויישום מטרות ומדיניות החברה בתחום ניהול הסיכונים.

להלן יתוארו מדיניות ותהליכי עבודה המתייחסים לזיהוי, מדידה והערכה, בקרה והפחתה, ניטור ודיווח של הסיכונים השונים להם חשופה החברה.

סיכוני שוק ונזילות

מגבלות שונות לחשיפות לסיכוני שוק, אשר נועדו לצמצם את הנזק שעלול להיגרם כתוצאה משינויים לא צפויים בשווקים, מתייחסות, בין היתר, לתקרות השקעה במניות, קרנות ונדל"ן, לחשיפה מרבית לאגרות חוב קונצרניות בהתאם לדירוג, לחשיפה מרבית להשקעה בודדת, לחשיפה למגזרי הצמדה ולחשיפה לריבית. מדיניות ניהול סיכוני השוק כפופה גם לתקנות ההשקעה.

כימות ובחינת סיכוני שוק נעשים באמצעות מערכת ממוכנת באגף ניהול סיכונים. לאור לקחי המשבר הפיננסי, ניתן משקל כבד יותר לתרחישי קיצון ככלי ניהול סיכונים מרכזי.

קיימות מגבלות השקעה על שיעור הנכסים הלא נזילים ונבדקת גם ההשפעה של תרחישי משבר על מצב הנזילות.

הבקרה על ניהול סיכוני שוק מבוצעת באמצעות דיווחים ניהוליים תקופתיים המוצגים תקופתית בוועדות ההשקעה השונות ובפני ההנהלה והדירקטוריון ומידי שנה נכללים גם בדוח מנהל הסיכונים לדירקטוריון. בחברה קיימות מערכת ממוכנת להפקת מידע ניהולי אשר שיפורה באופן משמעותי את פעולות הבקרה האמורות.

מנהלי הפעילויות השונות בחטיבת ההשקעות אחראים לביצוע בקרה שוטפת על הפעילות שבאחריותם. לצורך בקרת הפעילות נעזרת חטיבת ההשקעות, בין היתר, במערכות ממוחשבות ובדוחות המתריעים במקרה של חריגה. מקרים של חריגה מהגדרות ומנהלים מדווחים ומטופלים באופן שוטף ע"י מנהל הפעילות האחראי לפעילות החורגת.

לפירוט בדבר החשיפה לסיכוני שוק ראה סעיף ד' להלן. לפירוט בדבר החשיפה לסיכוני נזילות ראה סעיף ה' להלן.

ביאור 21 - ניהול סיכונים (המשך)**ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)****סיכוני אשראי**

פעילות האשראי של חטיבת ההשקעות נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה ולחוזרי הממונה בנושא ניהול סיכוני אשראי ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון. תקנות ההשקעה קובעות מגבלות חשיפה ללווה בודד ולקבוצת לוויים וכן מגבלות על מתן אשראי בהתאם לסוגי בטחונות וכיוצ"ב. חוזרי הממונה בנושא ניהול סיכוני אשראי מתווים תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית ומטרתם להבטיח קיומם של מנגנוני בקרה ופיקוח לניהול סיכוני אשראי להם חשופה החברה. בהתאם לחוזרי הממונה בנושא ניהול סיכוני אשראי מונה מנהל מערך אשראי לא סחיר, ונקבעו נהלים העוסקים בניהול סיכוני אשראי. חוזר ועדת חודק קובע הוראות לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אגרות חוב לא ממשלתיות, ובין היתר, באמצעות הרחבת תהליך האנליזה המתקיים בחטיבת ההשקעות טרם רכישת אגרות חוב וקביעת מדיניות ביחס לרכישת אגרות חוב, הכוללת, בין היתר, הכללת תניות חוזיות שונות ואמות מידה פיננסיות. בעקבות חוזר זה אושרו בוועדות ההשקעה דרישות, תהליכים ונהלי השקעה.

מדיניות החשיפה לאשראי, אשר אושרה על-ידי הדירקטוריון, מתייחסת למגבלות לחשיפה כוללת לקבוצת לוויים ולחמשת הבנקים הגדולים, מגבלות חשיפה לנכסי חוב על פי דירוג והאצלת סמכויות שונות לחטיבת ההשקעות, ועדת אשראי, ועדות השקעה והדירקטוריון.

הערכה ספציפית של סיכון האשראי לגבי חוב לא סחיר מבוצעת במערך האשראי בחטיבת ההשקעות באמצעות מודל דירוג שהינו מודל מונחה מומחה המבוסס על פלטפורמה ומתודולוגיה דומה לזאת הנמצאת בשימוש חברות הדירוג. המודל אושר על ידי דירקטוריון החברה ועל ידי משרד האוצר והוא מתוקף תקופתית על ידי אגף ניהול סיכונים.

בנוסף, מחושבת החשיפה ללוויים גדולים וקבוצות לוויים, התפלגות נכסי חוב לפי דירוגים והחשיפה לסיכון ריכוזיות ענפית וגיאוגרפית.

ברמת התיק הכולל מתבצע באגף ניהול סיכונים כימות של סיכוני האשראי הגלומים בנכסי ההשקעה, באמצעות בחינת הדירוג הממוצע של החוב הלא ממשלתי בתיקים האמורים והערכת והצגת התפתחות ההפסד הצפוי (EL) וההפסד הלא-צפוי (UL) בגין סיכוני האשראי בנכסי ההשקעה. ברמת עסקה פרטנית-מתקבלת חוות דעת ניהול סיכונים לעסקאות משמעותיות, בהתאם לפרמטרים שהוגדרו.

קיימת הפרדה בחטיבת ההשקעות בין יחידת ניהול האשראי הלא סחיר אשר נוטלת את הסיכון ובין יחידה עצמאית המנהלת בקרה על הפעילות.

דיווח מפורט על החשיפות לסיכוני אשראי מוצג לוועדות ההשקעה, ההנהלה והדירקטוריון. מתנהלים תהליכי מעקב אחר יכולת הפירעון של לוויים ואיכות הבטוחות במסגרת נהלי עבודה למתן אשראי שאושרו בדירקטוריון. לגבי אשראי סחיר, מתנהל מעקב אחר יכולת הפירעון ואחר חובות בעייתיים. לגבי אשראי לא סחיר, מערך אשראי לא סחיר עוקב אחר יכולת הפירעון, איכות הבטוחות וחובות בעייתיים. בעקבות חוזר ועדת חודק נוספו בקרות וגובש נוהל בנושא הקובע מגבלות והנחיות מפורטות ודיווחים לוועדות על מנת לוודא עמידה בהוראות החוזר. בעקבות חוזר הממונה בנושא טיפול בחובות בעייתיים ופעולות לגביית חוב, הוקם פורום חוב ומונה מנהל לפורום אשר תפקידו להעריך מצב חובות בעייתיים ולהבטיח כי מתקיימים תהליכי מעקב ובקרה שוטפים.

לפירוט בדבר החשיפה לסיכוני אשראי ראה סעיף ו' להלן.

האטה כלכלית בישראל

למצב המשק הישראלי השפעה מהותית על החברה. האטה כלכלית עשויה להקטין את חיסכון העמיתים בקופות שבניהול החברה, הן כתוצאה מהקטנת ההפקדות והן מגידול בפדיונות שינבעו מעליה בשיעור האבטלה וירידה בשכר. כמו כן, כתוצאה מהאטה עלול לגדול הסיכון שבחשיפה להשקעות. בקבוצה אגף כלכלה ומחקר המפרסם סקירות כלכליות שבועיות וחודשיות על מצב המשק המקומי והבינ"ל וכן מבצע מעקב אחר אינדיקטורים כלכליים מרכזיים מתוך מטרה להתריע על התפתחויות כלכליות שליליות בארץ ובעולם.

ביאור 21 - ניהול סיכונים (המשך)**ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)****שינויים רגולטורים**

החברה חשופה לשינויים ברגולציה הנוגעים לתחומי פעילותה. בחברה מתבצע מעקב שוטף אחר כלל החוזרים, טיטות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות של הממונה וכן מבוצע ניתוח של השלכות השינויים על פעילות החברה והשוק והסיכונים אליהם חשופה החברה.

ניוד החיסכון הפנסיוני וכניסת הבנקים ליעוץ בתחום החיסכון ארוך הטווח

למודל דירוג קופות הגמל של הבנקים עשויה להיות השפעה מהותית על עסקי החברה. על כן בחברה מתבצע מעקב שוטף אחר דירוג הקופות בבנקים השונים.

שינוי בטעמי הציבור

שינויים בנטיית הציבור לבחור בין תחליפי המוצרים בתחומים השונים, או שלא לרכוש המוצר כלל, עשויים להשפיע על הביקוש למוצרי החברה ועל הרווחיות בתחומים השונים.

גידול בתחרותיות

החברה חשופה לרמת תחרות גבוהה הן מצד קופות גמל מתחרות והן ממוצרי חסכון ארוך טווח אחרים. דוגמת קרנות הפנסיה ופוליסות חסכון ביטוח חיים. העליה בתחרות מושפעת גם מהשינויים ברגולציה. בחברה מתבצע מעקב שוטף אחר רמות המחירים בשוק וכן מתבצעות פעולות לשימור לקוחות קיימים וגיוס לקוחות חדשים.

סיכונים תפעוליים

הסיכונים התפעוליים העיקריים בחברה מנוהלים על-ידי המנהלים האחראים על הפעילויות השונות. מלבד זאת, חלק מהסיכונים התפעוליים מנוהלים על-ידי היועצת המשפטית הממונה על האכיפה והציות, אחראי אבטחת מידע ואחראי היערכות לשעת משבר. בנוסף, מבקר הפנים משלב בתוכנית הביקורת נושאים שהוערכו בסקרי סיכונים כנושאים המחייבים בקרה מקיפה.

לחברה אין תיאבון לסיכונים תפעוליים ובהתאם פועלת ליישום בקרות למזעור החשיפה לסיכונים אלה, תוך התחשבות בשיקולי מהותיות וכדאיות.

בחברה התבצעה הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים, תוך שימת דגש מיוחד על סיכוני מעילות והונאות. בנושא ניהול סיכוני מעילות והונאות פועלת החברה בהתאם להוראות חוזר הממונה בעניין הונאות ומעילות ובהתאם למדיניות למניעת מעילות והונאות, אשר אושרה על ידי הדירקטוריון.

מסגרת ניהול הסיכון התפעולי מבוססת, בין היתר, על סטנדרטים גבוהים של יושרה ואתיקה, מחויבות לממשל ארגוני יעיל, כולל בין היתר הפרדת תפקידים, מניעת ניגודי עניינים, הגדרת סמכויות ואחריות והגדרת נהלי עבודה לתהליכים השונים.

על מנת להעמיק את המודעות לציות ולתהליכי בקרה נוספים, גיבשה ואימצה החברה קוד אתי, המהווה מצפן לעבודה השוטפת, ונועד להנחות ולכוון את התנהגות העובד במצבים של דילמות ושאלות לגבי ההתנהגות הראויה והנכונה מבחינה ערכית ומקצועית.

מעבר לפעילויות בקרה שוטפות בתהליכי העבודה, פועלת בחברה יחידת בקרה ייעודית, אשר בודקת עמידת הגורמים השונים בנהלים, במגבלות שהוגדרו ובהוראות הדין ומסייעות למנהלי הפעילויות למלא אחריותם בהקשר לסיכונים תפעוליים.

קיימות גם בקרות ממוכנות במערכות תפעוליות שמטרתן להגביל חשיפה לסיכון תפעולי.

בהתייחס לסיכוני ציות, החברה חותרת לעמידה בכל הדרישות הרגולטוריות המוטלות עליה, מתוך שאיפה שלא להיחשף לסיכוני ציות. ביום 3 באוגוסט 2011 נחקק חוק הגברת האכיפה בשוק ההון, המתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005. הוראות החוק עשויות להוביל להגברת אמצעי האכיפה בהם ינקוט הממונה ולהגדלת סכומי העיצום הכספי אותם יטיל הממונה על החברה. לאור הוראות החוק כאמור, החברה אימצה תכנית אכיפה, הקצתה משאבים מתאימים ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ויפקחו על ביצועה.

בהתייחס לסיכוני אבטחת מידע, הדירקטוריון אימץ ואישר מדיניות בנושא אבטחת מידע. מסמך המדיניות מציג את מחויבות ההנהלה לאבטחת המידע בחברה, מתווה את העקרונות להשגת רמת אבטחת מידע נאותה ומפרט, בין היתר, את התשתית הארגונית התומכת בניהול סיכוני מערכות מידע, אבטחת מידע, סקרי סיכונים והמשך פעילות בשעת משבר. מכוחו של מסמך המדיניות נכתבו ונכתבים נהלים פנימיים, תוך התאמות לאופי הפעילות של החברות האמורות השונות בחברה. בד בבד פועלת החברה להקטין חשיפות לסיכוני סייבר.

ביאור 21 - ניהול סיכונים (המשך)**ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)****סיכונים תפעוליים (המשך)**

החברה מייחסת חשיבות רבה לנושא ניהול סיכונים אבטחת מידע ומצויה בתהליך שוטף של ביצוע סקרי סיכונים, הערכת סיכונים ומבדקי חדירה. בנוסף, מתקיימות פגישות תקופתיות של ועדת היגוי לאבטחת מידע בהן נמסר דיווח על סטאטוס נושאים שוטפים בתחום אבטחת מידע. בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2010-9-4, "ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים", בוצע סקר להערכת ההשפעה הפוטנציאלית של סיכונים טכנולוגיות המידע על תהליכי הליבה בחברה, לרבות התייחסות לאירועים בעלי פוטנציאל לגרימת נזק. כפועל יוצא מהסקר גובשה תוכנית פעולה לגבי הצעדים למזעור הסיכונים. הסקר מעודכן תקופתית.

היערכות החברה להמשך פעילות בעת משבר (DRP) והמשכיות עסקית מתבצעת בשני מישורים: הערכות לנפילת מערכות המחשוב והערכות לאירוע קטסטרופה במשרד הראשי ברמת-גן. מערכות המחשוב נמצאות באתר חיצוני ומערכות חלופיות נמצאות באתר נפרד. במקרה של נפילה של מערכות המחשוב תוכל הקבוצה תוך זמן קצר יחסית לחדש את כל שירותי המחשוב הקריטיים דרך המערכות החלופיות באמצעות קווי תקשורת מאובטחים חלופיים. בהתייחס להערכות לאירוע קטסטרופה במשרד הראשי ברמת-גן, הגופים המוסדיים בקבוצה נערכים להתארגנות של עובדים באתרים אחרים של הקבוצה, לגיבוי וביצוע עבודה במשמרות. כל תת-יחידה תיערך להתרחשות אירוע כאמור באמצעות תהליכי גיבוי לוגיסטי וכתבת נהלי יחידה להסדרת ההתנהלות עם קרות אירוע כאמור. בחברה קיים ספר נהלים המסדיר אופן ההתנהלות עם קרות כל אחד מן האירועים הנ"ל. בנוסף, מתבצעים תרגולים במסגרת הקבוצה לאירוע משבית (קטסטרופלי), בו מתורגלים תהליכים לוגיסטיים נבחרים ומופעלות תוכנות ומערכות מרכזיות מהאתר החלופי.

סיכון משפטי

בהתייחס לסיכונים משפטיים, כולל סיכונים ציות, היועץ המשפטי של החברה אחראי לניהול הסיכון המשפטי, מסתייע במידת הצורך ביועץ משפטי חיצוני ומעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות החברה. במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בהכנת מסמכי התקשרות, בניהול הידע המשפטי בחברה, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת החברה, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש החברה, ובריכוז התביעות הייצוגיות נגד החברה והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם החברה.

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא אחר דרישות החוק פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה, המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. החברה אימצה תכנית אכיפה ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ויפקחו על ביצועה.

סיכון מוניטין

המוניטין של החברה הינו אחד הנכסים היקרים ביותר שלה והגנתו הינה חיונית לפעילות החברה. בשל כך, החברה עושה כל מאמץ לשמר את המוניטין החיובי הקיים. ניהול סיכון המוניטין מסתמך על תרבות אתית חזקה שבה מופעל שיקול דעת בסביבה מובנית ומודעת סיכונים. הערכת סיכון המוניטין מהווה שיקול עיקרי בהערכת כל פעילות עסקית, התקשרות ושיתוף פעולה. כל יחידה עסקית אחראית לביצוע הפעולות הנדרשות על מנת להבטיח מזעור החשיפה לסיכון המוניטין בממשקי עבודה אל מול שותפים עסקיים וצדדים שלישיים.

ג. דרישות חוקיות

המסגרות הרגולטוריות קובעות הסדרים שונים ומציבות דרישות רבות ביחס לסיכונים הייחודיים להם חשופים גופים מוסדיים וגופים שעיסוקם בשוק ההון והפיננסים. ניהול הסיכונים בחברה מונחה על ידי הסדרי חקיקה רבים אשר פורסמו במהלך השנים האחרונות, הכוללים דרישות שונות, שהעיקריות בהן:

- דרישה למינוי מנהל סיכונים.
- דרישות, מתוקף החוזר המאוחד פרק 10 - ניהול סיכונים, המתייחסות לתפקידי מנהל הסיכונים ומארגן היחסים שלו עם בעלי תפקידים אחרים.
- דרישה לקביעת מדיניות חשיפה לסיכונים, תקרות חשיפה, נהלים וכלים למדידה ולבקרת הסיכונים.
- חוזר גופים מוסדיים 2007-9-15 בנושא ניהול סיכונים אש"א.
- הוראות לעניין טיפול בקטגוריות ספציפיות של סיכונים תפעוליים: מעילות והונאות, אבטחת מידע, ניהול המשכיות עסקית, סיכונים טכנולוגיות מידע ובקרה על דיווח כספי (SOX).

החברה מיישמת את דרישות החוקים והחוזרים, בהתאם ללוחות הזמנים שנקבעו.

ביאור 21 - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני שוק

(1) סיכון שוק הוא הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים ושל התחייבויות פיננסיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד מחירים לצרכן ובמטבע חוץ.

(2) מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי במשתנים אלה על הרווח (הפסד) לשנה ועל הרווח הכולל (הון עצמי). ניתוח הרגישות הינו ביחס לנכסים הפיננסיים ולהתחייבויות הפיננסיות בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה, שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך פרמנטית של נכסים המוצגים בעלות מופחתת או של נכסים זמינים למכירה ולפיכך, בניתוח הרגישות לעיל, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך. ניתוח הרגישות, מביא לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות. יצוין גם כי הרגישויות אינן ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.

ליום 31 בדצמבר, 2015			
שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעורי הריבית (א)	
+1%	-1%	+1%	-1%
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
177	(177)	4	(4)
177	(177)	910	(858)
		רווח (הפסד)	
		רווח כולל (הון עצמי) (ב)	

ליום 31 בדצמבר, 2014			
שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעורי הריבית (א)	
+1%	-1%	+1%	-1%
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
123	(123)	-	-
123	(123)	677	(637)
		רווח (הפסד)	
		רווח כולל (הון עצמי) (ב)	

ליום 31 בדצמבר, 2013			
שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעורי הריבית (א)	
+1%	-1%	+1%	-1%
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
123	(123)	-	-
123	(123)	799	(744)
		רווח (הפסד)	
		רווח כולל (הון עצמי) (ב)	

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר וביחס למכשירים עם ריבית משתנה החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוחי הרגישות ביחס לרווח הכולל מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על הרווח (הפסד) לשנה.

(ג) ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך בספרים ולא על שווי כלכלי.

ביאור 21 - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני שוק (המשך)

(3) פירוט הנכסים והתחייבויות של החברה בחלוקה לבסיסי הצמדה:

ליום 31 בדצמבר 2015			
סך הכל	פריטים לא פיננסיים ואחרים	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	ללא הצמדה
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
			נכסים:
142	142	-	נכסי מיסים נדחים
9,018	9,018	-	הוצאות רכישה נדחות
332	332	-	נכסים בגין הטבות לעובדים
20,664	484	-	חייבים ויתרות חובה
30,156	9,976	-	20,180
			השקעות פיננסיות:
44,214	-	29,251	נכסי חוב סחירים
44,214	-	29,251	סה"כ השקעות פיננסיות
3,546	-	-	מזומנים ושווי מזומנים
77,916	9,976	29,251	38,689
			סך הכל נכסים
57,159	57,159	-	-
			סך כל הון
698	698	-	-
500	-	500	-
19,559	-	273	19,286
-	-	-	-
20,757	698	773	19,286
			סך הכל התחייבויות
77,916	57,857	773	19,286
-	(47,881)	28,478	19,403
			סך הכל חשיפה מאזנית

ביאור 21 - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני שוק (המשך)

(3) פירוט הנכסים והתחייבויות של החברה בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך):

ליום 31 בדצמבר 2014			
סך הכל	פריטים לא פיננסיים ואחרים	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	ללא הצמדה
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
7,617	7,617	-	-
469	469	-	-
22,440	617	-	21,823
30,526	8,703	-	21,823
29,480	-	21,616	7,864
12,021	-	-	12,021
72,027	8,703	21,616	41,708
46,693	46,693	-	-
19	19	-	-
953	953	-	-
1,529	-	1,529	-
22,833	-	291	22,542
25,334	972	1,820	22,542
72,027	47,665	1,820	22,542
-	(38,962)	19,796	19,166

נכסים:

הוצאות רכישה נדחות
נכסים בגין הטבות לעובדים
חייבים ויתרות חובה

השקעות פיננסיות:

נכסי חוב סחירים

מזומנים ושווי מזומנים

סך הכל נכסים

סך כל הון

התחייבויות:

התחייבויות מסים נדחים
התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
התחייבויות בגין מסים שוטפים
זכאים ויתרות זכות
סך הכל התחייבויות

סך הכל הון והתחייבויות

סך הכל חשיפה מאזנית

ביאור 21 - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהחברה תידרש לממש את נכסיה במחיר נחות על מנת לעמוד בהתחייבויותיה. צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם. מתוך יתרת הנכסים של החברה, סך של כ- 47,760 אלפי ש"ח הינם מזומנים ושווי מזומנים ונכסים סחירים הניתנים למימוש מיידי. על פי תקנות דרכי ההשקעה על החברה להחזיק בנכסים נזילים בסכום שלא יפחת מ-50% מההון הנדרש.

ו. סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא סיכון להפסד כספי שיגרם לחברה באם לקוח או צד שכנגד למכשיר פיננסי לא יעמוד בהתחייבויותיו החוזיות, והוא נובע בעיקר מחובות של חייבים אחרים וכן מהשקעות בניירות ערך.

מזומנים ושווי מזומנים

החברה מחזיקה במזומנים בבנקים המדורגים AA- עד AA+ בהתבסס על הדירוג של חברות מעלות ומדרוג.

חייבים - הכנסות לקבל מדמי ניהול

הכנסות החברה נובעות מזכאות לקבל דמי ניהול מקופות שבניהולה ועל-כן לחברה חשיפה שולית בגין סיכון אשראי הנובעת מחייבים - הכנסות לקבל מדמי ניהול.

השקעות פיננסיות

החברה מגבילה את החשיפה לסיכון אשראי על ידי השקעה בעיקר באגרות חוב ממשלתיות סחירות ובאגרות חוב קונצרניות סחירות בדרוג גבוה. נכון ליום 31 בדצמבר 2015, ההנהלה אינה צופה שהצדדים שכנגד לא יעמדו בהתחייבויותיהם.

1. חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם:

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
סחירים	סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
29,480	44,214

בארץ

נכסי חוב סחירים מסווגים לקטגוריית זמינים למכירה ומוצגים בשווי הוגן. ראה גם ביאור פירוט הנכסים בחלוקה לדירוגים להלן.

2. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים:

(א) נכסי חוב

דירוג מקומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2014			ליום 31 בדצמבר 2015		
סך הכל	AAA ומעלה	BBB עד A	סך הכל	AAA ומעלה	BBB עד A
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
24,727	-	24,727	34,391	-	34,391
4,753	421	4,332	9,823	831	8,992
29,480	421	29,059	44,214	831	43,383

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב

סחירים בארץ

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה. נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמה: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

ביאור 21 - ניהול סיכונים (המשך)

1. סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך):

(ב) סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בארץ)

דירוג מקומי (*)

ליום 31 בדצמבר 2014			ליום 31 בדצמבר 2015			
סך הכל	לא מדורג	AA ומעלה	סך הכל	לא מדורג	AA ומעלה	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
22,440	22,440	-	20,664	20,664	-	חייבים ויתרות חובה
-	-	-	142	142	-	נכסי מסים נדחים
12,021	-	12,021	3,546	-	3,546	מזומנים ושווי מזומנים

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה. נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

3. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים:

ליום 31 בדצמבר 2014		ליום 31 בדצמבר 2015		
סיכון אשראי מאזני		סיכון אשראי מאזני		
%	סכום	%	סכום	
מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	
1.30	382	3.5	1,567	ענף משק
14.69	4,332	16.4	7,228	תקשורת ושרותי מחשב
-	-	2.3	1,009	בנקים
0.13	39	0.0	19	שירותים פיננסיים
16.12	4,753	22.22	9,823	שירותים עסקיים אחרים
83.88	24,727	77.78	34,391	אג"ח מדינה
100.00	29,480	100.00	44,214	סך הכל

2. סיכונים גיאוגרפיים

סיכון להפסד הנובע מחשיפה של תיק ההשקעות בצורה ישירה או עקיפה, דרך השקעה בחברות שיש להן פעילות עסקית במדינה, לאירוע שלילי באותה מדינה או אזור גיאוגרפי. אירוע כזה עשוי להתעורר למשל על רקע עימות בטחוני באזור, משבר כלכלי במדינה עצמה או אצל שותפת סחר מהותית. סיכון גיאוגרפי עשוי לבוא לידי ביטוי בעלייה באירועי חדלות פירעון של ממשלות ועסקים ו/או ירידה בשווי נכסים הונניים (נדל"ן, מניות וכד').

ביאור 22 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. התחייבויות תלויות

(1) קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי החברה לעמיתיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות, פרשנויות ואחרות, עקב פערי מידע בין החברה לבין עמיתי קופות הגמל, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטוריים. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם מוצרים פנסיוניים ארוכי טווח המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. פרשנות חדשה לאמור במוצרים פנסיוניים ארוכי טווח עלולה לעיתים להשפיע על הרווחיות העתידית של החברה בגין המוצרים הקיימים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. כמו כן קיימת חשיפה בשל שינויים רגולטוריים והנחיות של הממונה, בחוזרים שהינם בתוקף ובטיוטות חוזרים שעדיין מתקיימים דיונים לגביהם, וכן ב"עמדות ממונה" ו"הכרעות עקרוניות" בנושאים שונים שחלקם בעלי השלכות תפעוליות ומשפטיות נרחבות. חשיפה זו מוגברת בתחומי החסכון הפנסיוני בו פועלת החברה. בתחום זה התקשרויות עם העמיתים הינן לאורך שנים רבות במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. זכויות אלו מנוהלות באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומיכונית מוגברת בתחומים אלו.

במסגרת שינויים רגולטוריים אלו, ביום 18 בנובמבר 2012, פרסם הממונה חוזר שעניינו טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים מוסדיים. החוזר מפרט את מסגרת הפעולות שעל גוף מוסדי לבצע על מנת להבטיח שרישום זכויות עמיתים במערכות המידע יהיה מהימן, שלם, זמין וניתן לאחזור. במסגרת החוזר נקבעו שלבי ביצוע פרויקט הטיוב כדלקמן: (1) עריכת סקר פערים אודות המידע הקיים ברמת מוצרים, עמיתים ומעבידים - עד ליום 31 במרס 2013; (2) בניית מודל מיפוי ודירוג הפערים שנמצאו - עד ליום 31 במרס 2013; (3) הכנת תוכנית עבודה לטיפול בכל כשלים שנמצאו - עד ליום 30 בספטמבר 2013. תוכנית העבודה תכלול התייחסות לסידור המידע הקיים ושמירתו - עד ליום 30 בספטמבר 2014. החברה פועלת בהתאם להוראות החוזר. הסיום הצפוי לפרויקט הטיוב הינו עד ליום 30 ביוני 2016. פערי הטיוב מטופלים על ידי החברה באופן שוטף ומקבלים ביטוי בדוחות הכספיים ככל שיש להם השפעה על תוצאות הפעילות של החברה. במהלך יישום הפרויקט עד כה לא התגלו פערים בעלי השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

(2) חוק הגנת השכר, התשי"ח - 1958 והתקנות שהותקנו על פיו, מטילים התחייבות על הקופות, בנסיבות שפורטו בחוק, בגין חובות של מעבידים לעובדיהם אשר לא סולקו במועדם על ידי העברת כספים לקופות. קיימת אי וודאות בכל הקשור לגובה הסכומים שבפיגור, כמו גם לעצם מחויבות המעבידים בנושא, וזאת בין היתר, בשל סיבות שונות לאי העברת כספים לקופות האופייניים לסקטור קופות הגמל (כגון: הפסקת יחסי עובד-מעביד, העברת כספים לקופה אחרת וכיוצ"ב). להערכת החברה הסכומים הינם בהיקפים שאינם מהותיים.

על מנת לגבות את החובות, כאמור, שולחת החברה מכתבי התראה למעבידים ולעמיתים ובמידת הצורך מגישה תביעות כנגד המעבידים החייבים.

(3) משיכות והעברות - במסגרת הנחיות הממונה, החברה המנהלת נדרשת לבצע משיכות והעברות תוך פרקי זמן קצרים כפי שנקבע בתקנות. אי עמידה במועדים כאמור שעלולה לנבוע בתקופות מסוימות מאירועים שלחברה אין שליטה עליהם חושפת את החברה להתחייבות פיננסית בגין פערי תשואה עד למועד העברת הכספים בפועל לחשבון העמית.

ב. התקשרויות

(1) הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח") הסכם עם לאומי שירותי שוק ההון בע"מ (לשעבר לאומי גמל) (להלן - "לאומי גמל"), לפיו מעניקה לאומי גמל שירותי תפעול עבור קופות הגמל שהראל ביטוח רכשה מלאומי גמל ומבנק לאומי לישראל בע"מ (להלן - "קופות לאומי") בשלהי שנת 2006. כן קיים הסכם בין החברה לבין לאומי גמל לפיו תיתן לאומי גמל שירותי תפעול גם ליתר הקופות שבניהול החברה.

(2) ביום 23 בינואר 2007 נחתם הסכם בין הראל ביטוח לבין החברה, בקשר עם ניהולן של קופות לאומי עבור הראל ביטוח. בהתאם להוראות ההסכם, החברה אחראית כלפי העמיתים בקופות לאומי וכלפי הראל ביטוח לקיום כל הוראות הדין הנוגעות לניהול קופות גמל וקיום כל ההתחייבויות המוטלות על חברה מנהלת כלפי עמיתים בקופות גמל. בהסכם נקבע כי הראל ביטוח רשאית להביא את ההסכם לידי סיום בכל עת בהודעה מראש בת 180 ימים. בהתאם להוראות ההסכם, החברה תגבה מאת עמיתי הקופות את דמי הניהול ותעבירם להראל ביטוח, לאחר תשלום הוצאותיה הישירות בקשר עם ניהול קופות הגמל בתוספת 2% וכן הוצאות נוספות שהוציאה ואשר אינן ניתנות לייחוס באופן ישיר לקופת הגמל כאמור. ייחוס הוצאות ייעשה בהתאם ליחס שבין סך נכסי קופות הגמל עליהן חל הסכם זה לסך הנכסים המנוהלים על ידי החברה.

ביאור 22 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. התקשרויות (המשך)

- (3) לחברה הסכם עם הראל ביטוח שמטרתו ליצור שיטת חיוב עבור שירותים שונים שמעניקה הראל ביטוח לחברה תוך שהחברה מנצלת את היתרון לגודל של הראל ביטוח ובכך חוסכת את רכישתם של שירותים שונים.
- על פי הסכם בין החברה להראל ביטוח, החברה, יחד עם הראל עתידית וקחצ'ק, משלמת להראל ביטוח עבור שירותי ניהול ההשקעות הניתנים לחברה, להראל עתידית ולקחצ'ק על ידי חטיבת ההשקעות של הראל ביטוח. הקצאת העלויות בין החברות המנהלות מבוצעת לפי שלושה פרמטרים: היקף הנכסים המנוהלים בידי כל חברה מנהלת; תמהיל ההשקעות, לפי אפיקי השקעה; ושיעור גידול התיק. תוקף ההסכם מיום 1 בינואר 2009, והוא ניתן לביטול בתום כל שנה קלנדרית.
- (4) לחברה הסכם עם הראל עתידית - חברה קשורה, בדבר מתן שירותי תפעול וניהול מהחברה. שירותים אלו כוללים, בין היתר, שירותי מחשוב, ניהול סיכונים ואקטואריה, ניהול השקעות וביטוח דירקטוריים. מטרתו של הסכם זה הינה ליצור שיטת חיוב עבור שירותים שונים שמעניקה החברה לעתידית. בהתאם להוראות הסכם זה, החברה מקבלת דמי תפעול וניהול בשיעור של 95% מדמי הניהול נטו המתקבלים על ידי עתידית. כמו כן, הומחזה זכאות עתידית לקבלת החזר הוצאותיה הישירות בקשר עם ניהול קופות הגמל אשר בבעלות הראל ביטוח וניהולה של עתידית בתוספת 2% לחברה. ביום 20 בנובמבר 2013 נחתמה תוספת להסכם אשר במסגרתה נקבע כי ההסכם יוארך לתקופות של 3 שנים בכל פעם אלא אם תינתן על ידי אחד מהצדדים הודעה בדבר אי חידוש, והתמורה עבור ההסכם תועבר אחת לרבעון ולא אחת לחודש. ההסכם אושר בועדת הביקורת של החברה ביום 18 בנובמבר 2013 ובדירקטוריון החברה ביום 20 בנובמבר 2013.
- כאמור בביאור 1, עם מיזוגה של הראל עתידית לתוך החברה ביום 1 בינואר 2016, בוטל ההסכם כאמור.
- (5) לחברה הסכם עם קחצ'ק - חברה קשורה, בדבר מתן שירותי תפעול וניהול על ידי החברה. שירותים אלו כוללים, בין היתר, שירותי מחשוב, ניהול סיכונים ואקטואריה, ניהול השקעות וביטוח דירקטוריים. מטרתו של הסכם זה הינה ליצור שיטת חיוב עבור שירותים שונים שמעניקה החברה לקחצ'ק, תוך שקחצ'ק מנצלת את היתרון לגודל של החברה ובכך חוסכת בעלויות התפעול והניהול. בהתאם להוראות הסכם זה, משלמת קחצ'ק לחברה דמי תפעול וניהול בשיעור של 95% מדמי הניהול נטו שמקבלת קחצ'ק מקרן ההשתלמות שבניהולה. ביום 20 בנובמבר 2013 נחתמה תוספת להסכם אשר במסגרתה נקבע כי ההסכם יוארך באופן אוטומטי לתקופה של 3 שנים אלא אם תינתן על ידי אחד מהצדדים הודעה בדבר אי חידוש, והתמורה עבור ההסכם תועבר אחת לרבעון ולא אחת לחודש. ההסכם אושר בועדת הביקורת של החברה ביום 18 בנובמבר 2013 ובדירקטוריון החברה ביום 20 בנובמבר 2013.
- (6) החברה התקשרה בהסכם ניהול ויעוץ עם הראל השקעות, מטרת ההסכם לעגן את הפעולות שמבצעת הראל השקעות עבור החברה, במסגרת תפקידה של הראל השקעות כחברה השולטת, בעקיפין, בחברה ובגופים מוסדיים נוספים בקבוצת הראל ביטוח ופיננסים וכחברה המכווינה את פעילותם של הגופים המוסדיים שבשליטתה, מקדמת את עסקיהם, מסייעת בהרחבת חוג לקוחותיהם, פועלת להרחבת עסקיהם ומתקשרת בשמם בעסקאות שונות.
- בהתאם להסכם זה הראל השקעות תעניק לחברה שירותי ניהול ויעוץ בכל הקשור לפעילותה השוטפת של החברה. בתמורה למתן שירותי הניהול, תהיה הראל השקעות זכאית לדמי ניהול בשיעור של 3% מדמי הניהול השנתיים שיתקבלו אצל החברה מקופות הגמל שבניהולה.
- תקופת ההסכם היא מיום 1 בינואר 2009 והוא יהיה לתקופה בלתי מוגבלת בכפוף לאפשרות ביטול, בתום כל שנה קלנדרית, על ידי כל אחד מהצדדים, בהודעה שתימסר 60 יום לפני תום השנה הקלנדרית.

ביאור 23 - אירועים לאחר מועד הדיווח

- כאמור בביאור 1, ביום 1 בינואר 2016 מוזגה הראל עתידית לתוך החברה וקופות הראל גילעד גמל והראל גילעד השתלמות, קופות בניהול הראל עתידית, מוזגו, על כל מסלוליהן, מיזוג טכני, לתוך הקופות הראל עצמה תעוז, אשר שמה שומה במועד כאמור להראל קופת גמל והראל השתלמות, בהתאמה.
בנוסף, חוזר ממונה 2015-9-7, שעניינו מסלולי השקעה בקופות גמל, קובע כי גוף מוסדי ינהל בכל קופת גמל בניהולו, פרט למסלולי השקעה מתמחים, מסלולי השקעה המותאמים לגיל העמיתים (אפשרות לבחירה בין שני מודלים: מודל ראשון עד גיל 50, בין גיל 50 ל-60 ומעל גיל 60 ומודל שני אוכלוסיות בטווח גילאים של 5-10 שנים), בהם ינוהלו כספי עמיתים שלא בחרו במסלול השקעה אחר. החברה פעלה להתאים את מסלולי ההשקעה שבניהולה בהתאם.
- ביום 22 במרס 2016 החליטו הדירקטוריונים של החברה ושל הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ על שינוי מבני המיועד להיכנס לתוקף מיום 1 ביולי 2016, במסגרתו תמוזג החברה לתוך הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ וקופות הגמל שבניהול החברה יועברו לניהול הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ. השינוי המבני כפוף לאישור הגורמים המוסמכים לרבות אישור המפקח.